

STRATEGIA ROZWOJU GMINY OJRZEŃ NA LATA 2022-2030
(Z PERSPEKTYWĄ DO 2035)

Maj 2023

SPIS TREŚCI

Wprowadzenie.....	3
Wnioski z diagnozy społeczno-gospodarczej Gminy Ojrzeń.....	4
Analiza strategiczna SWOT Gminy ojrzeń	14
Misja i wizja rozwoju Gminy Ojrzeń w perspektywie 2035	28
Schemat celów i plan operacyjny Strategii Rozwoju Gminy Ojrzeń na lata 2022-2030 (z perspektywą do 2035).....	30
Model struktury funkcjonalno-przestrzennej Gminy Ojrzeń oraz ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej	54
Obszary strategicznej interwencji.....	61
Zgodność Strategii Rozwoju Gminy Ojrzeń na lata 2022-2030 z wytycznymi i założeniami zawartymi w dokumentach wyższego rzędu	69
System realizacji, monitorowania i ewaluacji Strategii Rozwoju Gminy Ojrzeń na lata 2022-2030 (z perspektywą do 2035).....	72
Ramy finansowe i źródła finansowania.....	84

WPROWADZENIE

Strategię rozwoju gminy należy rozumieć jako perspektywiczny plan, który określa strategiczne cele rozwoju jednostki, wytycza kierunki działania w postaci celów i zadań operacyjnych oraz wskazuje środki finansowe (i ich źródła) niezbędne do realizacji przyjętych celów i zadań. Innymi słowy, strategia zawiera zasady i sposoby zarządzania rozwojem Gminy w dłuższym horyzoncie czasowym (10-15 lat) określając działania, jakie należy podjąć, aby gmina mogła funkcjonować i rozwijać się. Zbudowanie strategii rozwoju poprzedzone jest zawsze wnikliwą analizą stanu gospodarki, posiadanych zasobów, ogólnych tendencji rozwojowych itd¹.

Strategia Rozwoju Gminy Ojrzeń na lata 2022-2030 (z perspektywą do 2035) jest podstawowym dokumentem, charakteryzującym sytuację społeczną i ekonomiczną gminy, wskazującym jej mocne i słabe strony, tworzącym wizję, określającym misję, cele i kierunki polityki rozwoju, prowadzonej w przestrzeni Gminy, w perspektywie 10+ najbliższych lat. Jest jednocześnie ważnym instrumentem koordynującym oraz wspierającym pozyskiwanie i wykorzystanie funduszy zewnętrznych na jej rozwój. Strategia określa ponadto zasady jej wdrażania i monitorowania jej efektów, ze szczególnym uwzględnieniem procesów współpracy z partnerami społeczno-gospodarczymi i instytucjonalnymi.

Dokument jest odpowiedzią na zmiany i wyzwania jakie zachodzą zarówno wewnątrz jak i w otoczeniu Gminy: prawnych, administracyjnych, gospodarczych, społecznych i technologicznych. Zmiany te obejmują następstwa pandemii koronawirusa jak i reformy Nowego Polskiego Ładu, a także kwestie wyzwań klimatycznych, bezpieczeństwa energetycznego i zielonej transformacji. Ponadto, Strategia stanowi wyraz przygotowań podjętych przez Gminę Ojrzeń do wdrożenia planów rozwoju w oparciu o nowe możliwości finansowania inwestycji, przewidziane na lata 2021-2027, które tworzą kolejną, bezprecedensową szansę modernizacji społecznej i gospodarczej gminy oraz całego regionu.

Strategia Rozwoju Gminy Ojrzeń na lata 2022-2030 (z perspektywą do 2035) powstała w oparciu o znowelizowane przepisy dotyczące polityki rozwoju, wprowadzone ustawą z dnia 15 lipca 2020 r. o zmianie Ustawy o zasadach prowadzenia polityki rozwoju oraz niektórych innych ustaw. Zmiany realizują postanowienia Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.) w zakresie konsolidacji systemu zarządzania rozwojem Polski i etapowego wprowadzania systemu zintegrowanych strategii na poziomie ogólnokrajowym, regionalnym i lokalnym. Stanowią one pierwszy etap reformy, której celem jest integracja wymiaru społecznego, gospodarczego i przestrzennego w dokumentach strategicznych, przygotowywanych na różnych poziomach administracji, w tym na poziomie samorządu gminnego. Poprzez te zmiany, po raz pierwszy w polskim ustawodawstwie, strategia rozwoju gminy zyskała podstawę prawną oraz wytyczne realizacyjne w ramach ustawy – zmiany dotyczyły także ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym.

Dokument został opracowany zgodnie z przepisami art. 10 e ust. 2-4 ww. ustawy. Procedura dotycząca opracowania Strategii Rozwoju Gminy Ojrzeń na lata 2022-2030 (z perspektywą do 2035) uwzględniała wszystkie inne akty prawne mające wpływ na jej przebieg, w tym ustawę z dnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju, ustawę z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko.

Dokument jest spójny zarówno z celami określonymi w obecnie obowiązującej średniookresowej strategii rozwoju kraju, tj. Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą 2030 r.), jak i z założeniami Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego 2030, określającej nowe ramy i zasady prowadzenia polityki rozwoju. Na szczeblu regionalnym dokument jest spójny ze Strategią Rozwoju Województwa Mazowieckiego 2030+ „Innowacyjne Mazowsze”.

¹ Znaczenie i potrzeba tworzenia Strategii Rozwoju Gminy, Marek Kłodziński, Instytut Rozwoju Wsi i Rolnictwa PAN.

WNIOSKI Z DIAGNOZY SPOŁECZNO-GOSPODARCZEJ GMINY OJRZEŃ

Kompleksowa i pogłębiona diagnoza sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej stanowi niezbędny punkt wyjścia i bazę dla opracowania strategii rozwoju Gminy Ojrzeń. Zgodnie z obowiązującym prawem, diagnoza nie jest tylko dobrą praktyką czy standardem realizacyjnym ale obowiązkiem ustawowym, wynikającym z artykułu 10a ustawy o zasadach prowadzenia polityki rozwoju. Zadaniem diagnozy, przeprowadzonej między styczniem a kwietniem 2023 r., poza oceną stanu oraz dotychczasowych tendencji rozwojowych, było przede wszystkim wskazanie głównych trendów i potencjalnych kierunków rozwoju Gminy w przyszłości. Analiza ta umożliwia podejmowanie właściwych decyzji strategicznych, takich jak: określenie wizji rozwoju Gminy, ustalenie celów, ukierunkowanie działań i instrumentów realizacyjnych, zdefiniowanie oczekiwanych rezultatów i wskaźników ich osiągnięcia, wskazanie obszarów strategicznej interwencji.

Diagnoza przeprowadzona została w ujęciu dynamicznym i porównawczym, w kluczowych dla jej rozwoju obszarach, z wykorzystaniem:

1. danych Głównego Urzędu Geodezji i Kartografii,
2. danych Głównego Urzędu Statystycznego,
3. danych Powszechnego Spisu Rolnego z 2020 r.,
4. danych BIP,
5. dokumentów strategicznych:
 - Planu Gospodarki Niskoemisyjnej dla Gminy Ojrzeń, Ojrzeń 2015 r.,
 - Programu Rewitalizacji dla Gminy Ojrzeń na lata 2016-2023,
 - Strategii Rozwoju Gminy Ojrzeń na lata 2007-2015, Ojrzeń 2007 r.,
 - Strategii Rozwoju Turystyki w Województwie Mazowieckim na lata 2014-2020,
 - Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Ojrzeń, Ciechanów 2000 r.
6. Raportu o stanie Gminy Ojrzeń za 2021 r.,
7. Wieloletniej Prognozy Finansowej Gminy Ojrzeń na lata 2022-2025,
8. Publikacji dostępnych na stronach internetowych:
 - <http://www.gminy.pl>
 - <http://www.klasyfikacje.gofin.pl>
 - <https://ojrzen.pl>
 - <https://ongeo.pl/geoportal>
 - <https://powietrze.gios.gov.pl>
 - <https://www.polskawliczbach.pl>
 - <https://ratusz.pl>
 - <https://rejestr.io/krs>
 - <http://www.turystykawgminie.pl>
 - <https://e-uslugi.wrotamazowska.pl>
 - <https://warszawa.rdos.gov.pl>
 - <https://waszaedukacja.pl>
 - <https://pl.wikipedia.org>
 - <https://wybory2018.pkw.gov.pl>
 - Centralny Rejestr Form Ochrony Przyrody
9. „Prognozy ludności na lata 2017 - 2030”, opracowanej i udostępnionej przez Główny Urząd Statystyczny.
10. Publikacji książkowych:
 - Adamczyk M., „Wprowadzenie do teorii kapitału społecznego”, Wydawnictwo KUL, Lublin 2013 r.,
 - Kondrackiego J., „Geografia regionalna Polski”, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2022 r.,

- Putnam R.D., „Demokracja w działaniu”, Instytut Wydawniczy „Znak”, Kraków 1995; Fukuyama, 1997 r.,
- Wosiek M., „Kapitał społeczny i jego relacje z czynnikami wytwórczymi”, Nierówności Społeczne a Wzrost Gospodarczy, nr 52 (4/2017).

11. Źródła prawa:

- Ustawa o finansach publicznych z dn. 27.08.2009 r., Dz.U.2022.0.1634,
- Ustawa o ochronie przyrody (tekst jedn. Dz. U. 2013 poz. 627 ze zm.),
- Ustawa o pomocy społecznej z dn. 12.03.2004 (tekst jednolity Dz. U. 2015 r. poz. 163 ze zm.),
- Uchwałą Nr XII/79/04 Rady Gminy Ojrzeń z dn. 26.03.2004 r. w sprawie uchwalenie Statutów Sołectw Gminy Ojrzeń,
- Sprawozdanie z wykonania budżetu Gminy Ojrzeń za 2021 r., Zał. Nr 1 do zarządzenia Nr 18/2022 Wójta Gminy Ojrzeń z dn. 30.03.2022 r.

Przeanalizowano tendencje społeczno-gospodarcze zachodzące w gminie i jej otoczeniu w ostatnich 5 latach wraz z określeniem konsekwencji i wyzwań rozwojowych oraz dokonano jej umiejscowienia w szerszym kontekście, odnosząc zgromadzone dane do gmin o podobnym charakterze i do średniej wojewódzkiej.

a) Uwarunkowania wynikające z położenia Gminy Ojrzeń.

Gmina Ojrzeń zlokalizowana jest w południowej części powiatu ciechanowskiego, usytuowanego z kolei, w północno – zachodniej części województwa mazowieckiego. Powierzchnia Gminy wynosi 120 km² ² co stanowi 11,32% powierzchni powiatu ³. Przez tereny gminy przepływa rzeka Łydynia, wpadająca do rzeki Wkry w sąsiedniej gminie ⁴. Gmina leży w zasięgu oddziaływania miasta Ciechanowa (zlokalizowanego w odległości ok. 14 km), które pełni funkcję ośrodka administracyjnego i gospodarczego powiatu. Obszar Gminy podlega także wpływom Miasta Stołecznego Warszawy, od którego dzieli go ok. 83 km (od centrum).

Układ komunikacyjny Gminy Ojrzeń zapewnia dobre połączenia z otoczeniem zarówno zewnętrznym jak i wewnątrz obszaru gminy. Bezpośrednie zewnętrzne powiązania komunikacyjne gminy zapewnia droga krajowa nr 50 relacji Płońsk – Ciechanów, która stanowi oś komunikacyjną gminy, oraz drogi krajowe: nr 60 (Kutno – Płock – Ciechanów – Ostrów Mazowiecki) i S7 (Warszawa – Gdańsk), które przebiegają w pobliżu gminy i są powiązane z jej siecią komunikacyjną. Połączenia drogowe z terenami sąsiednich gmin oraz główne powiązania wewnętrzne uzupełnia sieć dróg powiatowych i gminnych. W Ojrzeniu krzyżują się drogi powiatowe prowadzące do: Nasielska, Pułtuska, Ościszowa i Malużyna ⁵. Ponadto, magistrala linii kolejowej relacji Warszawa – Gdańsk – znajduje się w odległości 14 km od Gminy Ojrzeń.

Infrastruktura drogowa w gminie uległa w ostatnim dziesięcioleciu znaczącej poprawie: drogi asfaltowe stanowią obecnie 61 % wszystkich dróg, drogi utwardzone natomiast 39%. Nadal jednak wyzwaniem rozwojowym gminy pozostaje niezadowolający stan techniczny części dróg, powodujących w praktyce niedogodności w dotarciu do części miejscowości w Gminie. Dotyczy to nie tylko nawierzchni, ale również szerokości pasa drogowego czy szerokości poboczy - niezbędne są ich remonty i modernizacje oraz modernizacja oświetlenia ulicznego.

Równolegle, konieczne wydaje się wdrożenie działań zmierzających do poprawy bezpieczeństwa na drogach lokalnych, zwłaszcza w obliczu wzrastającego natężenia ruchu kołowego a także poruszania się po nich pojazdów rolniczych (konieczność wyprowadzenia ruchu ciężarowego i rolniczego z centrum miejscowości – mała obwodnica Kraszewa). Drogi te służą mieszkańcom wsi niejednokrotnie

² Dane Głównego Urzędu Geodezji i Kartografii (GUGIK), stan na 2021 r.

³ GUS, stan na 2021 r.

⁴ <https://ojrzen.pl/o-gminie>,

⁵ *Ibidem...*

jako jedyne ciągi dojazdowe do pracy i dojazd dzieci do szkół. Ponadto, elementem poprawy infrastruktury drogowej powinna być także rozbudowa infrastruktury dla pieszych oraz rowerzystów i likwidacja barier architektonicznych – może być to nie tylko inwestycja w zakresie usprawnienia komunikacji wewnątrz jednostki, ale także zmierzająca ku podniesieniu jej atrakcyjności turystycznej (ścieżki edukacyjne, rekreacyjne, szlaki turystyczne i rowerowe).

Najbardziej popularnym środkiem transportu na obszarze gminy Ojrzeń są samochody, publiczna komunikacja zbiorowa pełni funkcję uzupełniającą. Głównym przewoźnikiem jest PKS, obsługujący większość miejscowości w gminie. Obecnie funkcjonują też linie przewoźnika prywatnego w ramach transportu zbiorowego – SANIMAX, jednakże nie zaspokajają w pełni zapotrzebowania mieszkańców na przewozy.

Plany rozwojowe Gminy, przewidujące wzrost liczby turystów ale także dotyczące poprawy jakości życia mieszkańców mogą zainicjować inwestycje obejmujące organizację miejsc parkingowych umożliwiających powiązanie wszystkich dostępnych w gminie środków transportu a także dostęp do obiektów użyteczności publicznej.

Na terenie gminy brak jest zorganizowanej infrastruktury rowerowej (drogi dla rowerów, pasy rowerowe, ciągi pieszo-rowerowe). Komunikacja rowerowa odbywa się na zasadach ogólnych po drogach publicznych. Rower jest skutecznym środkiem transportu, szczególnie w terenach o zwartej zabudowie, a także pomiędzy poszczególnymi miejscowościami na terenie gminy. Rozwój infrastruktury rowerowej wskazany jest wzdłuż dróg o dużym natężeniu ruchu – przede wszystkim przy drodze krajowej (od Kicina do Skarżynka).

Dobre skomunikowanie drogowe w województwie i kraju jest niewątpliwym strategicznym atutem gminy, drogi stanowią jednak także główne źródło ponadnormatywnego hałasu w gminie oraz przyczynę znaczącej emisji CO₂. Największe niedogodności pod względem hałasu generuje droga krajowa nr 50 o znaczącym natężeniu ruchu. Ponadto, niezadowolający stan techniczny części dróg gminnych powoduje dodatkowy hałas, a także zanieczyszczenia komunikacyjne oraz zagrożenia bezpieczeństwa ruchu (ewentualne wypadki drogowe także z udziałem rowerzystów czy pieszych).

b) Uwarunkowania demograficzne.

Gminę Ojrzeń zamieszkuje 4213 mieszkańców⁶, a jej powierzchnia wynosi 120 km². Gęstość zaludnienia wynosi zatem 35 osoby na km² ⁷ i jest zdecydowanie niższa wobec średniej dla powiatu i regionu (powiat ciechanowski: 81 osób/km², Mazowsze 149 osób/km²).

Duży wpływ na kształtowanie się liczby mieszkańców mają migracje ludności oraz ruch naturalny, a struktura wieku i płci ludności wpływa na determinację tych czynników. W gminie Ojrzeń liczba mieszkańców na przestrzeni ostatnich lat zmniejsza się (od 2017 roku o 88 osób). Wpływa na to przede wszystkim ujemne saldo migracji (-77 osób⁸). Przypuszczać należy, że migracje dotyczą przede wszystkim ludzi młodych i wykształconych, które w poszukiwaniu dobrze płatnej pracy emigrują do aglomeracji miejskich. Takie zjawisko może negatywnie wpłynąć na gospodarkę gminy, prowadząc do utraty kapitału ludzkiego, kurczenia się rynku zbytu a także spowodować ograniczenia możliwości rozwoju działalności gospodarczej.

⁶ GUS, stan na 31.12.2021 r.

⁷ Ibidem

⁸ Dane za lata 2017-2021

Struktura ludności według wieku stanowi udział różnych grup wiekowych w populacji. Za pomocą tej struktury możliwe jest określenie procesu starzenia się ludności. Wzrost w ogólnej liczbie mieszkańców udziału osób starszych, świadczy o pogarszaniu się struktury wieku, a tym samym, o starzeniu się ludności danej społeczności. Takie pogorszenie struktury wieku ludności można zaobserwować w gminie Ojrzeń, gdzie na przestrzeni badanego okresu nastąpił spadek udziału mieszkańców w wieku przedprodukcyjnym o 2,3% oraz mieszkańców w wieku produkcyjnym o 5,3%. Wzrósł natomiast udział mieszkańców w wieku poprodukcyjnym o 11%. Jest to jednak tendencja ogólnokrajowa, ludność gminy, podobnie jak całej Polski, starzeje się.

Według prognozy GUS⁹ do roku 2030 liczba mieszkańców gminy Ojrzeń będzie nadal spadać. Spadek ludności wynikał będzie w głównej mierze z ruchów migracyjnych („ucieczki” mieszkańców do ośrodków miejskich). Szacuje się, że do 2030 roku na terenie gminy mieszkać będzie ok. 4200 osób¹⁰. Bez zdecydowanej, szybkiej poprawy jakości życia na terenie gminy grozi jej jeszcze bardziej gwałtowny niż do tej pory proces wyludnienia, obejmujący przede wszystkim młodych, a co za tym idzie - przekroczenie wartości progowej, poniżej której samoistny rozwój gminy będzie bardzo trudny, jeśli nie niemożliwy.

Sytuacja ta wymusza prowadzenie odpowiednio zorientowanej polityki przestrzennej w zakresie dostarczania usług publicznych na wyższym niż dotychczas poziomie w celu zatrzymania negatywnych tendencji migracyjnych (np. większa dostępność komunikacyjna, wysoki standard infrastruktury technicznej w tym placów zabaw i infrastruktury sportowej, bogata oferta kulturalna, zagospodarowanie czasu wolnego, ale również dostosowanie pomocy społecznej i ochrony zdrowia do potrzeb osób starszych), a także ukierunkowanej na integrację i budowanie tożsamości lokalnej mieszkańców.

c) Uwarunkowania gospodarcze.

Gmina Ojrzeń ma charakter typowo rolniczy. Dominującą formą własności jest sektor gospodarstw indywidualnych, do którego należy 82% gruntów. Jednocześnie przeważający procent areału stanowią gleby słabe, co ma znaczący wpływ na efektywność i opłacalność produkcji rolnej. Na terenie gminy przeważa rolnictwo tradycyjne, rozdrobnione.

Gmina Ojrzeń jest typową gminą rolniczą, o dużej lesistości i rozwijającej się infrastrukturze turystyczno-wypoczynkowej. Powierzchnia gminy wynosi 12 024 ha (120 km²). Gospodarstwa rolne zajmują 8 123,26 ha powierzchni gminy, co stanowi 67% ogólnej jej powierzchni. Użytki rolne zajmują 40% powierzchni gminy, tj. 4 847,05 ha. Na obszarze Gminy tereny lasów i zadrzewień zajmują odpowiednio 3 272 ha i 156 ha co stanowi 27,8% powierzchni gminy, wobec wskaźnika lesistości w powiecie ciechanowskim - 15%. Ważnym gospodarczo elementem rolnictwa jest hodowla zwierząt. Część producentów mleka na terenie gminy zrzeszona jest w grupach producenckich, co niewątpliwie ułatwia im konkurowanie na rynku.

Znajdują się tutaj 531 gospodarstwa rolne, z czego 99% utrzymuje się z działalności rolniczej. Są to przeważnie małe, niezmodernizowane gospodarstwa. Dominują gospodarstwa o powierzchni 1-5 ha (30%) oraz 5-10 ha (30%). Wymagania i standardy jakie stawia Unia Europejska powodują, że utrzymanie się w branży rolniczej wymaga dużych nakładów zarówno finansowych jak i pracy. Skala produkcji takich gospodarstw jest zbyt mała, aby wytworzyć dochód pozwalający na swobodne utrzymanie rodziny. Istniejąca struktura powierzchniowa gospodarstw nie pozwala też w wielu wypadkach na ograniczenie kosztów jednostkowych produkcji rolnej ani też skutecznie konkurować z dostawcami dużych partii jednorodnego produktu.

⁹ GUS, Prognoza ludności na lata 2017-2030.

¹⁰ <https://stat.gov.pl/obszary-tematyczne/ludnosc/prognoza-ludnosc/prognoza-ludnosc-gmin-na-lata-2017-2030-opracowanie-eksperymentalne,10,1.html>,

Zwiększające się bezrobocie agrarne związane jest z wprowadzaniem efektywnych technik wytwarzania w rolnictwie. Jednocześnie istotną przeszkodą w rozwoju miejsc pracy w rolnictwie jest brak procesów integrujących wieś wokół problemów produkcyjnych i przetwórczych, a także słabe zorganizowanie rynku (brak grup producentów), który powoduje niedopasowanie podaży asortymentowej i jakościowej do wymagań potencjalnych odbiorców.

Gmina Ojrzeń jako obszar rolniczy ma także znaczący potencjał w zakresie wykorzystania biomasy i biogazu do produkcji energii. Jednym ze sposobów produkcji biomasy jest uprawa roślin energetycznych. Obecnie ocenia się, że biomasa jest źródłem energii odnawialnej o największym potencjale do wykorzystania w Polsce. Duże zasoby ziem wykorzystywanych rolniczo stwarzają możliwość wykorzystania biomasy w energetyce ciepłej.

Właściciele gospodarstw rolnych z obszaru powiatu poszukują również możliwości dywersyfikacji dochodów w produkcji i sprzedaży, coraz bardziej popularnych w Polsce i Europie, produktów ekologicznych. Niewielkie obszarowo gospodarstwa oraz brak ukierunkowanej produkcji, powodują, iż właściciele gospodarstw rolnych upatrują swojej szansy w produkcji i sprzedaży coraz bardziej popularnych w Polsce i Europie produktów ekologicznych oraz rozwoju turystyki w gminie. Rozwój przedsiębiorczości w Gminie poprzez działania takie jak wsparcie gminy dla rozwoju turystyki/agroturystyki, produkcji ekologicznej żywności będzie również szansą na dywersyfikację działalności rolniczej i zwiększenie jej dochodowości.

W gminie Ojrzeń, w roku 2021, w rejestrze REGON zarejestrowanych było 286 podmiotów gospodarki narodowej, z czego 244 stanowiły osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą. Osoby prawne i jednostki organizacyjne niemające osobowości prawnej stanowiły 42 podmioty. W tymże roku zarejestrowano 22 nowe przedsiębiorstwa, a 10 zostało wyrejestrowanych. Na przestrzeni lat 2017-2021 najwięcej nowych podmiotów zarejestrowano w 2019 r. (40), a najmniej w latach 2020-2021 (po 22). Najwięcej firm wykreślono z rejestru REGON w 2018 r.(31), a najmniej w 2020 r. (9)¹¹.

Najwięcej przedsiębiorstw z sektora prywatnego prowadzi działalność z zakresu robót ogólnobudowlanych i specjalistycznych w zakresie budownictwa i prac inżynierii lądowej i wodnej¹². Liczną grupę w sektorze prywatnym stanowi także sekcja sprzedaży hurtowej i detalicznej – 49 podmiotów gospodarczych. Wśród osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą w gminie Ojrzeń najczęściej deklarowanymi rodzajami przeważającej działalności są Budownictwo (Sekcja F - 30%) oraz Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle (Sekcja G - 20%). W Gminie zarejestrowana jest jedna spółdzielnia mieszkaniowa oraz dwie spółdzielnie rolnicze. Przeważającym zajęciem ludności zamieszkującej gminę Ojrzeń jest rolnictwo – oparte i rozwijające się na bazie gospodarstw indywidualnych¹³.

Mimo znaczącej roli handlu (sklepy spożywcze) i usług (stacja paliw, usługi budowlane, fryzjerstwo) należy zauważyć, iż handel w gminie Ojrzeń jest nastawiony przede wszystkim na obsługę rynku lokalnego. Nie jest, w zasadzie, realizowana działalność handlowa nastawiona na klientów spoza gminy. Należy także zwrócić uwagę, iż podmioty handlowe charakteryzują się raczej stabilnością, związaną z ugruntowaną pozycją na rynku lokalnym i brakiem konkurencji oraz faktem, iż oferują produkty spożywcze, pierwszej potrzeby – a więc dobra szybko-zbywalne. Sytuacja taka nie jest korzystna dla gminy, ponieważ brak jest na jej terenie większych zakładów produkcyjnych, a odsetek rodzimych podmiotów produkcyjnych jest znikomy.

W tym kontekście korzystne byłoby przyciągnięcie inwestycji z zewnątrz, mogących ożywić gospodarczo gminę (np. średniej wielkości zakładu produkcyjnego w nieuciążliwym sektorze), przy

¹¹ <https://bdl.stat.gov.pl>.

¹² <http://www.klasyfikacje.gofin.pl>,

¹³ <https://e-uslugi.wrotamazowska.pl/pl/samorzady/ciechanowski/ojrzen>, 12.09. 2022 r.

tworzeniu warunków do rozwoju rodzimej przedsiębiorczości. Istotne znaczenie dla tego działania ma stworzenie odpowiedniej infrastruktury technicznej na terenie gminy, która umożliwi i ułatwi funkcjonowanie zarówno firmom lokalnym, jak i zachęci inwestorów zewnętrznych.

Wskaźnik bezrobocia, mierzony odsetkiem bezrobotnych w grupie mieszkańców w wieku produkcyjnym wynosi 5,9%, jest on wyższy dla gminy Ojrzeń niż dla całego powiatu ciechanowskiego (5,4%)¹⁴. W 2021 r. bezrobotnych kobiet było 82 a mężczyzn 64, co stanowi odpowiednio 57% oraz 43% w udziale ogółu osób zarejestrowanych jako bezrobotnych. Czynnikiem, który może ograniczyć poziom bezrobocia na terenie gminy Ojrzeń oraz obniżyć występujące tzw. bezrobocie agrarne jest wykorzystanie potencjałów występujących w przestrzeni gospodarczej. W skali ogólnokrajowej, a także ogółośeuropejskiej rośnie popyt na zdrową, ekologiczną żywność. Upatruje się tu szans dla Gminy, która jest gminą rolniczą, na rozwój ekologicznego rolnictwa. Sprzyjają temu uwarunkowania przyrodnicze oraz relatywnie dobra sytuacja w zakresie stanu środowiska naturalnego. Należy także zaplanować działania służące poprawie atrakcyjności Gminy dla inwestorów (szczególnie sektorów nieuciążliwych dla środowiska), wsparcie istniejących podmiotów gospodarczych oraz tworzenie możliwości do dywersyfikacji działalności rolniczej i zwiększenia jej dochodowości.

W opinii mieszkańców wyrażonej w badaniach ankietowych pożądanymi działaniami zmierzającymi do zwiększenia poziomu przedsiębiorczości mieszkańców znalazły się: promowanie form samozatrudnienia oraz organizacja szkoleń i zajęć doradczych. Poprawa sytuacji w dziedzinie przedsiębiorczości pozytywnie wpłynie również na atrakcyjność gminy dla młodych osób i ograniczy ich odpływ z gminy, co z kolei poprawi sytuację związaną ze strukturą wiekową mieszkańców¹⁵.

d) Uwarunkowania wynikające ze stopnia rozwoju infrastruktury technicznej

Najistotniejszym wyzwaniem rozwojowym stojącym przed gminą Ojrzeń w tym zakresie wydaje się być gospodarka wodno-kanalizacyjna, w tym w szczególności konieczność zmniejszenia rażącej dysproporcji pomiędzy rozwiniętą siecią wodociągową a niewielkim zasięgiem sieci kanalizacyjnej. Dostępność sieci wodociągowej wynosi ponad 98% lecz nadal wiele litrów ścieków bytowo-gospodarczych, powstających na terenie gminy gromadzona jest w osadnikach bezodpływowych. Zaopatrzenie mieszkańców w zbiorczą infrastrukturę kanalizacyjną obejmuje jedynie dwie miejscowości i jest uzupełniona przydomowymi oczyszczalnią ścieków na obszarach o rozproszonej zabudowie (1118 szt.). Taki stan gospodarki wodno - ściekowej może wpływać niekorzystnie na stan czystości rzek, wód podziemnych i gleb.

Dla zapewnienia niezawodnego systemu zaopatrzenia w wodę o odpowiednich parametrach niezbędne jest podjęcie działań inwestycyjnych mających na celu budowę nowej stacji uzdatniania wody w Kraszewie, wykonanie nowego ujęcia wody w istniejącej stacji w Kraszewie, wykonanie rezerwowej studni i remontu hydroforni w Dąbrowej oraz rozbudowę, przebudowę i modernizację sieci wodociągowej w Gminie.

Gmina Ojrzeń jest w trakcie realizacji inwestycji (współfinansowanej ze środków Programu „Polski Łód”) w ramach której zbudowana zostanie gminna oczyszczalnia ścieków w Ojrzeniu (o przepustowości 200 m³/d dla 2000 RLM). Przepustowość oczyszczalni zaplanowano na 200 m³/dobę dla 2000 RLM¹⁶. Dalsze inwestycje w tym zakresie wynikają z konieczności osiągnięcia pożądanego poziomu oczyszczania ścieków oraz wyposażenia w zbiorcze systemy kanalizacyjne i przydomowe oczyszczalnie ścieków.

¹⁴ GUS, dane za 2021 r.

¹⁵ Program rewitalizacji dla Gminy Ojrzeń..., *op. cit.*

¹⁶ Raport o stanie Gminy Ojrzeń za 2021 r., Ojrzeń 2022 r.

Inwestycje w rozwój infrastruktury sieciowej podniosą atrakcyjność osadniczą gminy, komfort życia mieszkańców, a jednocześnie wzmacniają ochronę środowiska naturalnego.

e) Uwarunkowania środowiskowe, walory kulturowe i infrastruktura turystyczna

Na terenie Gminy Ojrzeń występują elementy środowiska przyrodniczego, które z uwagi na wysokie wartości objęte zostały różnymi formami ochrony wprowadzonymi na podstawie przepisów ogólnych z zakresu ochrony środowiska¹⁷ oraz miejscowych aktów prawnych - Nadwkrzański Obszar Chronionego Krajobrazu, 15 pomników przyrody, 1 użytek ekologiczny. Na analizowanym terenie nie występują obszary chronione NATURA 2000.

Obszar Chronionego Krajobrazu w części znajdującej się na terenie gminy Ojrzeń zajmuje 31,8% ogólnej powierzchni gminy (na powierzchni 3918,56 ha) i jest terenem chronionym ze względu na wyróżniający się krajobraz o zróżnicowanych ekosystemach, wartościowy ze względu na możliwość zaspokajania potrzeb związanych z turystyką i wypoczynkiem, a także pełnią funkcję korytarzy ekologicznych. W jego obrębie występują systemy naturalnych powiązań przyrodniczych, obejmujące ekosystemy łąkowe, bagienne, wodne i leśne, które mają zasadniczy wpływ na utrzymanie równowagi w środowisku przyrodniczym tego obszaru¹⁸. Na terenie Gminy znajdują się lasy ochronne, wchodzące w skład Nadleśnictwa Ciechanów. Są to lasy wodochronne położone w leśnictwie Młock i leśnictwie Gołoty, oraz lasy glebochronne – położone są tylko na terenach leśnictwa Młock.

Poza walorami przyrodniczymi, w Gminie zlokalizowanych jest wiele cennych i dobrze zachowanych zabytków kultury (parki podworskie i pałacowe, zespoły pałacowo-parkowe, zabytkowe kościoły, stanowisko archeologiczne).

Najpoważniejsze zagrożenia dla środowiska naturalnego na terenie gminy Ojrzeń wiążą się z zanieczyszczeniem powietrza, wynikającym z tzw. „niskiej emisji”. Cechą charakterystyczną „niskiej” emisji jest to, że powodowana jest przez liczne źródła wprowadzające do powietrza niewielkie ilości zanieczyszczeń. Sytuacja taka ma miejsce na obszarach o zwartej zabudowie mieszkaniowej (jednorodzinna, zagrodowa), gdzie duża liczba emitorów wprowadzających zanieczyszczenia z kominów domowych pieców grzewczych i lokalnych kotłowni węglowych o niewielkiej wysokości powoduje, że zjawisko to jest bardzo uciążliwe, gdyż zanieczyszczenia gromadzą się wokół miejsca powstawania. Paliwem wykorzystywanym w kotłowniach są przede wszystkim paliwa stałe - węgiel, koks, miął węglowy oraz drewno. W budynkach użyteczności publicznej także olej opałowy i węgiel.

Skutecznym sposobem ograniczania niskiej emisji jest ograniczanie potrzeb cieplnych budynków, czyli realizacja przedsięwzięć termomodernizacyjnych, w zakres których wchodzi głównie: ocieplanie ścian, ocieplanie stropodachów/dachów, wymiana stolarki czy wymiana źródeł ciepła.

Gmina Ojrzeń położona jest na obszarze, gdzie uśonecznienie w ciągu roku (czyli liczba godzin z bezpośrednio widoczną tarczą słoneczną) wynosi około 2 528 godzin rocznie¹⁹ i jest dużo wyższe od średniej rocznej wartości w Polsce – ok. 1600 godzin. Oznacza to, że gmina Ojrzeń posiada duży potencjał w zakresie wykorzystania energii słonecznej na cele c.o. i c.w.u.

Coraz wyższa dostępność preferencyjnych źródeł finansowania proekologicznych inwestycji (programy wspomniane powyżej) przyczynia się do ich popularyzacji i powszechniejszego zastosowania, także w budownictwie indywidualnym. Szanse na rozwój wykorzystania odnawialnych źródeł energii na terenie

¹⁷ Ustawa o ochronie przyrody (tekst jedn. Dz. U. 2013 poz. 627 ze zm.).

¹⁸ Strategia rozwoju gminy Ojrzeń na lata 2007-2015, przyjęta uchwałą Nr XIII/59/2007 Rady Gminy Ojrzeń z dnia 2 października 2007 r.

¹⁹ <https://ongeo.pl/geoportala/gmina-ojrzen/fotowoltaika>, 19.09.2022 r.

Gminy upatruje się więc także w realizacji dedykowanych projektów unijnych np. projektów parasolowych (budynki mieszkalne) oraz montażu OZE na budynkach użyteczności publicznej.

Bliskie położenie obszarów miejskich i dobrze rozwinięta sieć połączeń komunikacyjnych (droga krajowe DK50, DK60, kolej) może być upatrywana jako potencjał rozwoju gałęzi inwestycyjnej i turystycznej Gminy Ojrzeń. Drogi stanowią jednak także główne źródło ponadnormatywnego hałasu w gminie oraz przyczynę znaczącej emisji CO₂. Zanieczyszczenie powietrza przez środki transportu na terenie gminy ma charakter ograniczony do okolic dróg o znaczącym natężeniu ruchu. Jest to związane z tym, że źródło emisji zanieczyszczeń znajduje się na wysokości do metra od powierzchni ziemi, a także z unosem pyłu drogowego spowodowanym ruchem pojazdów. Emisja pochodząca ze środków transportu powoduje uciążliwość dla otoczenia, emitując zanieczyszczenia ze spalania paliw. Uciążliwości związane z obniżeniem jakości powietrza atmosferycznego wokół szlaków komunikacyjnych mają inny charakter na terenie osłoniętym przez zabudowania, wzniesienia, zadrzewienia, a inny na otwartych przestrzeniach. Równocześnie zależą od stałych parametrów pogody dla danego obszaru, jak: kierunek wiatru, pułap chmur, częstotliwość opadów atmosferycznych. Transport drogowy należy do powierzchniowych źródeł emisji. W terenie zurbanizowanym, a szczególnie w okolicy skrzyżowań głównych dróg, natężenie ruchu jest największe i występuje kumulacja strumienia emisji oraz z reguły gorsze warunki jej rozpraszania, co często jest przyczyną powstawania lokalnych zagrożeń (długotrwała ekspozycja, smog). Dużą rolę odgrywa tu przepustowość dróg i związana z tym płynność jazdy, a także lokalizacja dróg tranzytowych.

W chwili obecnej problem związany z niekorzystnym oddziaływaniem hałasu komunikacyjnego występuje jedynie w miejscowościach, położonych przy drodze krajowej (drogi krajowe nr 50, 60, S7) i obejmuje uciążliwości związane z hałasem powodowanym przez tranzytowy ruch samochodowy, zwłaszcza pojazdów ciężkich. To z kolei może niekorzystnie wpływać na faunę, występującą na terenie Gminy. Należy podejmować działania w celu przeprowadzenia cyklicznych pomiarów poziomu hałasu aby w porę podejmować środki przeciwdziałające pogłębianiu się zjawiska.

Ponadto, niezadowolający stan części dróg w Gminie wzmaga opisany powyżej hałas komunikacyjny oraz generuje zanieczyszczenia komunikacyjne, a także sprzyja występowaniu wypadków drogowych. Są to zjawiska mające negatywne oddziaływanie na stan środowiska na obszarze Gminy, stąd niezbędne jest podejmowanie działań minimalizujących ich występowanie. W celu redukcji emisji zanieczyszczeń ze źródeł liniowych oraz poprawy bezpieczeństwa komunikacyjnego niezbędna jest kontynuacja poprawy stanu technicznego dróg już istniejących (w tym również budowa chodników, bezpiecznych przejść dla pieszych, ścieżek rowerowych), co będzie również dodatkowym istotnym elementem przyczyniającym się do zmniejszenia unosu pyłu z dróg również w okresie bezopadowym.

Jakość środowiska naturalnego ma szczególne znaczenie w kontekście atrakcyjności mieszkaniowej i rekreacyjno – turystycznej obszaru. Aby walory przyrodnicze gminy nie uległy pogorszeniu i mogły zachęcać nowych mieszkańców do osiedlania się na jej obszarze, a turystów do zwiedzania gminy, należy przedsięwziąć kroki zmierzające do ograniczenia niskiej emisji. Na poprawę jakości powietrza z pewnością wpłyną działania termomodernizacyjne, wymiany źródeł ciepła, montaż instalacji odnawialnych źródeł energii, jak również edukacja ekologiczna mieszkańców (pikniki ekologiczne). Promowanie zdrowej żywności, ekologicznych upraw, w tym ograniczenie stosowania przez rolników chemicznych środków ochrony roślin przyczynią się do poprawy czystości wód a także możliwości promowania gminy, jako proekologicznej.

Mimo iż teren Gminy Ojrzeń jest terenem o niezaprzeczalnych walorach przyrodniczo-krajobrazowych, brakuje tu szlaków rowerowych, turystycznych, bazy noclegowej czy punktów gastronomicznych. W gminie Ojrzeń, w miejscowości Baraniec działają 2 gospodarstwa agroturystyczne. Pozostałe najbliższe punkty obsługi turystycznej zlokalizowane są w Ciechanowie. Do rozwoju funkcji turystycznych w Gminie niezbędne jest wzmocnienie jej funkcji rekreacji i wypoczynku (w tym usług z nimi związanych) oparte na lokalnych zasobach środowiska przyrodniczego i kulturowego. Bliskie położenie do miasta powiatowego może być upatrywana jako potencjał rozwoju gałęzi turystycznej Gminy Ojrzeń.

Jednakże, dla uzyskania ekonomicznych korzyści z turystyki niezbędne jest rozszerzenie oferowanych usług o sektor gastronomiczny i noclegowy. Ponadto, produkcja wyrobów lokalnych, ekologicznej żywności i ich sprzedaż niewątpliwie przyciągnie turystów z okolicznego Ciechanowa, Płońska, Głinojecka jak i oddalonej o ok. 83 km Warszawy. Z rozwojem turystyki i rekreacji wiąże się sezonowy wzrost zapotrzebowania na różnego rodzaju usługi (handel, gastronomia, sport, rozrywka, itp.).

W Gminie Ojrzeń, dla wykorzystania wysokich walorów naturalnych i licznych zabytków w celu rozwoju turystyki/agroturystyki potrzebna jest skoordynowana, długofalowa polityka Gminy, skupiająca się na tworzeniu infrastruktury okołoturystycznej a także uporządkowaniu i zagospodarowaniu przestrzeni wspólnych oraz terenów zielonych, poprawy jakości dróg gminnych i powiatowych, czy wybudowania infrastruktury wodno-sanitarnej.²⁰

Opracowywane plany miejscowe powinny przewidywać i umożliwiać realizację takich usług. Rozwój agroturystyki zorientowanej na rodziny z małymi dziećmi oraz turystyki ekologicznej, czyli pobytu w gospodarstwach produkujących zdrową żywność to kierunek rozwoju, który jest powszechnie akceptowany i uzasadniony ze względu na walory przyrodnicze.

Gmina może także stanowić miejscowość letniskową i miejsce odpoczynku weekendowego dla mieszkańców większych miast. Walory gminy tworzą jej także szanse na rozwój agroturystyki, jako że Gmina Ojrzeń jest gminą typowo rolniczą. Produkcja wyrobów lokalnych, ich sprzedaż niewątpliwie przyciągnie turystów z większych miast.

Kolejną szansą rozwojową Gminy w tym sektorze jest tzw. turystyka tranzytowa związana z przebiegającymi przez teren Gminy drogami krajowymi. Jest to związane z możliwością powstania obiektów typu: motel, stacja benzynowa, stacja napraw itd. Zasadniczą przesłanką rozwoju gminy Ojrzeń jest więc połączenie funkcji: produkcji rolnej w wybranych kierunkach z rozwinięciem usług otoczenia rolnictwa, drobnej przedsiębiorczości oraz rekreacji i agroturystyki przy poprawie stanu infrastruktury zarówno technicznej jak i społecznej.

Podsumowując, zważywszy na położenie Gminy oraz jej walory przyrodnicze uzasadnione wydają się działania podejmowane w celu jej promowania, rozbudowy infrastruktury turystycznej z troską o bezpieczeństwo środowiska naturalnego. Należy także uatrakcyjnić Gminę poprzez budowę ścieżek rowerowych i szlaków turystycznych, miejsc rekreacji, obiektów sportowych, wzbogacenie kalendarza imprez lokalnych oraz jej promocję.

f) Uwarunkowania społeczne i kulturalne

Usługi edukacji publicznej w Ojrzeniu zapewniają 2 placówki oświatowe z oddziałami przedszkolnymi. W roku szkolnym 2020/2021 do Szkół Podstawowych na terenie Gminy uczęszczało: 140 uczniów (w Szkole Podstawowej w Młocku: 116 uczniów i 24 dzieci w oddziałach przedszkolnych), 133 uczniów (w Szkole Podstawowej w Kraszewie: 89 uczniów i 44 dzieci w oddziałach przedszkolnych) oraz 190 uczniów (w Szkole Podstawowej w Ojrzeniu: 140 uczniów i 50 dzieci w oddziałach przedszkolnych)²¹.

Aktualna oferta edukacyjna gminy zaspokaja potrzeby mieszkańców w tym zakresie, jednakże niezbędne jest wprowadzenie działań mających na celu podniesienie jakości usług edukacyjnych w Gminie dla wyrównywania szans dzieci z terenów wiejskich. Jednocześnie wskazane jest **podnoszenie poziomu oferty sportowej skierowanej do dzieci i młodzieży z terenu gminy oraz udoskonalanie infrastruktury do ich prowadzenia**.

W Ojrzeniu funkcjonują 3 główne obiekty sportowe: hala sportowa i kompleks boisk w Ojrzeniu, kompleks boisk w Kraszewie oraz strefy aktywności w Ojrzeniu i Młocku a także przyszkolne sale

²⁰ Program Rewitalizacji dla Gminy Ojrzeń na lata 2016-2023

²¹ Raport o stanie Gminy Ojrzeń..., *op. cit.*

gimnastyczne i place zabaw w 8 miejscowościach gminy. Animatorami aktywności fizycznej są przede wszystkim placówki oświatowe – w Szkołach Podstawowych funkcjonujących na terenie Gminy Ojrzeń zwraca się dużą uwagę na rozwój aktywności fizycznej i umiejętności sportowych uczniów, którzy często biorą udział w różnego rodzaju zawodach sportowych. Z okazji Dnia Dziecka szkoły organizują zawody sportowe: turnieje piłki nożnej, biegi przełajowe, sztafeta, biegi indywidualne, turniej unihokeja. Ponadto, w Gminie Ojrzeń funkcjonuje Międzyszkolny Klub Sportowy „Mazur” Ojrzeń, którego działalność sekcji sportowych obejmuje piłkę nożną oraz karate kyokushin.

Odnutowywana, sportowa aktywność mieszkańców gminy w różnych przedziałach wiekowych dowodzi, iż mieszkańcy chcą aktywnie spędzać czas, ale potrzebują do tego odpowiednich przestrzeni. Inwestycje w nowoczesną i bezpieczną infrastrukturę są jednym z założeń władz samorządowych na następne lata. Opierają się one na opisanym powyżej zainteresowaniu mieszkańców ale także trendzie na aktywność fizyczną i zdrowy tryb życia oraz plany rozwoju funkcji turystycznych w Gminie.

W Gminie funkcjonuje Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej (GOPS) w Ojrzeniu, który świadczy szeroko rozumianą pomoc społeczną, wspierając mieszkańców znajdujących się w trudnym położeniu życiowym. Podstawowym zadaniem GOPS jest świadczenie wszechstronnej pomocy społecznej osobom i rodzinom w celu przezwyciężenia trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać wykorzystując własne środki i uprawnienia. Ponadto, od 2018 roku na terenie gminy Ojrzeń funkcjonuje Dzienny Dom „Senior+”. Z tej placówki korzysta 30 osób w wieku 60+, nieaktywnych zawodowo. Natomiast w czerwcu 2021 r. w Kraszewie został utworzony Klub „Senior+”, z którego usług korzysta 20 seniorów w wieku 60+.

Ochrona zdrowia jest jedną z tych dziedzin, dla których ogólnodostępne dane statystyczne nie diagnozują pełni potrzeb i wyzwań. Zawężenie tej kwestii do samej gminy winno skupić się na kwestiach typowych, diagnozowanych w skali całego kraju – zapewnienia wysokich standardów obsługi pacjentów, zapobieganie odpływowi wysoko wykwalifikowanej kadry lekarskiej i pielęgniarskiej czy realizacji działań profilaktycznych.

Opiekę zdrowotną w gminie Ojrzeń zapewnia Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „Sanalex”, zlokalizowany w Ojrzeniu. Specjalistyczną opiekę zdrowotną i leczenie szpitalne na terenie powiatu ciechanowskiego zapewnia mieszkańcom Specjalistyczny Szpital Wojewódzki w Ciechanowie.

Bezpieczeństwo publiczne jest zapewnione przez Posterunek Policji w Ojrzeniu oraz jednostki Ochotniczej Straży Pożarnej w miejscowościach Ojrzeń, Kraszewo, Młock, Luberadź. Plany inwestycyjne gminy na najbliższe lata zakładają doposażenie OSP (zapewnienie operacyjności jednostek stanowi zadanie gminy).

Według danych Państwowej Komisji Wyborczej w 2019 r. frekwencja wyborcza w wyborach parlamentarnych wyniosła 61,74%²², dla województwa mazowieckiego 69,46%, dla powiatu ciechanowskiego 57,45%, dla gminy Ojrzeń – była zdecydowanie niższa i wyniosła 51,77%²³.

W Gminie Ojrzeń funkcjonuje 26 organizacji pozarządowych, z czego 7 realizuje swoje cele we współpracy z samorządem gminnym, zgodnie z „Programem Współpracy Gminy Ojrzeń z organizacjami pozarządowymi”. Organizacją pozarządową aktywnie funkcjonującą na terenie gminy Ojrzeń jest także Lokalna Grupa Działania „Północne Mazowsze”. Obszar LGD obejmuje 17 gmin z terenu czterech powiatów: przasnyskiego (5 gmin, w tym gmina miejska Przasnysz), ciechanowskiego (7 gmin), mławskiego (4 gminy), makowskiego (1 gmina). LGD działa w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014 -2020 i wdraża Lokalną Strategię Rozwoju (LSR) na podstawie zawartej umowy

²² Wybory do Sejmu

²³ <https://sejmsenat2019.pkw.gov.pl/sejmsenat2019/pl/wyniki/sejm/gm/140311>

z Samorządem Województwa Mazowieckiego. Aktualnie, prowadzone są prace nad opracowaniem Strategii na lata 2021-2027.

W Gminie Ojrzeń nie funkcjonuje gminny ośrodek kultury. Rolę animatorów kultury pełnią Gminna Biblioteka Publiczna w Ojrzeniu, Urząd Gminy, a także szkoły oraz świetlice wiejskie w sołectwach: Kałki, Kownaty-Borowe, Kraszewo, Luberadź, Młock, Nowa Wieś, Ojrzeń, Przyrowa oraz Żochy. Działalność tych instytucji oraz kalendarz wydarzeń jest silną stroną gminy także w odniesieniu do jej planów rozwoju funkcji turystycznej. Zagospodarowanie miejsc do integracji społecznej umożliwi organizację większej liczby imprez o charakterze kulturalnym i sportowym, a także podjęcie działań w zakresie rozwoju turystyki oraz integracji międzypokoleniowej i włączenia w sprawy gminy osób młodych i starszych, a także wykorzystanie potencjału osób w wieku produkcyjnym. Zdaniem mieszkańców wiązać się to powinno z organizacją, uporządkowaniem i zagospodarowaniem terenów znajdujących się w centrach miejscowości i mających potencjał dla celów integracji mieszkańców, a także udostępnieniem nowych obiektów przeznaczonych do organizacji wolnego czasu, takich jak place zabaw i inne tereny rekreacyjne.

g) Uwarunkowania wynikające ze stanu finansów publicznych

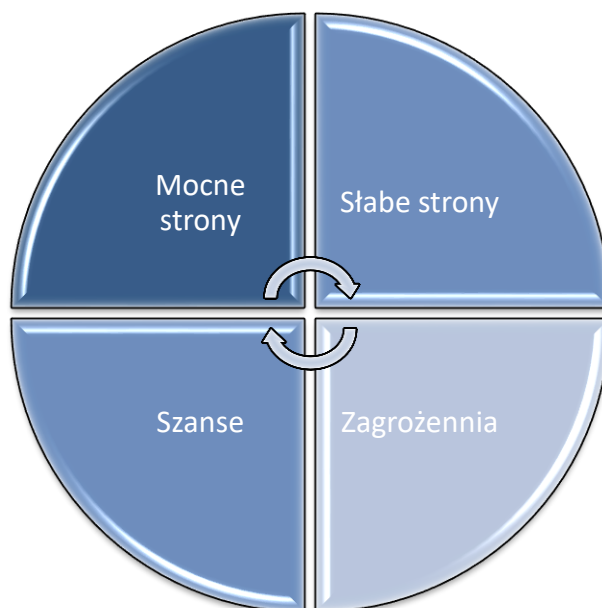
W 2021 r. Gmina Ojrzeń osiągnęła dochody w kwocie 28 452 271,92 zł, a wydatki gminy wyniosły w omawianym roku 25 777 876,45 zł. W związku z powyższym budżet Gminy Ojrzeń w 2021 roku zamknął się nadwyżką budżetową w wysokości 2 674 395,47 zł. Kwota różnicy pomiędzy nadwyżką osiągniętą w 2021 roku, a niewykorzystanymi środkami pieniężnymi na rachunku bieżącym budżetu, o których mowa w art. 217 ust. 2 pkt 8 ustawy o finansach publicznych stanowi deficyt w wysokości 922 319,53 zł, który został pokryty z wolnych środków, o których mowa w art. 217 ust. 2 pkt 6 ustawy o finansach publicznych. Ponadto wolne środki zostały przeznaczone na sfinansowanie wykupu wcześniej wyemitowanych obligacji w kwocie 592 000,00 zł. Łącznie wolne środki, o których mowa w art. 217 ust. 2 pkt 6 ustawy o finansach publicznych wykorzystane w 2021 roku wynoszą 1 514 319,53 zł. Stan wolnych środków wynikających z rozliczeń wyemitowanych papierów wartościowych, kredytów i pożyczek z lat ubiegłych na dzień 31.12.2021 r. wynosi 4 763 532,62 zł.

ANALIZA STRATEGICZNA SWOT GMINY OJRZEŃ

Analiza SWOT jest powszechnie wykorzystywana w jednostkach administracji publicznej a także w przedsiębiorstwach jako narzędzie diagnozy strategicznej. Pozwala ona porównać silne i słabe strony jednostki wynikające z otoczenia wewnętrznego, z szansami i zagrożeniami dla rozwoju płynącymi z otoczenia zewnętrznego, a także określić ich wzajemne oddziaływanie. Analizę dokonano w oparciu o:

- wnioski z opisu charakterystyki Gminy Ojrzeń,
- dane liczbowe, opisowe i przestrzenne pozyskane z Gminy oraz ze źródeł zewnętrznych,
- dane makroekonomiczne: aktualne oraz prognozowane

Rysunek 1. Analiza SWOT - diagram

Analizę SWOT dla gminy Ojrzeń przedstawia poniższa tabela.

Tabela 1. Wyniki analizy SWOT dla gminy Ojrzeń

Lokalizacja	Pozytywne	Negatywne
Wewnętrzne	<p>Mocne strony:</p> <ul style="list-style-type: none"> • bliska odległość do miasta powiatowego Ciechanowa i aglomeracji warszawskiej, pozytywnie oddziałujących na teren gminy • położenie nad malowniczą rzeką Łydynią – bogactwo szaty roślinnej • położony na terenie gminy obszar chronionego krajobrazu, • dobre skomunikowanie gminy: drogi krajowe, powiatowe, linia kolejowa 	<p>Słabe strony:</p> <ul style="list-style-type: none"> • niewystarczające wykorzystanie krajobrazu gminy i jej walorów przyrodniczych do promocji gminy, • szlaki komunikacyjne o dużym natężeniu ruchu generują niską emisję oraz hałas, • niski stopień zalesienia gminy (30%), • słaba klasa gleb, • niewystarczająca liczba połączeń transportu publicznego

Zewnętrzne	<p>Szanse:</p> <ul style="list-style-type: none"> • korzystne położenie geograficzne w regionie (w pobliżu dwóch powiatów – ciechanowskiego i płońskiego), • położenie w atrakcyjnym turystycznie i wypoczynkowo regionie, • bliskość miasta powiatowego i dobre skomunikowanie stwarza dobre warunki do rozwoju przemysłu i usług (rynek zbytu), • możliwość rozwoju funkcji turystycznych (agroturystyka, turystyka weekendowa). 	<p>Zagrożenia:</p> <ul style="list-style-type: none"> • bliskość linii kolejowej (Gdańsk - Warszawa) – ryzyko powstania katastrofy kolejowej lub drogowej (np. podczas transportu toksycznych środków przemysłowych), • możliwość marginalizacji Gminy pod względem inwestycyjnym, społecznym, dostępu do środków zewnętrznych, • zagrożenie związane z hałasem i wibracjami, głównie przy drodze krajowej.
	Komunikacja i łączność	Pozytywne

Wewnętrzne	<p>Mocne strony:</p> <ul style="list-style-type: none"> • bezpośrednie sąsiedztwo dróg krajowych oraz sieć dróg powiatowych i gminnych, które zapewniają zewnętrzne i wewnętrzne połączenia komunikacyjne Gminy, • funkcjonujące powiązania komunikacyjne z obszarami sąsiednimi, • istnieje publiczna komunikacja zbiorowa - PKS obsługuje większość miejscowości Gminy • istniejąca w części gminy sieć kanalizacji sanitarnej i przydomowe oczyszczalnie ścieków, • zwodociągowany obszar Gminy (98,7%) • dostęp do Internetu dla mieszkańców Gminy umożliwiony w placówkach publicznych • funkcjonowanie e-usług (BIP, dzienniki ucznia w szkołach), 	<p>Słabe strony:</p> <ul style="list-style-type: none"> • sąsiedztwo dróg krajowych jako niekorzystny wpływ na środowisko – wzrost emisji zanieczyszczeń spalinowych, niskiej emisji i hałasu komunikacyjnego, • zwiększający się ruch tranzytowy przez drogi krajowe w gminie, • niewystarczająco rozwinięta infrastruktura drogowa w zakresie jakości nawierzchni, szerokości dróg, braku chodników – oddzielenie ruchu pieszych od ruchu pojazdów • ruch pojazdów rolniczych po drogach • brak wystarczającej ilości ścieżek rowerowych • występowanie barier architektonicznych dla osób z niepełno sprawnościami (przystosowane chodniki, przejścia dla pieszych), • dysproporcja między długością sieci wodociągowej a infrastrukturą do odprowadzania ścieków • konieczność modernizacji systemu zaopatrzenia w wodę
Zewnętrzne	<p>Szanse:</p> <ul style="list-style-type: none"> • rozwój komunikacji między miejscowościami Gminy i większymi miastami możliwy dzięki poprawie jakości dróg, • budowa ścieżek pieszo – rowerowych jako szansa na usprawnienie komunikacji i rozwój funkcji turystycznych, • uzupełnienie i poprawa infrastruktury dzięki wykorzystaniem środków zewnętrznych 	<p>Zagrożenia:</p> <ul style="list-style-type: none"> • zwiększający się ruch pojazdów, • wzmożony hałas komunikacyjny, zanieczyszczenia komunikacyjne, • zwiększone prawdopodobieństwo wypadków drogowych wynikające ze złego stanu dróg gminnych oraz z bliskości linii kolejowej, • brak środków zewnętrznych na inwestycje w infrastrukturę.

Środowisko	Pozytywne	Negatywne
Wewnętrzne	<p>Mocne strony:</p> <ul style="list-style-type: none"> • walory przyrodniczo-krajobrazowe, stwarzające mieszkańcom i przyjezdnym przestrzeń do wypoczynku – obszar chronionego krajobrazu (Nadwkrzański Obszar Chronionego Krajobrazu), pomniki przyrody, • funkcjonowanie systemu selektywnej zbiórki odpadów, • aktywne działania Gminy na rzecz poprawy efektywności energetycznej budynków np. zakup i montaż instalacji OZE), • brak uciążliwego przemysłu, • dostępność biomasy, • duży odsetek ludności korzystających z sieci wodociągowej (98,7% mieszkańców), • istniejąca infrastruktura zagospodarowywania ścieków. 	<p>Słabe strony:</p> <ul style="list-style-type: none"> • brak kompleksowego uporządkowania systemu zbierania i oczyszczania ścieków sanitarnych • niewystarczająco rozwinięty system gospodarowania odpadami • wykorzystywane przez znaczną część mieszkańców ogrzewania węglowego, powodującego zanieczyszczenie powietrza, • zbyt mała liczba podejmowanych działań termomodernizacyjnych, • występująca emisja punktowa CO₂ pochodząca z urządzeń grzewczych, • niski poziom świadomości ekologicznej mieszkańców – brak promocji działań proekologicznych.

Szanse:

- ograniczenie niskiej emisji, np. zwiększenie ilości działań termo modernizacyjnych oraz edukacja ekologiczna mieszkańców,
- zwiększenie poziomu wykorzystania odnawialnych źródeł energii: słonecznej, wiatrowej, wodnej, wodorowej w Gminie
- poprawa jakości powietrza poprzez działania mające ograniczać niską emisję – poprawa efektywności wytwarzania i dystrybucji ciepła,
- udzielanie wsparcia finansowego do wymiany źródeł ciepła,
- zwiększenie świadomości ekologicznej mieszkańców dzięki kampaniom ogólnopolskim i lokalnym,
- wykorzystanie walorów przyrodniczych Gminy i jej wizerunku jako obszaru ekologicznego dla rozwoju usług turystycznych i handlu.

Zagrożenia:

- zwiększenie zanieczyszczenia powietrza i emisji ponadnormatywnego hałasu, w przypadku braku inwestycji w infrastrukturę drogową
- brak oczyszczalni ścieków – zagrożenie zanieczyszczeniem wód powierzchniowych,
- zbyt mała liczba podejmowanych działań termomodernizacyjnych,
- utrzymujący się brak pełnego uregulowania gospodarki wodno – ściekowej w Gminie może wpływać niekorzystnie na stan czystości rzek, wód podziemnych i gleb,
- zagrożenie zanieczyszczenia wód powierzchniowych i gruntowych w wyniku wykorzystywania często nieszczelnych zbiorników bezodpływowych,
- negatywne skutki zmian klimatu.

Ludność i procesy demograficzne, kapitał społeczny	Pozytywne	Negatywne
Wewnętrzne	<p>Mocne strony:</p> <ul style="list-style-type: none"> • dość korzystna struktura demograficzna, procent osób w wieku produkcyjnym – 64%, • funkcjonowanie organizacji pozarządowych wspierających rozwój społeczny Gminy Ojrzeń - szeroki zakres działań organizacji pozarządowych. • wystarczająca liczba szkół podstawowych, z rozwiniętym zapleczem dydaktycznym, • funkcjonowanie oddziałów przedszkolnych przy szkołach podstawowych, • istniejąca infrastruktura sportowa (boisko wielofunkcyjne, place zabaw, hala sportowa), • istniejące programy przeciwdziałania alkoholizmowi i narkomanii, • zainteresowanie mieszkańców aktywnością fizyczną, • funkcjonowanie OSP i Posterunku Policji 	<p>Słabe strony:</p> <ul style="list-style-type: none"> • spadek liczby ludności spowodowany ujemną migracją • wzrastający odsetek osób w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie mieszkańców, • niższe niż średnie dla powiatu i kraju wyniki egzaminu ósmoklasisty (średnie wyniki zdawalności z języka polskiego, matematyki i języka angielskiego poniżej średniej dla powiatu, województwa i Polski), • brak zorganizowanej opieki dla dzieci poniżej 3 roku życia – brak żłobków, klubów malucha, dzienni opiekunowie,

Szanse:

- poprawa warunków życia mieszkańców Gminy (rozwój infrastruktury, poprawa infrastruktury komunikacyjnej, usług dla mieszkańców),
- rosnący, ogólnopolski trend w zakresie odpływu ludności w wieku produkcyjnym z miast na tereny wiejskie,
- dalszy rozwój „srebrnej” ekonomii dedykowanej opiece nad osobami starszymi i ich aktywizacji,
- trendy globalne: zjawisko „green office”, łączące mieszkanie poza centrami ośrodków miejskich/aglomeracji z pracą zdalną w spokojnym, zielonym otoczeniu,
- wdrożenie działań zmierzających do „gratyfikowania” ludności w wieku produkcyjnym i przedprodukcyjnym – świadczenia celem zatrzymania ich w Gminie, np. ulgi w opłatach lokalnych, dofinansowania dla rodzin z dziećmi, wsparcie socjalne na zakup pomocy dydaktycznych, bezpłatne zajęcia dodatkowe (językowe, rozwijające kreatywność u dzieci).

Zagrożenia:

- starzenie się społeczeństwa, utrata kapitału ludzkiego i kurczenie się rynku zbytu
- brak wykorzystania szans rozwojowych związanych z dostępnością zewnętrznych źródeł finansowania,

Gospodarka, rynek pracy i rolnictwo	Pozytywne	Negatywne
Wewnętrzne	<p>Mocne strony:</p> <ul style="list-style-type: none"> • dobrze rozwinięta działalność gospodarcza podmiotów prywatnych – zdecydowana większość podmiotów gospodarczych działających na terenie Gminy koncentruje się w handlu i usługach, • dobrze rozwinięta infrastruktura połączeń drogowych – możliwy dojazd do pracy do większych ośrodków miejskich, • relatywnie dobre warunki do prowadzenia działalności rolniczej w rejonach występowania gleb klasy wyższej IV i V, 	<p>Słabe strony:</p> <ul style="list-style-type: none"> • gospodarstwa rolne w większości niewielkie, bez specjalizacji, niezmodernizowane, produkcja na własne potrzeby, • rozdrobnienie gospodarstw, • brak przedsiębiorstw produkcyjnych • brak systemu promocji gminy i informacji turystycznej, • poziom bezrobocia w Gminie (5,9%) wyższy od poziomu bezrobocia w powiecie ciechanowskim (5,4%) • występujące bezrobocie agrarne • handel i usługi nastawione niemal wyłącznie na obsługę rynku lokalnego.
Zewnętrzne	<p>Szanse:</p> <ul style="list-style-type: none"> • dostępność programów edukacyjnych i pomocowych dla przedsiębiorców, • wzrost liczby podmiotów gospodarczych, • rozwój w sektorze przemysłu i usług, • rozwój gospodarstw i rolnictwa ekologicznego na terenach o dobrej klasie gleb, • wykorzystanie potencjału na rozwój z udziałem dofinansowań zewnętrznych, • wspieranie procesów restrukturyzacji rolnictwa, • dywersyfikacja działalności rolniczej związana z wykorzystaniem walorów przyrodniczych na cele turystyczne, • poprawa jakości środowiska naturalnego w celu rozwoju gospodarstw ekologicznych • identyfikacja lokalnych produktów tradycyjnych i regionalnych. 	<p>Zagrożenia:</p> <ul style="list-style-type: none"> • postępujące zanieczyszczenie środowiska (niska emisja, poziom hałasu generowany przez sektor transportowy), • dekonjunkcja gospodarcza, • zablokowanie środków pomocowych UE na infrastrukturę i dla rolnictwa • utrata kapitału ludzkiego, kurczenie się rynku zbytu, migracje zewnętrzne mieszkańców Gminy jako czynnik wpływający na ograniczenie rozwoju działalności gospodarczej,

Kultura i dziedzictwo kulturowe	Pozytywne	Negatywne
Wewnętrzne	<p>Mocne strony:</p> <ul style="list-style-type: none"> • lokalizacja na terenie gminy cennych i dobrze zachowanych zabytków kultury (3 parki będące pod nadzorem Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków), • występujący na terenie Gminy – obszar wysokiej ochrony wód podziemnych, • występowanie lasów chronionych • instytucje publiczne realizujące rolę animatorów kultury. 	<p>Słabe strony:</p> <ul style="list-style-type: none"> • brak zintegrowanej i kompleksowej informacji i promocji walorów kulturowych Gminy, • brak wystarczających działań na rzecz promocji regionu, • niewystarczająca aktywność organizacji społecznych zajmujących się kulturą lokalną i dbałością o kulturę, • ograniczony kalendarz lokalnych imprez kulturalnych, • brak gminnego domu kultury • niewystarczająca ilość wydarzeń kulturalnych, • niedobór środków finansowych na inwestycje związane z kulturą.
Zewnętrzne	<p>Szanse:</p> <ul style="list-style-type: none"> • możliwość współpracy w zakresie promocji regionu z sąsiednimi gminami, • promocja Gminy (m.in. poprzez organizowanie cyklicznych imprez promujących gminę i jej walory kulturowe), • wzbogacanie i podnoszenie poziomu atrakcyjności oferty edukacyjnej, • inwestowanie w rozwój infrastruktury instytucji kultury w ramach środków Unii Europejskiej. 	<p>Zagrożenia:</p> <ul style="list-style-type: none"> • degradacja zasobów kultury materialnej o znaczącym potencjale, • brak wykorzystania szans rozwojowych.

Sport, rekreacja i turystyka	Pozytywne	Negatywne
Wewnętrzne	<p>Mocne strony:</p> <ul style="list-style-type: none"> • istniejący potencjał cennych obszarów przyrodniczych o wysokich walorach turystycznych, • upowszechnianie przez Gminę kultury i sportu jako zadanie publiczne, • dobrze rozwinięta działalność organizacji pozarządowych w zakresie upowszechniania kultury fizycznej i sportu mieszkańców gminy, • istniejąca infrastruktura sportowa, • funkcjonowanie klubu sportowego (Klub Sportowy "Tęcza Ojrzeń"). 	<p>Słabe strony:</p> <ul style="list-style-type: none"> • niedostatecznie rozwinięta baza sportowa w porównaniu do zapotrzebowania • słabo rozwinięta infrastruktura turystyczna: noclegowa, gastronomiczna, • brak działań na rzecz promocji regionu, • niedobór środków finansowych na inwestycje związane ze sportem, • brak zintegrowanego programu wykorzystania walorów przyrodniczych i kulturowych na cele rozwoju gospodarczego gminy, • brak programów pomocowych dla dzieci, np. stypendia sportowe.
Zewnętrzne	<p>Szanse:</p> <ul style="list-style-type: none"> • utrzymująca się moda na zdrowy tryb życia, aktywność fizyczną, równowagę między pracą a życiem prywatnym oraz aktywny wypoczynek na obszarach wiejskich – postęp urbanizacji jako szansa dla rozwoju Gminy • możliwość współpracy w zakresie turystyki z sąsiednimi gminami, • promocja oraz rozwój turystyki i agroturystyki (w tym min. budowa ścieżek rowerowych i szlaków turystycznych), • pozyskiwanie środków zewnętrznych na rzecz rozwoju, • rozwój turystyki weekendowej, agroturystyki • narastający trend do poznawania wsi i jej kultury przez mieszkańców miast (tradycji, kuchni regionalnej). 	<p>Zagrożenia:</p> <ul style="list-style-type: none"> • brak dalszego rozwoju i modernizacji infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej, • brak środków finansowych na rozwój infrastruktury, • powtarzające się kryzysy pandemiczne na świecie i w Polsce, • dekoniunktura gospodarcza • postępujące zanieczyszczenie środowiska, zmiany klimatu powodujące utratę walorów przyrodniczych w gminie.

Bezpieczeństwo publiczne		Pozytywne	Negatywne
Wewnętrzne	Mocne strony:	<ul style="list-style-type: none"> wysoki wskaźnik wykrywalności sprawców przestępstw 78%; dla województwa 65%, dla Polski 73%) funkcjonowanie OSP i Posterunku Policji. 	Słabe strony <ul style="list-style-type: none"> brak systemu monitoringu wizyjnego w Gminie, brak powołanego Gminnego Zespołu Zarządzania Kryzysowego.
	Zewnętrzne	Szanse <ul style="list-style-type: none"> wykorzystanie środków zewnętrznych dla dalszej poprawy wyposażenia i operacyjności służb bezpieczeństwa, np. w system monitoringu, sprawnie działający system ochrony przeciwpożarowej (przeszkolona kadra strażacka, dysponująca sprzętem dobrej jakości). 	Zagrożenia: <ul style="list-style-type: none"> hałas i wibracje (głównie przy drogach krajowych), potencjalne zwiększenie poziomu przestępczości (następstwo stanu pandemii – prawdopodobieństwo działań niezgodnych z prawem).
Polityka społeczna		Pozytywne	Negatywne
Wewnętrzne	Mocne strony:	<ul style="list-style-type: none"> prężnie działający GOPS, istnienie punktu aptecznego oraz apteki, istnienie gabinetu stomatologicznego. 	Słabe strony: <ul style="list-style-type: none"> brak weekendowej pomocy medycznej.
	Zewnętrzne	Szanse: <ul style="list-style-type: none"> rozbudowa oferty usług osób starszych, wizyty domowe lekarzy pierwszego kontaktu. 	Zagrożenia <ul style="list-style-type: none"> powtarzające się kryzysy pandemiczne na świecie i w Polsce, brak wystarczających środków finansowych na rozwój usług polityki społecznej w Gminie.
Finanse Publiczne		Pozytywne	Negatywne
Wewnętrzne	Mocne strony:	<ul style="list-style-type: none"> rosnące z roku na rok dochody bieżące. 	Słabe strony: <ul style="list-style-type: none"> deficyt budżetowy w 2021 r., brak przewidzianych inwestycji rozwojowych w WPF na lata 2022-2025, brak instytucji wspierających proces ubiegania się o dotacje z UE.

Zewnętrzne	<p>Szanse:</p> <ul style="list-style-type: none"> • uzyskanie dotacji z Unii Europejskiej w nowym okresie programowania 2021-2027, • dotacje z programów krajowych (np. KPO), • stabilna polityka finansowa Gminy jako zachęta dla przedsiębiorców, • prowadzenie preferencji podatkowych dla podmiotów inwestujących w Gminie. 	<p>Zagrożenia:</p> <ul style="list-style-type: none"> • nieprzewidywalna sytuacja fiskalna w kraju, • rosnący wskaźnik inflacji, • biurokracja w rozdysponowywaniu środków UE – wstrzymywanie środków.
-------------------	--	--

MISJA I WIZJA ROZWOJU GMINY OJRZEŃ W PERSPEKTYWIE 2035

Misja strategiczna koncentruje się na podstawowych wartościach, które przyświecają władzom gminy i jej mieszkańcom w procesach rozwojowych. Wskazuje również na czynniki uzasadniające przyjęcie określonych wartości jako nadrzędnych. Zawiera w sobie odpowiedzi na pytania: Kim jesteśmy? Czym się zajmujemy? Dlaczego? Co jest naszym priorytetem?

Uwzględniając przyjęte założenia misję Gminy Ojrzeń określono jako:

Gmina Ojrzeń zapewnia mieszkańcom wysoki standard infrastruktury, usług publicznych i czyste środowisko oraz wspiera prowadzenie i rozwój działalności rolniczej i gospodarczej. Gmina wykorzystuje walory przyrodnicze i kulturowe w zgodzie z zasadami zrównoważonego rozwoju przy uwzględnieniu wyzwań związanych ze zmianami klimatu, transformacją energetyczną i cyfrową, rozwijając funkcje turystyczne.

Z kolei wizja rozwoju Gminy to obraz gminy, który będzie efektem realizacji podejmowanej strategii. Ukazuje Gminę Ojrzeń w perspektywie strategicznej – do 2035 roku, zmienioną poprzez realizację przyjętych działań i osiągnięcie zamierzonych przez samorząd celów.

W roku 2035 gmina Ojrzeń jest wspólnotą samorządową, która korzysta z rezultatów inwestycji zrealizowanych na przestrzeni ostatnich 12 lat. Gmina wykorzystwała szanse rozwojowe związane z dostępnością zewnętrznych źródeł finansowania inwestycji, zieloną transformacją, ekologicznym rolnictwem, a także ze wzrostem popularności turystyki, w tym agroturystyki oraz post-pandemicznych trendów łączenia mieszkania poza ośrodkami miejskimi z pracą zdalną w spokojnym, zielonym otoczeniu.

Poprawiony został standard infrastruktury komunikacyjnej (przebudowa dróg gminnych, w tym przede wszystkim łączących się z ciągami komunikacyjnymi wyższego rzędu) oraz bezpieczeństwo użytkowników dróg (budowa tzw. małej obwodnicy Kraszewa, budowa ciągów pieszych) przy jednoczesnym ograniczeniu hałasu i zanieczyszczenia powietrza (promocja ekologicznych środków transportu: budowa ścieżek rowerowych i pieszo-rowerowych, modernizacja oświetlenia ulicznego: energooszczędne oprawy). Gmina prowadzi politykę rozwoju zrównoważonego realizując zadania mające na celu poprawę jakości życia w gminie przy zachowaniu czystego środowiska naturalnego oraz oszczędzając surowce naturalne. Zrealizowano inwestycje dotyczące systemu zaopatrzenia w wodę (budowa i modernizacja ujęć, stacji uzdatniania wody, sieci wodociągowej) i oczyszczania ścieków (budowa sieci kanalizacyjnej i oczyszczalni ścieków) a także przedsięwzięcia w zakresie gospodarki odpadami oraz projekty ograniczające niską emisję i wspierające efektywność energetyczną (budowa sieci gazowej, termomodernizacja budynków użyteczności publicznej, wymiana urządzeń grzewczych), w tym rozwój odnawialnych źródeł energii w sektorze publicznym i prywatnym.

Gospodarka Gminy rozwija się w oparciu o rozwijające się przedsiębiorstwa i gospodarstwa rolne wykorzystujące środki europejskie oraz trendy związane z unijnymi politykami Zielonego Ładu, ekologiczną produkcją, wsparcie merytoryczne (pomoc w promocji, wsparcie ODR), a także dywersyfikujące dochody dzięki oferowaniu produktów i usług. Gmina Ojrzeń jest terenem, który zwiększył swoją atrakcyjność dla mieszkańców i turystów. Dzięki zrealizowanym inwestycjom mieszkańcy mogą korzystać z nowych obiektów sportowych (boisko wielofunkcyjne i sala gimnastyczna w Ojrzeniu, sztuczne boisko w Kraszewie) oraz rozszerzonej ofercie sportowej i rekreacyjnej (budowa placów zabaw, świetlicy). Poszerzyła się oferta aktywnego spędzania czasu wolnego, obejmująca wydarzenia kulturalne, sportowe i rekreacyjne w oparciu o zbudowaną i zmodernizowaną infrastrukturę a także trasy rowerowe i szlaki turystyczne. Obiekty są w pełni

dostępne dla osób niepełnosprawnych. Rozwijają się związane z tym procesy współpracy publicznej oraz zaangażowanie oddolne, zarówno organizacji pozarządowych (LGD „Północne Mazowsze” jak i doposażonych jednostek ochotniczej straży pożarnej).

Wysoką atrakcyjność osadniczą gminy tworzą - poza wspomnianymi sukcesami inwestycyjnymi i gospodarczymi, zmodernizowaną infrastrukturą, ofertą spędzania czasu wolnego, bezpiecznym i zdrowym środowiskiem życia – także wysokiej jakości, nowoczesne usługi publiczne, oparte na e-usługach. Władze samorządowe prowadzą skuteczną i adekwatną do potrzeb oraz wyzwań politykę społeczną, uwzględniającą m.in. potrzeby środowiska seniorów, efektywne i o wysokim standardzie usługi edukacyjne. Sprawne i efektywne zarządzanie rozwojem gminy Ojrzeń, przy wykorzystaniu zewnętrznych źródeł finansowania służy dalszemu wzrostowi oraz włączeniu społecznemu i gospodarczemu.

SCHEMAT CELÓW I PLAN OPERACYJNY STRATEGII ROZWOJU GMINY OJRZEŃ NA LATA 2022-2030 (Z PERSPEKTYWĄ DO 2035)

Wieloaspektowość zmian zachodzących w wymiarze społecznym, gospodarczym, środowiskowym i przestrzennym wymaga od samorządu lokalnego opracowania zintegrowanej interwencji publicznej, która będzie stanowić skuteczną odpowiedź na wyzwania będące ich następstwem. Znalazło to swoje odzwierciedlenie w strukturze strategii, której podstawę stanowią 3 obszary strategiczne. W ramach każdego z obszarów zdefiniowano cele strategiczne mające charakter długofalowy i wskazujące generalny kierunek postępowania w realizacji założonej wizji rozwoju gminy. Cele operacyjne dotyczą średniego horyzontu czasowego, określają narzędzia i sposoby realizacji celów strategicznych. Następnie określono kierunki działań, które wskazują przyjętą strategię postępowania, służą realizacji założonych celów, a tym samym stanowią podstawę wdrażania strategii. Kierunki działań oznaczają kierunki koncentracji wspólnych wysiłków (aktywności programowej, finansowej i organizacyjnej) podejmowanych przez samorząd oraz jego partnerów publicznych, społecznych i gospodarczych. Część z nich to konkretne przedsięwzięcia rozwojowe (projekty), najczęściej o charakterze inwestycyjnym, których realizacja będzie miała kluczowe znaczenie dla powodzenia prowadzonej polityki rozwoju gminy w perspektywie roku 2035. Strategia określa również oczekiwane rezultaty planowanych działań, w tym w wymiarze przestrzennym, oraz wskaźniki ich osiągnięcia. Interwencje planowane w ramach poszczególnych obszarów nie są rozłączne, lecz wzajemnie się przenikają i uzupełniają, dzięki czemu możliwe będzie uzyskanie efektu synergii, kluczowego dla ich powodzenia.

Obszary, cele i kierunki działań zostały zidentyfikowane na bazie wniosków z pogłębionej diagnozy społecznej, gospodarczej i przestrzennej gminy, a także uzgodnień poczynionych w ramach konsultacji społecznych, w kontekście przyjętej wizji rozwoju gminy w perspektywie 2035 r.

INFRASTRUKTURA I ŚRODOWISKO
Cel strategiczny 1: Zachowanie walorów środowiska naturalnego poprzez rozwój infrastruktury technicznej w Gminie Ojrzeń
Cele operacyjne: 1.1. Poprawa jakości powietrza dzięki podwyższeniu standardu i rozwojowi infrastruktury komunikacyjnej 1.2. Rozwój systemów infrastruktury technicznej oraz zapobieganie skutkom zmian klimatu 1.3. Zwiększenie wykorzystania odnawialnych źródeł energii w sektorze publicznym i prywatnym
GOSPODARKA
Cel strategiczny 2: Zrównoważony rozwój gospodarczy Gminy oparty na lokalnych zasobach przyrodniczych, walorach turystycznych i wykorzystujący szanse rozwojowe
Cele operacyjne: 2.1. Zachowanie i promocja walorów przyrodniczych i kulturowych Gminy 2.2. Rozwój infrastruktury i oferty turystycznej 2.3. Wsparcie rozwoju i warunków prowadzenia oraz dywersyfikacji działalności rolniczej i gospodarczej a także przeciwdziałanie bezrobociu

SPOŁECZEŃSTWO

Cel strategiczny 3:

Zapewnienie mieszkańcom gminy komfortu życia i dostępu do usług publicznych na wysokim poziomie.

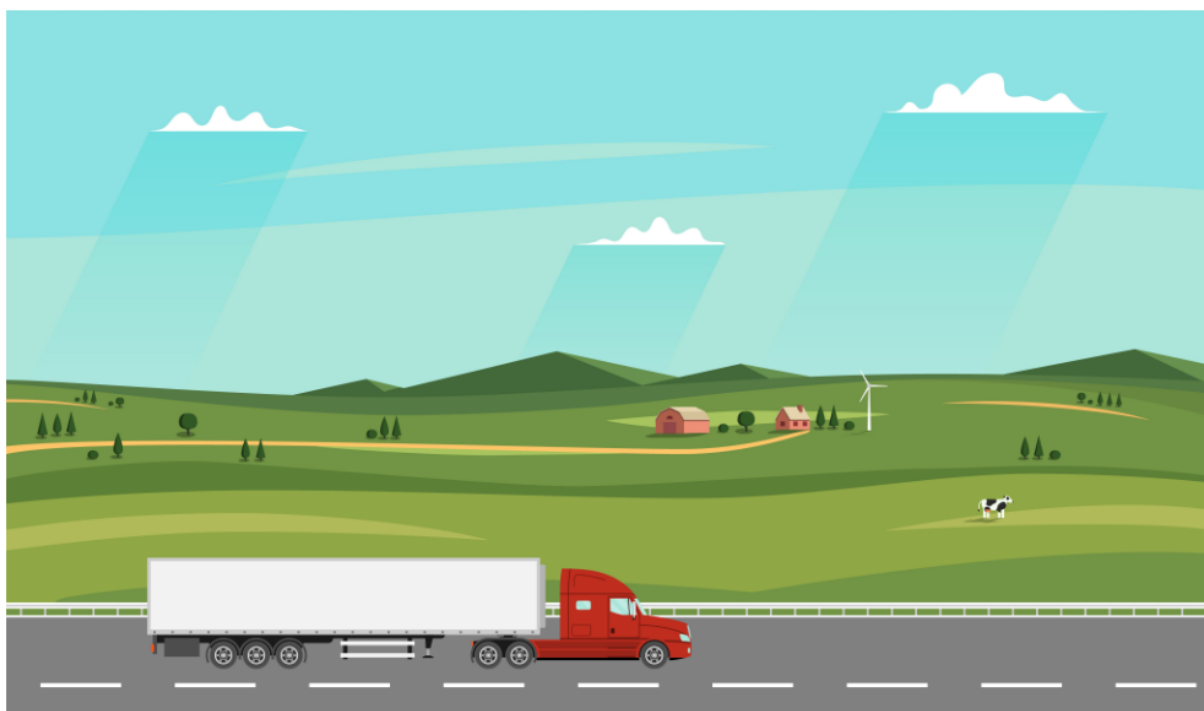
Cele operacyjne:

- 3.1. Zapewnienie wysokiego standardu usług społecznych
- 3.2. Przeciwdziałanie zjawisku wykluczenia społecznego, integracja społeczna.
- 3.3. Wsparcie udziału społeczności lokalnej w życiu społecznym, kulturalnym i sportowym

Obszar strategiczny: Infrastruktura i środowisko

Cel strategiczny 1

Zachowanie walorów środowiska naturalnego poprzez rozwój infrastruktury technicznej w Gminie Ojrzeń

Cel operacyjny 1.1. Poprawa jakości powietrza dzięki podwyższeniu standardu i rozwojowi infrastruktury komunikacyjnej

Gmina Ojrzeń jest dobrze skomunikowana, nadal jednak wyzwaniem rozwojowym gminy pozostaje niezadowolający stan techniczny części dróg, powodujących, w praktyce, niedogodności w dotarciu do części miejscowości w Gminie i połączenie z ciągami komunikacyjnymi wyższego rzędu. Konieczne jest także wdrożenie działań zmierzających do poprawy bezpieczeństwa na drogach lokalnych, zwłaszcza w obliczu wzrastającego natężenia ruchu kołowego a także poruszania się po nich pojazdów rolniczych (konieczność wyprowadzenia ruchu ciężarowego i rolniczego z centrum miejscowości – mała obwodnica Kraszewa). Ponadto, szansą rozwojową Gminy jest bliskość większych ośrodków miejskich pod warunkiem zapewnienia spójnych ciągów komunikacyjnych i płynnego transportu. Dla wykorzystania szans rozwojowych Gminy związanych z rolnictwem ekologicznym (dostęp do rynków zbytu), rozwojem turystyki (dostępność różnymi środkami transportu) i poprawy jakości życia mieszkańców (dojazdy do pracy, szkoły) niezbędna jest poprawa spójności, standardu i bezpieczeństwa infrastruktury komunikacyjnej. W ramach celu operacyjnego 1.1. planowane są zatem działania w zakresie remontu, przebudowy i budowy, w szczególności ciągów komunikacyjnych o znaczeniu strategicznym dla tego obszaru tj. łączących jednostki osadnicze, połączonych z drogami wyższego rzędu i wykorzystywanych do transportu zbiorowego. Ponadto, niezbędne jest zapewnienie bezpieczeństwa komunikacyjnego – budowa ciągów pieszych, ścieżek rowerowych, likwidacja barier architektonicznych, rozbudowa i modernizacja (wymiana) oświetlenia ulicznego, z zapewnieniem jego efektywności energetycznej. Działania te nie tylko usprawnią komunikację wewnątrz jednostki, ale także podniosą jej atrakcyjność turystyczną (ścieżki rowerowe). Plany rozwojowe Gminy, przewidujące wzrost liczby turystów mogą zainicjować także inwestycje obejmujące organizację miejsc parkingowych, znacząco ułatwiając dostępność komunikacyjną.

Cel operacyjny 1.2. Rozwój systemów infrastruktury technicznej oraz zapobieganie skutkom zmian klimatu

Ochrona środowiska przyrodniczego Gminy Ojrzeń a także konieczność dostosowania systemów infrastruktury technicznej do skutków zmian klimatu oraz plany rozwojowe w zakresie turystyki wymagają podjęcia działań zapobiegających zanieczyszczeniu środowiska. Dotyczą one przede wszystkim realizacji działań z zakresu poprawy jakości powietrza oraz ochrony gleb i wód, szczególnie na polu uporządkowania gospodarki wodno-ściekowej i gospodarki odpadami w Gminie. W przypadku obszarów o zabudowie zagęszczonej, położonych na terenie aglomeracji optymalnym rozwiązaniem jest rozbudowanie infrastruktury sieciowej. W przypadku rzadziej zagęszczonych terenów, gdzie doprowadzenie sieciowej infrastruktury byłoby nieefektywne ekonomicznie, planowany jest rozwój systemów zagospodarowania ścieków w oparciu o indywidualne rozwiązania – przydomowe oczyszczalnie ścieków. Dla zapewnienia zgodnego z przepisami poziomu oczyszczania ścieków, w tym ich zwiększonej ilości, będącej rezultatem rozbudowy sieci – zrealizowana zostanie budowa oczyszczalni ścieków w Ojrzeniu oraz oczyszczalni zbierającej ścieki z Kraszewa, Skarżynka i Grabówca. System zaopatrzenia w wodę zostanie rozbudowany i zmodernizowany (SUW z ujęciem wody w Kraszewie, studnia rezerwowa, modernizacja hydroforni w Dąbrowie) a sieć wodociągowa zostanie rozbudowana. Ponadto, w zakresie gospodarki odpadami, Gmina planuje realizację inwestycji mającej na celu poprawę i rozwój systemu.

Działania z zakresu poprawy jakości powietrza obejmą (poza modernizacją sieci drogowej) głęboką modernizację energetyczną budynków użyteczności publicznej, a także wymianę oświetlenia ulicznego oraz wymianę urządzeń grzewczych na niskoemisyjne oraz budowę sieci gazowej. Gmina planuje także zachęcać i wspierać mieszkańców w realizacji inwestycji wymiany źródeł ciepła na niskoemisyjne, prowadzenia działań termomodernizacyjnych m.in. dzięki wsparciu doradczemu dla osób wnioskujących o dofinansowanie z Programu „Czyste Powietrze”.

Zadaniem horyzontalnym przy każdym z celów operacyjnych będzie zwiększanie świadomości ekologicznej dotyczącej głównie segregacji śmieci, stosowania chemicznych środków ochrony roślin, wykorzystania wód opadowych i odnawialnych źródeł energii wśród lokalnej społeczności (cykl pikników ekologicznych przy szkołach podstawowych).

Gmina prowadzić będzie działania dostosowawcze do skutków zmian klimatu m.in. poprzez dodatkowe wyposażenie Ochotniczych Straży Pożarnych (zakup samochodów bojowych oraz wyposażenia).

Cel operacyjny 1.3. Zwiększenie wykorzystania odnawialnych źródeł energii w sektorze publicznym i prywatnym

Gmina Ojrzeń położona jest na obszarze, gdzie usłonecznienie w ciągu roku (czyli liczba godzin z bezpośrednio widoczną tarczą słoneczną) wynosi około 2 528 godzin rocznie²⁴ i jest dużo wyższe od średniej rocznej wartości w Polsce – ok. 1600 godzin. Oznacza to, że gmina Ojrzeń posiada duży potencjał w zakresie wykorzystania energii słonecznej na cele c.o. i c.w.u. Możliwość eksploatacji i rozwój ekologicznych źródeł energii jest szansą na zwiększenie bezpieczeństwa energetycznego, a także stwarza możliwość poprawy zaopatrzenia energetycznego terenów o słabo rozwiniętej infrastrukturze energetycznej. Powstawanie nowych inwestycji w zakresie odnawialnych źródeł energii (OZE) przyczynia się do redukcji emisji CO₂ oraz wpływa na oszczędność energii i zwiększenie efektywności energetycznej.

Gmina jest gminą typowo rolniczą, ma zatem ogromny potencjał w zakresie wykorzystania biomasy i biogazu do produkcji energii. Jednym ze sposobów produkcji biomasy jest uprawa roślin energetycznych. Obecnie ocenia się, że biomasa jest źródłem energii odnawialnej o największym potencjale do wykorzystania w Polsce. Duże zasoby ziem wykorzystywanych rolniczo stwarzają możliwość wykorzystania biomasy w energetyce cieplnej.

Działania z zakresu poprawy jakości powietrza uzupełnione zostaną o zastosowanie odnawialnych źródeł energii do produkcji energii elektrycznej i ciepłej w budynkach użyteczności publicznej. Gmina zakłada realizację projektów parasolowych polegających na instalacji odnawialnych źródeł energii w budynkach mieszkalnych oraz gospodarstwach rolnych.

Tabela 2. Kierunki działań i wskaźniki dla celu strategicznego 1

Kierunki działań dla celu strategicznego 1		Oczekiwane rezultaty planowanych działań	Wskaźniki oceny osiągnięcia rezultatów
1.1.1	Remont, budowa lub przebudowa dróg gminnych oraz budowa ciągów pieszo-rowerowych i ścieżek rowerowych	<p>Rozwój gminnej infrastruktury drogowej</p> <p>Poprawa wewnętrznej dostępności komunikacyjnej gminy</p> <p>Poprawa bezpieczeństwa w ruchu drogowym</p>	<p>Długość wybudowanych i zmodernizowanych dróg i chodników gminnych</p> <p>Poziom zadowolenia mieszkańców ze stanu dróg i chodników gminnych</p> <p>[oczekiwany trend: ↗]</p> <p>Liczba wypadków i kolizji na drogach gminnych, w tym z udziałem pieszych</p> <p>[oczekiwany trend: ↘]</p>

²⁴ <https://ongeo.pl/geoportala/gmina-ojrzen/fotowoltaika>, 19.09.2022 r.

1.1.2	Rozbudowa/przebudowa systemu oświetlenia ulicznego z zastosowaniem energooszczędnych rozwiązań.	<p>Poprawa bezpieczeństwa mieszkańców</p> <p>Ekologiczne oświetlenie - zmniejszenie zużycia energii na oświetlenie uliczne</p> <p>Zmniejszenie kosztów eksploatacji oświetlenia</p>	<p>Odczuwalny przez mieszkańców poziom bezpieczeństwa publicznego</p> <p>[oczekiwany trend: ↗]</p> <p>Roczne zużycie energii na oświetlenie uliczne</p> <p>Roczne koszty eksploatacji oświetlenia</p> <p>[oczekiwany trend: ↘]</p>
1.1.3.	Tworzenie miejsc postojowych dla samochodów rowerów, motorów w lokalizacjach koncentrujących ruch	Integracja różnych form transportu	<p>Liczba miejsc integrujących różne formy transportu</p> <p>[oczekiwany trend: ↗]</p>
1.1.4	Budowa ścieżek rowerowych, oznakowanie szlaków	<p>Rozwój gminnej infrastruktury komunikacyjnej</p> <p>Poprawa wewnętrznej dostępności komunikacyjnej gminy</p> <p>Poprawa bezpieczeństwa w ruchu drogowym</p>	<p>Długość wybudowanych i zmodernizowanych szlaków rowerowych</p> <p>Poziom zadowolenia mieszkańców i turystów z infrastruktury dla rowerów</p> <p>[oczekiwany trend: ↗]</p>
1.2.1	Zabezpieczenie mieszkańcom stałego dostępu do wody odpowiedniej jakości – rozbudowa systemu zaopatrzenia w wodę, modernizacja infrastruktury wodociągowej, inwestycje w jakość wody.	<p>Zwiększenie dostępności i jakości usług w zakresie dostarczania wody</p> <p>Poprawa warunków życia mieszkańców</p>	<p>Odsetek mieszkańców posiadających dostęp do sieci wodociągowej</p> <p>Ocena gminy jako miejsca do życia</p> <p>[oczekiwany trend: ↗]</p>
1.2.2	Uporządkowanie gospodarki wodno-kanalizacyjnej	<p>Zwiększenie dostępności usług kanalizacyjnych i oczyszczania ścieków</p> <p>Zwiększenie przepustowości oczyszczalni ścieków, zabezpieczenie możliwości przyjęcia i oczyszczenia ścieków z nowych i planowanych odcinków kanalizacji sanitarnej</p> <p>Poprawa warunków życia mieszkańców</p> <p>Ochrona i poprawa stanu środowiska</p>	<p>Odsetek mieszkańców posiadających dostęp do sieci kanalizacji sanitarnej</p> <p>Odsetek mieszkańców posiadających dostęp do innych systemów oczyszczania ścieków</p> <p>Ocena gminy jako miejsca do życia</p> <p>Poziom zadowolenia mieszkańców z ochrony środowiska</p> <p>[oczekiwany trend: ↗]</p>

			Poziom zanieczyszczenia wód [oczekiwany trend: ↓]
1.2.3	Wspieranie służb ratowniczych w zakresie modernizacji siedzib oraz poprawy stanu specjalistycznego wyposażenia.	Poprawa gotowości interwencyjnej służb ratowniczych Poprawa bezpieczeństwa publicznego	Odczuwalny przez mieszkańców poziom bezpieczeństwa publicznego [oczekiwany trend: ↑]
1.2.4	Poprawa lokalnej retencji – inwestycje oraz wsparcie, promocja i działania edukacyjne wśród mieszkańców i lokalnych przedsiębiorców.	Poprawa retencji Ochrona zasobów wodnych Przeciwdziałanie skutkom suszy i powodzi	Liczba gospodarstw domowych, które zrealizowały inwestycję w zakresie poprawy retencji Pojemność obiektów retencji, w tym małej retencji [oczekiwany trend: ↑]
1.2.5	Wspieranie mieszkańców oraz przedsiębiorców w pozyskiwaniu funduszy zewnętrznych na termomodernizację budynków, wymianę pieców w gospodarstwach domowych na nowoczesne i ekologiczne	Poprawa efektywności energetycznej budynków lub mieszkań prywatnych Likwidacja nieekologicznych źródeł ciepła na terenie gminy Poprawa jakości powietrza	Liczba gospodarstw domowych, które dokonały poprawy efektywności energetycznej budynku lub mieszkania [oczekiwany trend: ↑] Liczba gospodarstw domowych korzystających z nieekologicznych źródeł ciepła Poziom zanieczyszczenia powietrza [oczekiwany trend: ↓]
1.2.6	Modernizacja energetyczna budynków użyteczności publicznej	Poprawa efektywności energetycznej budynków użyteczności publicznej Dywersyfikacja źródeł ciepła	Wskaźniki straty ciepła [oczekiwany trend: ↓] Wytworzona energia odnawialna i jej udział w ogólnym bilansie energetycznym gminy [oczekiwany trend: ↑] Koszty bieżącego utrzymania [oczekiwany trend: ↓]

1.2.7	Wzmacnianie świadomości ekologicznej mieszkańców (m.in. w zakresie ograniczania niskiej emisji, segregacji odpadów, zagospodarowania wód opadowych).	<p>Promocja i kształtowanie postaw proekologicznych</p> <p>Wzrost świadomości ekologicznej mieszkańców</p>	<p>Liczba godzin zajęć z zakresu edukacji ekologicznej i/lub liczba projektów na rzecz ochrony środowiska i limitacji zmian klimatycznych realizowanych przez szkoły oraz ich uczestników</p> <p>Liczba lokalnych organizacji działających na rzecz szeroko pojętej ekologii</p> <p>Odpady zebrane selektywnie w relacji do ogółu odpadów</p> <p>[oczekiwany trend: ↗]</p>
1.3.1.	Instalacje OZE na budynkach i urządzeniach użyteczności publicznej i budynkach komunalnych	<p>Poprawa efektywności energetycznej budynków użyteczności publicznej i urządzeń w gminie</p> <p>Zwiększenie wykorzystania OZE w Gminie</p> <p>Poprawa jakości powietrza</p>	<p>Liczba obiektów, które wykorzystują energię z OZE [oczekiwany trend: ↗]</p> <p>Poziom zanieczyszczenia powietrza</p> <p>[oczekiwany trend: ↘]</p> <p>Bieżące Koszty utrzymania</p> <p>[oczekiwany trend: ↘]</p>
1.3.2.	Instalacja odnawialnych źródeł energii w budynkach mieszkalnych oraz gospodarstwach rolnych	Produkcja energii elektrycznej ze źródeł odnawialnych	Liczba obiektów, które wykorzystują energię z

		<p>Zwiększenie wykorzystania OZE w Gminie</p> <p>Poprawa jakości powietrza</p>	<p>OZE [oczekiwany trend:]</p> <p>Poziom zanieczyszczenia powietrza [oczekiwany trend:]</p> <p>Bieżące Koszty utrzymania [oczekiwany trend:]</p>
--	--	--	---

Obszar strategiczny: Gospodarka

Cel strategiczny 2

Zrównoważony rozwój gospodarczy Gminy oparty na lokalnych zasobach przyrodniczych, walorach turystycznych i wykorzystujący szanse rozwojowe

Cel operacyjny 2.1. Zachowanie i promocja walorów przyrodniczych i kulturowych Gminy

Na terenie Gminy Ojrzeń występują elementy środowiska przyrodniczego, które z uwagi na wysokie wartości objęte zostały różnymi formami ochrony wprowadzonymi na podstawie przepisów ogólnych z zakresu ochrony środowiska²⁵ oraz miejscowych aktów prawnych - Nadwkrzański Obszar Chronionego Krajobrazu, 15 pomników przyrody, 1 użytek ekologiczny. Obszar Chronionego Krajobrazu w części znajdującej się na terenie gminy Ojrzeń zajmuje 31,8% ogólnej powierzchni gminy (na powierzchni 3918,56 ha) i jest terenem chronionym ze względu na wyróżniający się krajobraz o zróżnicowanych ekosystemach, wartościowy ze względu na możliwość zaspokajania potrzeb związanych z turystyką i wypoczynkiem, a także pełnią funkcję korytarzy ekologicznych. W jego obrębie występują systemy naturalnych powiązań przyrodniczych, obejmujące ekosystemy łąkowe, bagienne, wodne i leśne, które mają zasadniczy wpływ na utrzymanie równowagi w środowisku przyrodniczym tego obszaru²⁶. Na terenie Gminy znajdują się lasy ochronne, wchodzące w skład Nadleśnictwa Ciechanów. Są to lasy wodochronne położone w leśnictwie Młock i leśnictwie Gołoty, oraz lasy glebochronne – położone są tylko na terenach leśnictwa Młock.

Poza walorami przyrodniczymi, w Gminie zlokalizowanych jest wiele cennych i dobrze zachowanych zabytków kultury (parki podworskie i pałacowe, zespoły pałacowo-parkowe, zabytkowe kościoły, stanowisko archeologiczne).

Władze samorządowe prowadzić będą działania służące zachowaniu opisanych powyżej walorów w odniesieniu do obiektów, którymi dysponuje oraz wspierać i integrować działania z właścicielami obiektów pozostałych (parafie, właściciele prywatni). Celem tych działań jest utworzenie spójnej oferty turystycznej, kulturalnej i sportowej opartej na ww. zasobach, koordynowanej przez Gminę Ojrzeń. Oferta wydarzeń kulturalnych i sportowych kształtowana będzie w taki sposób, aby odpowiadać na potrzeby mieszkańców, wzmacniać tożsamość lokalną i zaangażowanie w zachowanie dziedzictwa materialnego i niematerialnego, a jednocześnie zachęcać turystów i gości do wizyty w gminie i skorzystania z lokalnych usług.

Zadaniem uzupełniającym będzie promocja walorów gminy oparta na systematycznej aktualizacji platform informacji przestrzennej (typu: Openstreetmaps.org, Google Maps) o trasy i lokalizacje ważne dla turystyki (obiekty zabytkowe, miejsca rekreacji, hotele, gastronomia). Bez przeprowadzania tych działań, w rzeczywistości transformacji cyfrowej, atrakcje gminy i organizowane wydarzenia nie będą promowane wśród szerszej grupy np. mieszkańców województwa. Dla wykorzystania potencjału rozwojowego Gminy niezbędne jest zatem także zapewnienie powszechnego dostępu do Internetu (łącza światłowodowe) oraz usług cyfrowych (w tym e-usług).

Cel operacyjny 2.2. Rozwój infrastruktury i oferty turystycznej

Turystyka, rekreacja i kultura to obszary lokalnej gospodarki, które stanowią szansę strategiczną dla gospodarki gminy Ojrzeń. Podstawowym zasobem dla tego potencjału jest krajobraz Gminy – pobliskie obszary chronionego krajobrazu a także zabytki kultury materialnej. Na tych podstawach władze samorządowe wraz z partnerami społeczno-gospodarczymi planują rozwój i podniesienie standardu oferty turystycznej, rekreacyjnej, sportowej, wypoczynkowej i kulturalnej gminy. Do działań w tym kierunku zaliczają się: rozwój ciągów pieszo-rowerowych, uzupełnianie i tworzenie nowej infrastruktury sportowej i rekreacyjnej oraz tzw. małej architektury (place zabaw, skwery) w miejscowościach gminy Ojrzeń. Władze samorządowe prowadzić będą także działania mające na celu zainteresowanie Gminą inwestorów z tego sektora oferując dostępne tereny inwestycyjne. Gmina

²⁵ Ustawa o ochronie przyrody (tekst jedn. Dz. U. 2013 poz. 627 ze zm.).

²⁶ Strategia rozwoju gminy Ojrzeń na lata 2007-2015, przyjęta uchwałą Nr XIII/59/2007 Rady Gminy Ojrzeń z dnia 2 października 2007 r.

planuje także działania mające na celu organizację, wspieranie i promocję imprez integracyjnych, kulturalno-rozrywkowych, artystycznych, ze szczególnym uwzględnieniem wydarzeń odbywających się w przestrzeni publicznej.

Cel operacyjny 2.3. Wsparcie rozwoju i warunków prowadzenia oraz dywersyfikacji działalności rolniczej i gospodarczej a także przeciwdziałanie bezrobociu

Rolnictwo jest jednym z najważniejszych potencjałów gminy Ojrzeń – 531 funkcjonujących w Gminie gospodarstw rolnych zajmuje 82% jej powierzchni. Gmina, jako jednostka samorządowa, posiada niewielkie kompetencje w zakresie bezpośredniego wsparcia dla rolników. Jednakże, w zakresie wsparcia rolnictwa aktywność gminy będzie się opierać na integracji społeczności rolniczej i promocji ich towarów oraz poprawy możliwości sprzedażowych.

Spośród ponadlokalnych instytucji działających na rzecz rozwoju rolnictwa szczególne znaczenie mają współpraca z Powiatowym Zespołem Doradztwa Rolniczego w Ciechanowie, Agencją Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa w Ciechanowie oraz Stowarzyszeniem Lokalna Grupa Działania „Północne Mazowsze” – w celu korzystania ze wsparcia eksperckiego dotyczącego możliwości restrukturyzacji, rozwoju, współpracy gospodarstw rolnych oraz finansowania inwestycji. Także ODR udziela rolnikom wsparcia szkoleniowego i eksperckiego w zakresie rolnictwa ekologicznego, specjalistycznego, sprzedaży bezpośredniej produktów rolnych, powracania do starych odmian i ras hodowlanych oraz integracji środowiska w celach sprzedażowych. Wsparcie rozwoju produkcji rolnej, w tym produktów ekologicznych oraz dywersyfikacja działalności jest jednym z najważniejszych celów Strategii.

Podobnie, w odniesieniu do przedsiębiorczości - jej pobudzenie jest celem wspólnoty samorządowej. W przypadku Ojrzenia, kluczowym zadaniem będzie skuteczne i regularne informowanie przedsiębiorców o dostępnym wsparciu szkoleniowym i dofinansowaniu zewnętrznym (także we współpracy z Lokalną Grupą Działania „Północne Mazowsze”) oraz tworzenie warunków sprzyjających biznesowi szczególnie w obszarach potencjałów strategicznych: poza rolnictwem w sektorze turystyki i rekreacji (usług, agroturystyki, gastronomii itp.).

Wsparcie lokalnej przedsiębiorczości realizowane będzie także przez kształcenie przedsiębiorczych postaw wśród dzieci i młodzieży szkolnej. Do osób dorosłych kierowana będzie oferta kształcenia ustawicznego w zakresie prowadzenia biznesu oraz rozwoju kompetencji. W tym celu gmina będzie aktywnym partnerem dla Instytucji Otoczenia Biznesu w regionie i Urzędu Pracy, by przybliżyć ich ofertę mieszkańcom i pracodawcom działającym na terenie gminy, w tym ofertę wsparcia finansowego, doradczego i szkoleniowego.

Tabela 3. Kierunki działań i wskaźniki dla celu strategicznego 2

Kierunki działań dla celu strategicznego 2		Oczekiwane rezultaty planowanych działań	Wskaźniki oceny osiągnięcia rezultatów
2.1.1	Poprawa stanu zachowania i dostępności zabytków	<p>Ochrona krajobrazu kulturowego gminy</p> <p>Poprawa stanu technicznego obiektów zabytkowych</p> <p>Zwiększenie dostępności zabytków dla mieszkańców, jak również turystów i gości</p>	<p>Liczba zabytków pozostających w złym stanie technicznym</p> <p>[oczekiwany trend: ↓]</p> <p>Liczba odnowionych zabytków oraz obiektów udostępnionych do zwiedzania lub w których zorganizowano wydarzenia kulturalne</p>

			[oczekiwany trend: ↗]
2.1.2	Ochrona, promocja i rozwój materialnego i niematerialnego dziedzictwa kulturowego, kreowanie i organizowanie wydarzeń kulturalnych w ramach zintegrowanej oferty itp.	Zachowanie niematerialnego dziedzictwa kulturowego gminy Aktywizacja kulturalna mieszkańców Wzmocnienie tożsamości lokalnej mieszkańców	Liczba osób należących do grup kultywujących dziedzictwo kulturowe gminy Poziom przywiązania mieszkańców do gminy jako miejsca zamieszkania [oczekiwany trend: ↗]
2.1.3	Aktualizacja platform informacji przestrzennej w celu promocji walorów przyrodniczych i kulturowych gminy	Promocja i upowszechnienie informacji na temat lokalnego dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego Wzmocnienie potencjału rekreacyjno-turystycznego gminy	Liczba miejsc, zabytków oznaczonych na platformach informacji przestrzennej Liczba osób odwiedzających poszczególne miejsca, zabytki i atrakcje [oczekiwany trend: ↗]
2.1.4.	Budowa małej infrastruktury turystycznej	Promocja i upowszechnienie informacji na temat lokalnego dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego Wzmocnienie potencjału rekreacyjno-turystycznego gminy	Liczba osób odwiedzających poszczególne miejsca, zabytki i atrakcje [oczekiwany trend: ↗]
2.2.1	Modernizacja i tworzenie nowej infrastruktury rekreacyjno - sportowej	Wzmocnienie potencjału rekreacyjno-turystycznego gminy Rozwój gospodarczy, wspieranie przedsiębiorczości, tworzenie nowych miejsc pracy	Liczba osób odwiedzających poszczególne miejsca, zabytki i atrakcje [oczekiwany trend: ↗] Liczba obiektów sportowo-rekreacyjnych w Gminie [oczekiwany trend: ↗]
2.2.2	Współpraca i wsparcie inwestorów w zakresie wykorzystania lokalnych zasobów w celach gospodarczych	Rozwój gospodarczy, wspieranie przedsiębiorczości, tworzenie nowych miejsc pracy Wzmocnienie potencjału rekreacyjno-turystycznego gminy	Liczba podmiotów świadczących usługi związane z wykorzystaniem walorów turystycznych Gminy [oczekiwany trend: ↗]
2.3.1	Wsparcie producentów rolnych - pomoc w promocji i wykorzystanie lokalnych produktów podczas imprez	Wzrost zainteresowania ofertą produktów lokalnych	Liczba producentów, których produkty promowane są podczas

	organizowanych przez gminę, wsparcie informacyjne.	Wzrost obrotów pośród lokalnych producentów, hodowców, sprzedawców i przedsiębiorców	<p>lokalnych targów i wydarzeń</p> <p>Wysokość dochodów gminy pochodzących z tytułu udziału we wpływach z podatku dochodowego od osób fizycznych zamieszkałych na jej obszarze</p> <p>[oczekiwany trend:]</p>
2.3.2	Wsparcie dla przedsiębiorców rozpoczynających i rozwijających działalność - współpraca z lokalnymi i regionalnymi Instytucjami Otoczenia Biznesu (IOB) w zakresie oferty: szkolenia, doradztwo, usługi prawne, księgowe i podatkowe, informacyjne z zakresu dostępnych środków (perspektywa UE na lata 2021-2027) na działalność gospodarczą.	<p>Poprawa warunków zakładania i prowadzenia działalności gospodarczej na terenie gminy</p> <p>Zwiększenie kompetencji lokalnych przedsiębiorstw w zakresie korzystania z finansowego wsparcia w ramach środków unijnych</p>	<p>Liczba przedsiębiorców, którzy skorzystali z oferty IOB</p> <p>Liczba przedsiębiorców z terenu gminy, którzy uzyskali wsparcie finansowe w ramach środków unijnych na rozwój swojej działalności</p> <p>[oczekiwany trend:]</p>
2.3.3	Kształtowanie postaw przedsiębiorczych i innowacyjnych wśród młodzieży	Wzrost przedsiębiorczości wśród osób do 30 roku życia	<p>Liczba działalności gospodarczych założonych przez osoby fizyczne do 30 roku życia</p> <p>[oczekiwany trend:]</p>
2.3.4	Współpraca z urzędem pracy i IOB w zakresie stymulowania powstawania mikroprzedsiębiorstw oraz wspieranie tworzenia nowych miejsc pracy.	Wzrost przedsiębiorczości lokalnej	<p>Liczba nowych podmiotów wpisanych do rejestru REGON na terenie gminy</p> <p>Liczba podmiotów wpisanych do rejestru REGON na 1 tys. mieszkańców</p> <p>[oczekiwany trend:]</p>

Obszar strategiczny: Społeczeństwo

Cel strategiczny 3

Zapewnienie mieszkańcom gminy komfortu życia i dostępu do usług publicznych na wysokim poziomie

Cel operacyjny 3.1. Zapewnienie wysokiego standardu usług społecznych

Czynnikami, które mogą doprowadzić do zahamowania negatywnych trendów demograficznych (ujemne saldo migracji) w Gminie Ojrzeń jest rozwój usług publicznych: dostępu do usług opiekuńczych, wysokiego poziomu edukacji czy poprawa dostępu do usług medycznych. Migracje z terenu Gminy dotyczą przede wszystkim ludzi młodych, którzy w poszukiwaniu dobrze płatnej pracy i wyższego poziomu usług publicznych emigrują do aglomeracji miejskich. Ze względu na spadek liczby mieszkańców, coraz wyraźniej widoczna jest potrzeba zapewnienia lepszych warunków życia, infrastruktury i usług, które zapewniłyby mieszkańcom Ojrzenia odpowiadający oczekiwaniom standard życia i mogłyby zachęcić nowe osoby do osiedlania się na terenie Gminy. W Gminie Ojrzeń, podobnie jak w całym kraju i w Europie, obserwuje się narastanie zjawiska starzenia się społeczeństwa. Liczba osób w wieku poprodukcyjnym corocznie się zwiększa i przewyższa liczbę osób w wieku przedprodukcyjnym. Czynnikiem poprawiającym jakość życia mieszkańców gminy będzie rozwój infrastruktury i poprawa jakości oferty edukacyjnej, cyfryzacja usług publicznych i dostosowanie usług opiekuńczych do wzrastających potrzeb. Prowadzone działania będą odpowiadać na zdiagnozowane potrzeby grup społeczności gminnej, zróżnicowanych ze względu na wiek, płeć, sytuację rodzinną lub materialną.

W ramach rozwijania oferty edukacyjnej dla dzieci i młodzieży gmina poszerzy ofertę zajęć dodatkowych, w tym dostosowanych do indywidualnych potrzeb dzieci oraz zajęć ruchowych zarówno w szkołach, jak i świetlicach gminnych. Równoległym działaniem władz gminy będzie monitoring bazy oświatowej, infrastruktury i wyposażenia szkół względem postępującego rozwoju technologicznego i nowych zdobyczy wiedzy, a w miarę szacowanych potrzeb – wsparcie w zakresie likwidowania deficytów w tym obszarze.

Gmina, w partnerstwie z instytucjami edukacyjnymi, organizacjami pozarządowymi, klubami sportowymi i placówkami opieki zdrowotnej będzie prowadzić dalsze działania promujące aktywność fizyczną wśród społeczności. W porozumieniu z partnerami organizowana będzie oferta zajęć, imprez sportowych organizowanych w Gminie, także w połączeniu z programami profilaktycznymi placówek ochrony zdrowia. Zajęcia ruchowe w formule grupowej skierowane do osób starszych będą pełnić nie tylko rolę prozdrowotną, lecz także integrującą. W okresie od wiosny do jesieni zajęcia mogą się odbywać w przestrzeniach rekreacyjnych planowanych do utworzenia na powietrzu: tereny rekreacyjne, skwerki, place.

Działania planowane w celu 2.1. obejmujące zapewnienie powszechnego dostępu do Internetu (łącza światłowodowe i mobilne) uzupełnione zostaną o wprowadzenie e-usług w działalności Urzędu Gminy oraz możliwości uzyskania porad medycznych w formie teleporad.

Cel operacyjny 3.2. Przeciwdziałanie zjawisku wykluczenia społecznego, integracja społeczna.

Polityka rozwoju gminy Ojrzeń w obszarach polityki społecznej obejmuje realizację zadań zleconych (np. przyznawanie świadczeń socjalnych). Ponadto, Gmina realizuje działania lokalne, dostosowane do potrzeb mieszkańców, które koordynowane są przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej. Na tych polach gmina będzie kontynuować wsparcie dla wszystkich osób zagrożonych marginalizacją tj. wykluczeniem zdrowotnym (szczególnie osób, które znalazły się w trudnej sytuacji wskutek wypadku, osób starszych i z niepełnosprawnością), wykluczeniem informacyjnym, zawodowym, społecznym i transportowym. Gmina będzie zapewniać odpowiednie wsparcie dla ich rodzin w sytuacji kryzysowej oraz dla opiekunów osób niesamodzielnych (m.in. poprzez refundowane usługi opiekuńcze, usługi wytchnieniowe). Współpraca z lokalnymi podmiotami systemu opieki społecznej i ochrony zdrowia będzie uwzględniać poprawę aktywności informacyjnej – osobom potrzebującym wsparcia zapewniony zostanie dostęp do informacji na temat możliwości uzyskania pomocy (wsparcia profilaktycznego, środowiskowego, psychologicznego, integracyjnego itp.). Jednocześnie, powadzone będą działania w zakresie poprawy dostępności budynków użyteczności publicznej dla osób ze specjalnymi potrzebami.

Działaniem horyzontalnym w ramach celu operacyjnego będzie dbanie o umożliwienie zwiększania swoich kompetencji przez osoby pracujące w ramach lokalnego systemu pomocy społecznej i ochrony zdrowia. W tym celu władze będą wspierały udział w szkoleniach oraz wspierały wymianę doświadczeń między pracownikami.

Cel operacyjny 3.3. Zwiększenie udziału społeczności lokalnej w życiu społecznym i kulturalnym i sportowym

Władze gminy stawiają sobie za cel pobudzanie zwiększenia udziału społeczności lokalnej w życiu społecznym m.in. za pomocą zapewnienia zróżnicowanej oferty kulturalnej, włączającej w tę aktywność jak najszerszą grupę odbiorców. Podstawowym koordynatorem tych działań i współpracy z mieszkańcami i organizacjami i grupami nieformalnymi aktywnymi w Gminie będą Gmina Ojrzeń i Gminna Biblioteka Publiczna w Ojrzeniu, Urząd Gminy, a także szkoły oraz świetlice wiejskie w sołectwach: Kałki, Kownaty-Borowe, Kraszewo, Luberadź, Młock, Nowa Wieś, Ojrzeń, Przyrowa oraz Żochy.

Ważną przestrzenią dla aktywności społecznej i kulturalnej pozostaną także strażnice OSP. W założeniu strategii, będą wspierane jako miejsca integracji oraz działań kulturalnych skierowanych do mieszkańców, w tym osób starszych (potrzebujących miejsc integracji blisko domu). Równolegle do wymienionych kierunków działań, gmina będzie starała się tworzyć na bieżąco dogodne warunki dla aktywności kulturalnej w nowych lokalizacjach.

Tabela 4. Kierunki działań i wskaźniki dla celu strategicznego 3

Kierunki działań dla celu strategicznego 3		Oczekiwane rezultaty planowanych działań	Wskaźniki oceny osiągnięcia rezultatów
3.1.1	Rozwój infrastruktury szkół i wyposażenia ukierunkowane na poprawę warunków nauki	Poprawa warunków nauki Wyrównywanie szans edukacyjnych	Poziom zadowolenia dzieci i rodziców z bazy oświatowej [oczekiwany trend: ↗]
3.1.2	Edukacja dostosowana do indywidualnych potrzeb uczniów, w tym m.in. różnorodna oferta zajęć i programów, zarówno rozwijających zainteresowania, uzdolnienia i kompetencje uczniów, jak i wspierających w zakresie pojawiających się trudności, czy adresowane dla uczniów o specjalnych potrzebach.	Poprawa jakości kształcenia, poprawa wyników egzaminów końcowych Zwiększenie oferty edukacyjnej dla dzieci i młodzieży Wyrównywanie szans edukacyjnych	Poziom zadowolenia dzieci i rodziców z jakości kształcenia Wyniki egzaminów końcowych [oczekiwany trend: ↗]
3.1.3	Doskonalenie sprawności fizycznej i integracja mieszkańców - organizacja zajęć o charakterze sportowo-rekreacyjnym z maksymalnym wykorzystaniem dostępnej bazy,	Wzrost aktywności ruchowej mieszkańców Poprawa zdrowia i kondycji fizycznej mieszkańców, w tym osób starszych	Liczba mieszkańców biorących udział w zajęciach do liczby mieszkańców ogółem [oczekiwany trend: ↗]
3.1.4	Organizacja i promocja programów aktywizacji zawodowej, społeczno-kulturalnej i ruchowej osób	Zwiększenie dostępności i jakości oferty spędzania czasu wolnego dla osób	Liczba projektów aktywizacji zawodowej, społeczno-kulturalnej i ruchowej osób

	starszych oraz z niepełnosprawnościami	starszych i z niepełno sprawnościami Aktywizacja (kulturalna, społeczna, ruchowa) osób starszych i z niepełnosprawnościami Przeciwdziałanie marginalizacji i wykluczeniu społecznemu	starszych oraz z niepełnosprawnościami oraz ich uczestników [oczekiwany trend: ↗]
3.1.5	Organizacja i promocja projektów, działań, wydarzeń dotyczących aktywizacji społecznej i zawodowej dla osób bezrobotnych, biernych zawodowo, o niskich kwalifikacjach – nie podnoszących swoich umiejętności (tzw. NEET – not in employment, education and training)	Zwiększenie dostępności informacji o projektach i możliwościach wsparcia dla osób wykluczonych, nieaktywnych i biernych zawodowo, niepełnosprawnych Aktywizacja społeczna i zawodowa mieszkańców max. do 60 r.ż. (w przewarżającej mierze osób młodych do 30 r.ż.)	Liczba projektów aktywizacji społecznej i zawodowej osób do max. 60 r.ż. [oczekiwany trend: ↗]
3.1.6	Wzrost poziomu dostępności do usług publicznych świadczonych zdalnie przy wykorzystaniu najnowszych technologii (e-administracji), cyfryzacja oferty instytucji gminnych, upowszechnianie korzystania przez mieszkańców z usług cyfrowych w administracji samorządowej.	Wzrost poziomu dostępności do usług publicznych świadczonych zdalnie Zwiększenie liczby spraw załatwianych elektronicznie Podniesienie jakości usług publicznych	Liczba e-usług publicznych [oczekiwany trend: ↗]
3.2.1	Doskonalenie i rozwijanie systemu świadczenia usług opiekuńczych i specjalistycznych usług opiekuńczych.	Wsparcie oraz poprawa jakości życia i codziennego funkcjonowania osób starszych, chorych, z niepełnosprawnościami, samotnych, niesamodzielnych itp.	Liczba oraz odsetek osób korzystających z pomocy społecznej, w tym z usług opiekuńczych i specjalistycznych usług opiekuńczych [oczekiwany trend: ↗]
3.2.2	Wsparcie osób starszych i osób z niepełnosprawnościami, a także ich bliskich i opiekunów, wsparcie rodzin w procesie opieki domowej.	Wsparcie oraz poprawa jakości życia i codziennego funkcjonowania osób starszych, chorych, z niepełnosprawnościami, samotnych, niesamodzielnych itp. Wsparcie członków rodzin lub opiekunów sprawujących bezpośrednią opiekę nad osobami starszymi, chorymi, z niepełnosprawnościami, samotnymi, niesamodzielnymi itp.	Liczba oraz odsetek osób korzystających z pomocy społecznej, w tym z powodu niepełnosprawności Liczba osób korzystających z usług opieki wytnieniowej [oczekiwany trend: ↗]

		Przeciwdziałanie marginalizacji i wykluczeniu społecznemu	
3.2.3	Pomoc psychologiczna, terapeutyczna, rehabilitacyjna oraz inne formy wsparcia dla osób i rodzin w kryzysie.	Promocja rodziny, wsparcie osób i rodzin w przezwyciężeniu trudnej sytuacji życiowej Przeciwdziałanie marginalizacji i wykluczeniu społecznemu	Liczba oraz odsetek osób/rodzin korzystających z pomocy społecznej, w tym objętych pomocą psychologiczną / terapeutyczną / rehabilitacyjną [oczekiwany trend: ↗]
3.3.1	Zwiększanie atrakcyjności i różnorodności oferty instytucji i podmiotów działających w sferze kultury, m.in. wykorzystanie nowoczesnych rozwiązań technologicznych.	Rozwój oferty kulturalnej dla różnych grup mieszkańców Poprawa jakości oferty kulturalnej dla różnych grup mieszkańców Wzrost aktywności kulturalnej mieszkańców	Liczba nowych zajęć stałych i czasowych oraz liczba ich uczestników w ofercie GOK Liczba nowych projektów kulturalnych realizowanych w partnerstwie co najmniej 2 podmiotów oraz liczba ich uczestników Poziom zadowolenia mieszkańców z oferty kulturalnej na terenie gminy [oczekiwany trend: ↗]
3.3.2	Modernizacja i rozbudowa infrastruktury kultury (świetlice wiejskie).	Poprawa jakości bazy kulturalnej Poprawa dostępności bazy kulturalnej, w tym dla osób z niepełnosprawnościami Zmniejszenie kosztów utrzymania (energia) bazy kulturalnej	Poziom zadowolenia mieszkańców z bazy kulturalnej na terenie gminy Liczba budynków w ramach bazy kulturalnej dostosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami [oczekiwany trend: ↗]
3.3.3	Organizacja, wspieranie i promocja imprez integracyjnych, kulturalno-rozrywkowych, artystycznych, i interdyscyplinarnych, szczególnie projektów realizowanych w przestrzeni publicznej.	Zwiększenie oferty spędzania czasu wolnego Promocja i kształtowanie postaw aktywnych i prospołecznych Wzrost integracji i spójności społecznej	Liczba imprez na terenie gminy, w tym realizowanych w przestrzeniach publicznych, oraz ich uczestników Poziom zaufania społecznego [oczekiwany trend: ↗]

Tabela 5: Inwestycje kluczowe w kontekście osiągnięcia założonych celów strategicznych

Nazwa inwestycji	Lokalizacja inwestycji	Odniesienie do celów operacyjnych Strategii	Podmiot odpowiedzialny
Cel strategiczny 1. Zachowanie walorów środowiska naturalnego poprzez rozwój infrastruktury technicznej w Gminie Ojrzeń			
Remont i budowa dróg gminnych wraz z ciągami pieszo-rowerowymi	Gmina Ojrzeń	1.1. Poprawa jakości powietrza dzięki podwyższeniu standardu i rozwojowi infrastruktury komunikacyjnej	Urząd Gminy Ojrzeń
Przebudowa drogi gminnej – budowa obwodnicy Ojrzonia	Ojrzeń	1.1. Poprawa jakości powietrza dzięki podwyższeniu standardu i rozwojowi infrastruktury komunikacyjnej	Urząd Gminy Ojrzeń
Budowa ścieżki pieszo-rowerowej przy drodze krajowej od Kicina do Skarżynka	Kicin- Ojrzeń- Kraszewo- Skarżynek	1.1. Poprawa jakości powietrza dzięki podwyższeniu standardu i rozwojowi infrastruktury komunikacyjnej 2.1. Zachowanie i promocja walorów przyrodniczych i kulturowych Gminy	Urząd Gminy Ojrzeń
Modernizacja oświetlenia ulicznego wzdłuż dróg gminnych i wymiana opraw na energooszczędne	Gmina Ojrzeń	1.1. Poprawa jakości powietrza dzięki podwyższeniu standardu i rozwojowi infrastruktury komunikacyjnej 1.2. Rozwój systemów infrastruktury technicznej oraz zapobieganie skutkom zmian klimatu	Urząd Gminy Ojrzeń
Głęboka modernizacja energetyczna oraz montaż urządzeń OZE na budynkach użyteczności publicznej	Gmina Ojrzeń	1.1. Poprawa jakości powietrza dzięki podwyższeniu standardu i rozwojowi infrastruktury komunikacyjnej	Urząd Gminy Ojrzeń

		1.3 Zwiększenie wykorzystania odnawialnych źródeł energii w sektorze publicznym i prywatnym	
Montaż urządzeń OZE z wymianą czynników grzewczych na budynkach mieszkalnych	Gmina Ojrzeń	1.1. Poprawa jakości powietrza dzięki podwyższeniu standardu i rozwojowi infrastruktury komunikacyjnej 1.3 Zwiększenie wykorzystania odnawialnych źródeł energii w sektorze publicznym i prywatnym	Urząd Gminy Ojrzeń
Przebudowa dróg gminnych: Żochy- Nowa Wieś, Nowa Wieś- Halinin przez Radziwie	Żochy- Nowa Wieś- Halinin	1.1. Poprawa jakości powietrza dzięki podwyższeniu standardu i rozwojowi infrastruktury komunikacyjnej	Urząd Gminy Ojrzeń
Budowa nowej stacji uzdatniania wody wraz z ujęciem wody w miejscowości Kraszewo gm. Ojrzeń	Kraszewo	1.2. Rozwój systemów infrastruktury technicznej oraz zapobieganie skutkom zmian klimatu	Urząd Gminy Ojrzeń
Budowa, przebudowa oraz modernizacja sieci wodociągowej	Kraszewo	1.2 Rozwój systemów infrastruktury technicznej oraz zapobieganie skutkom zmian klimatu	Urząd Gminy Ojrzeń
Wykonanie nowego ujęcia wody – odwiertu wraz z budową studni głębinowej nr 3	Istniejąca stacja Kraszewo	1.2 Rozwój systemów infrastruktury technicznej oraz zapobieganie skutkom zmian klimatu	Urząd Gminy Ojrzeń
Wykonanie studni rezerwowej, z wymianą pompy zasysającej, szafy sterowniczej i zestawu pompowego z podłączeniem do rurociągu wody surowej na terenie ujęcia wody	Dąbrowa	1.2 Rozwój systemów infrastruktury technicznej oraz zapobieganie skutkom zmian klimatu	Urząd Gminy Ojrzeń
Remont ogólnobudowlany hydroforni wody wraz z wymianą urządzeń technologicznych, instalacji wewnętrznych z wymianą obudów studni z rurarzem	Dąbrowa	1.2. Rozwój systemów infrastruktury technicznej oraz zapobieganie skutkom zmian klimatu	Urząd Gminy Ojrzeń

Wykonanie nowych ujęć wody – odwiertów wraz z budową studni głębinowych	Gmina Ojrzeń	1.2. Rozwój systemów infrastruktury technicznej oraz zapobieganie skutkom zmian klimatu	
Budowa i przyłączenie do sieci gazowej	Gmina Ojrzeń	1.2 Rozwój systemów infrastruktury technicznej oraz zapobieganie skutkom zmian klimatu	Urząd Gminy Ojrzeń
Budowa oczyszczalni ścieków sanitarnych w Ojrzeniu	Gmina Ojrzeń	1.2. Rozwój systemów infrastruktury technicznej oraz zapobieganie skutkom zmian klimatu 2.1. Zachowanie i promocja walorów przyrodniczych i kulturowych Gminy	Urząd Gminy Ojrzeń
Rozbudowa kanalizacji dla oczyszczalni Ojrzeń	Żochy, Bronisławie	1.2 Rozwój systemów infrastruktury technicznej oraz zapobieganie skutkom zmian klimatu	Urząd Gminy Ojrzeń
Budowa oczyszczalni ścieków wraz z kanalizacją	Kraszewo, Skarżynek, Grabówiec	1.2 Rozwój systemów infrastruktury technicznej oraz zapobieganie skutkom zmian klimatu	Urząd Gminy Ojrzeń
Budowa instalacji fotowoltaicznych	<ul style="list-style-type: none"> • budynek SUW w Kraszewie • hydrofornia w Dąbrowie • hydrofornia w Luberadzu 	1.3. Zwiększenie wykorzystania odnawialnych źródeł energii w sektorze publicznym i prywatnym	Urząd Gminy Ojrzeń
Budowa obiektów małej retencji	Gmina Ojrzeń	1.2 Rozwój systemów infrastruktury technicznej oraz zapobieganie skutkom zmian klimatu 2.1. Zachowanie i promocja walorów przyrodniczych i kulturowych Gminy	Urząd Gminy Ojrzeń
Cel strategiczny 2. Zrównoważony rozwój gospodarczy Gminy oparty na lokalnych zasobach przyrodniczych, walorach turystycznych i wykorzystujący szanse rozwojowe			
Aktualizacja platform informacji przestrzennej	Tereny Gminy Ojrzeń	2.1. Zachowanie i promocja walorów przyrodniczych i kulturowych Gminy	Urząd Gminy Ojrzeń
Organizacja, wspieranie i promocja imprez integracyjnych, kulturalno-rozrywkowych, artystycznych i interdyscyplinarnych, szczególnie	Tereny Gminy Ojrzeń	2.1. Zachowanie i promocja walorów przyrodniczych i kulturowych Gminy 2.2. Rozwój infrastruktury i oferty turystycznej	Urząd Gminy Ojrzeń

projektów realizowanych w przestrzeni publicznej			
Poprawa i rozwój systemu gospodarki odpadami	Gmina Ojrzeń	2.1. Zachowanie i promocja walorów przyrodniczych i kulturowych Gminy	Urząd Gminy Ojrzeń
Budowa boiska wielofunkcyjnego	Młock	2.2. Rozwój infrastruktury i oferty turystycznej 3.1. Zapewnienie wysokiego standardu usług społecznych	Urząd Gminy Ojrzeń
Rozbudowa sali gimnastycznej	Młock	2.2. Rozwój infrastruktury i oferty turystycznej 3.1. Zapewnienie wysokiego standardu usług społecznych	Urząd Gminy Ojrzeń
Rozbudowa i przebudowa sztucznego boiska przy szkole w Kraszewie	Kraszewo	2.2. Rozwój infrastruktury i oferty turystycznej 3.1. Zapewnienie wysokiego standardu usług społecznych	Urząd Gminy Ojrzeń
Wsparcie producentów rolnych - pomoc w promocji i wykorzystanie lokalnych produktów podczas imprez organizowanych przez gminę, wsparcie informacyjne.	Tereny Gminy Ojrzeń	2.3. Wsparcie rozwoju i warunków prowadzenia oraz dywersyfikacji działalności rolniczej i gospodarczej a także przeciwdziałanie bezrobociu	Urząd Gminy Ojrzeń
Cel strategiczny 3. Zapewnienie mieszkańcom gminy komfortu życia i dostępu do usług publicznych na wysokim poziomie.			
Rewitalizacja terenu po byłej bazie GS – zagospodarowanie terenu dla rekreacji i wypoczynku mieszkańców, budowa parkingu, ścieżki edukacyjnej	Gmina Ojrzeń	3.1. Zapewnienie wysokiego standardu usług społecznych	Urząd Gminy Ojrzeń
Kontynuacja rozbudowy infrastruktury zapewniającej dostęp do Internetu	Gmina Ojrzeń	3.1. Zapewnienie wysokiego standardu usług społecznych	Urząd Gminy Ojrzeń
Rozwój e-usług	Gmina Ojrzeń	3.1. Zapewnienie wysokiego standardu usług społecznych	Urząd Gminy Ojrzeń
Schody dla niepełnosprawnych przy Ośrodku Zdrowia	Ojrzeń	3.2. Przeciwdziałanie zjawisku wykluczenia społecznego, integracja społeczna.	Urząd Gminy Ojrzeń

Schody dla niepełnosprawnych do Urzędu Gminy Ojrzeń	Ojrzeń	3.2. Przeciwdziałanie zjawisku wykluczenia społecznego, integracja społeczna.	Urząd Gminy Ojrzeń
Budowa placu zabaw	Luberadz	3.1. Zapewnienie wysokiego standardu usług społecznych	Urząd Gminy Ojrzeń
Zagospodarowanie i ogrodzenie terenu wokół świetlicy w Kałkach z placem zabaw	Kałki	3.1. Zapewnienie wysokiego standardu usług społecznych 3.2. Przeciwdziałanie zjawisku wykluczenia społecznego, integracja społeczna.	Urząd Gminy Ojrzeń
Budowa placu zabaw przy świetlicy	Kraszewo	3.1. Zapewnienie wysokiego standardu usług społecznych	Urząd Gminy Ojrzeń
Budowa świetlicy w Woli Wodzyńskiej	Wola Wodzyńska	3.1. Zapewnienie wysokiego standardu usług społecznych 2.2. Rozwój infrastruktury i oferty turystycznej	Urząd Gminy Ojrzeń
Podniesienie jakości usług edukacyjnych	Tereny Gminy Ojrzeń	3.1. Zapewnienie wysokiego standardu usług społecznych	Urząd Gminy Ojrzeń
Programy i działania promujące, aktywizujące i integrujące społeczność	Tereny Gminy Ojrzeń	3.2. Przeciwdziałanie zjawisku wykluczenia społecznego, integracja społeczna. 3.3. Wsparcie udziału społeczności lokalnej w życiu społecznym i kulturalnym i sportowym	Urząd Gminy Ojrzeń

Źródło: opracowanie własne

MODEL STRUKTURY FUNKCJONALNO-PRZESTRZENNEJ GMINY OJRZEŃ ORAZ USTALENIA I REKOMENDACJE W ZAKRESIE KSZTAŁTOWANIA I PROWADZENIA POLITYKI PRZESTRZENNEJ²⁷

W strukturze wewnętrznej gminy, po uwzględnieniu lokalnych zróżnicowań przestrzennych wynikających z uwarunkowań przyrodniczych, społeczno-ekonomicznych i techniczno-infrastrukturalnych, predyspozycji funkcjonalnych oraz roli obszaru w rozwoju gospodarczym gminy, wyodrębniono strefy funkcjonalno - przestrzenne:

- Strefa A - zainwestowania i rozwoju miejscowości gminnej, w oparciu o istniejące zainwestowanie miejscowości Ojrzeń, jej korzystne położenie i tendencje rozwojowe,
- Strefa B - rozwoju rolnictwa i funkcji rolno - leśnych, w oparciu o tereny o najwyższym w skali gminy potencjale rolniczej przestrzeni produkcyjnej, obejmująca jej północną i północno - wschodnią część.
- Strefa C - rozwoju funkcji leśno - rolnych i rekreacyjno - wypoczynkowych, w oparciu o tereny charakteryzujące się mniej korzystnymi uwarunkowaniami glebowymi rolniczej przestrzeni produkcyjnej ale posiadające spore walory przyrodniczo - krajobrazowe, obejmująca południową i południowo - zachodnią część gminy.

Gmina Ojrzeń położona jest w makroregionie Nizina Północnomazowiecka (wg podziału fizyczno-geograficznego J. Kondrackiego), w większości - w mezoregionie Równina Raciąska. Niewielki, wschodni fragment gminy zajmuje mezoregion Wysoczyzna Ciechanowska. Pod względem geologicznym analizowany obszar położony jest w obrębie jednostki geologicznej zwanej Niecką Mazowiecką wypełnionej utworami kredy (margle i wapienie), na których leżą osady trzeciorzędowe.

Według klasyfikacji przyrodniczo-leśnej obszary leśne analizowanego terenu należą do IV Krainy Mazowiecko-Podlaskiej, dzielnicy Niziny Mazowiecko- Podlaskiej. Dominującymi gatunkami są sosna, dąb, brzoza, olsza i jesion, które uzupełniają: osika, klon, lipa, wiąz. Przeważają siedliska: bory suche, bory świeże i bory mieszane świeże. Niewielkie powierzchnie przypadają na olsy.

Pod względem hydrograficznym analizowany obszar znajduje się w dorzeczu Wkry. Pokryty jest siecią odpływu wód powierzchniowych: rzek, strumieni i rowów melioracyjnych. Osią hydrograficzną gminy jest rzeka Łydynia - lewostronny dopływ Wkry o całkowitej długości 72 km i powierzchni zlewni 697.9 km², przepływającą przez środkową część gminy z północnego wschodu na południowy zachód. Na teren gminy wpływa w rejonie wsi Kownaty Borowe, a wypływa na południe od wsi Obrąb. W południowej części gminy dolina rzeki bardziej meandruje, o czym świadczą liczne zakola i starorzecza. Do Wkry Łydynia uchodzi w pobliżu miejscowości Gutarzewo na 48 + 400 km biegu rzeki, w odległości ca 2km poza opracowywanym terenem. Dział wodny Łydyni przebiega poza granicami gminy Ojrzeń. Poza Łydynią nie ma na terenie gminy cieków o większym znaczeniu. Na całej trasie przepływu Łydynia zasilana jest wodami niewielkich, głównie prawobrzeżnych dopływów, z których największy o nazwie Stawnica wpływa do Łydyni w rejonie Młocka.

Zasoby wodne na przeważającym obszarze gminy, w tym w części środkowej i wschodniej są rzędu 10-40 m³/godz./otwór. Fragmentarycznie, na krańcach zachodnich, północnych i południowo-wschodnich gminy możliwości uzyskania wydajności z pojedynczego otworu są rzędu 10 m³/godz. i mniejsze, co świadczy o występującym w tych rejonach deficycie wód podziemnych.

Pod względem przydatności rolniczej dominują gleby słabe i bardzo słabe jakościowo. Około 41% gruntów ornych zaliczone jest do kompleksu 6-go (żytni słaby). Są to gleby lekkie do uprawy, przepuszczalne (okresowo lub trwale za suche), mało zasobne w składniki pokarmowe. Przydatność

²⁷ Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Ojrzeń

dla produkcji rolnej ograniczona. Do głównych roślin uprawnych należą - żyto i ziemniaki, a w miejscach korzystniej uwilgotnionych - owies i niektóre warzywa.

Gleby bardzo słabe zakwalifikowane do kompleksu 7-go (żytni bardzo słaby) zajmują ok. 29% gruntów ornych. W postaci dużych zwartych areałów występują w południowej a w formie mniejszych płatów na obszarze całej gminy. Są to gleby piaszczyste, ubogie w składniki pokarmowe i zbyt suche, w klasyfikacji bonitacyjnej zaliczane do kl. VI i VII. Nadają się przede wszystkim pod uprawę żyta i łubinu a plony zależne są od ilości i rozkładu opadów w okresie wegetacyjnym. Użytkowanie rolnicze jest mało efektywne i najbardziej racjonalnym sposobem ich zagospodarowania jest zalesienie.

Obszary gleb średnio korzystnych dla produkcji rolnej kompleksu 5-go (żytni dobry) i miejscami 9-go (zbożowo-pastewny słaby) zajmują ok. 20% gruntów ornych. Należą tu gleby wytworzone z piasków i piasków gliniastych lekkich zalegające na zwięźlejszym podłożu oraz gleby powstałe z glin spiaszczonych, w klasyfikacji bonitacyjnej zaliczane głównie do kl. IVa i IVb. Do głównych roślin uprawnych należą tu żyto i ziemniaki (kompleks 9 - rośliny pastewne) a przy odpowiedniej agrotechnice przydatne pod uprawy jęczmienia i pszenicy (mniej wymagające odmiany) W postaci większych enklaw występują, w rejonie wsi Żochy, Łebki Wielkie, Bronisławie i Brodzięcín a w formie niewielkich płatów w rejonie wsi Gostomin, Luberadź, Kałki, Skarżynek, Kraszewo, Ojrzeń.

Obszary gleb korzystnych dla produkcji rolnej zaliczane do kompleksu 4-go (żytni dobry) z niewielkim udziałem 2-go (pszenny dobry) i 8-go (zbożowo-pastewny mocny) zajmują tylko ok. 9% gruntów ornych.

Gmina Ojrzeń leży w strefie klimatycznej (wg R. Gumińskiego) w pasie dzielnic środkowych, w obszarze o najmniejszym w Polsce opadzie rocznym ca 500 mm. Cechami charakterystycznymi klimatu są: lato łagodne i krótkie, natomiast zima długa, chłodna i śnieżna. W ciągu roku obserwuje się od 30 do 50 dni mroźnych oraz od 110 do 130 dni przymrozkowych. Średnia roczna temperatura powietrza jest stosunkowo niska i kształtuje się na poziomie ca 6,6°C. Średnia temperatura miesiąca najcieplejszego (lipiec) wynosi 17,7°C, natomiast najzimniejszego (styczeń) - 3,7°C.

Okres wegetacyjny ze średnią temperaturą powyżej 5°C należy do przeciętnych i wynosi około 210 dni. Zaczyna się średnio 5. IV i trwa do 31 X. Na analizowanym obszarze przeważają wiatry z sektora zachodniego, których średnia prędkość wynosi w zależności od pory roku 3,9-6,4 m/sek. Korzystne warunki wietrzne (niezbyt intensywne nawietrzanie i jednocześnie dostateczne przewietrzanie) panują na przeważającym obszarze gminy. Lokalnie tj. w rejonie stoku wzniesienia o ekspozycji zachodniej i południowo-zachodniej pomiędzy Bronisławiem a Kraszewkiem może wystąpić zbyt intensywne przewietrzanie (zwłaszcza w miesiącach zimowych).

Decydujący wpływ na kształtowanie się warunków klimatycznych w gminie mają; lokalne warunki fizjograficzne (doliny rzeczne, wysoczyzna morenowa, wzgórze moreny czołowej) oraz kompleksy leśne - łagodzące siłę wiatru i wahania temperatury.

Kompleksy leśne charakteryzują się specyficznymi warunkami klimatycznymi i oddziałują na warunki klimatyczne terenów do nich przyległych. Drzewostan przyczynia się do łagodzenia dobowych ekstremów temperatury w jego obrębie oraz wpływa modyfikująco na warunki wilgotnościowe i wietrzne, głównie poprzez ograniczenie prędkości i siły wiatrów oraz wzrost częstości występowania cisz. W okresie dobowym na obszarach leśnych notuje się wyrównany przebieg wilgotności w porównaniu do dużego zróżnicowania na terenach bezleśnych.

W północnej części gminy występuje jedynie złoże surowców ilastych ceramiki budowlanej o zasobach zarejestrowanych - złożo Kraszewo. Zasoby aeoloiczne tego złoża wynoszą 146 tys. m³.

Zgodnie z rozporządzeniem Wojewody Ciechanowskiego nr 8/98 z dn. 28.05.98 r. na terenie gminy Ojrzeń znajdują się tereny należące do obszarów chronionego krajobrazu. Podstawowym celem tworzenia obszarów chronionego krajobrazu jest ochrona wyróżniających się krajobrazowo ekosystemów. W rozporządzeniu zawarto zestaw nakazów, zakazów i ograniczeń, które zmierzają do ochrony istniejących zasobów i walorów środowiska przyrodniczego oraz ograniczenia zainwestowania do form najmniej ingerujących w środowisko.

Funkcjonowanie tych obszarów trwa od 23.04.1990 r. tj. od momentu ich pierwszego wyznaczenia. Nadwkrzański obszar chronionego krajobrazu na terenie gminy Ojrzeń zajmuje 31,8% ogólnej powierzchni gminy (w powiecie ciechanowskim obszary chronione zajmują 39,7 tys. ha, co stanowi 37% powierzchni powiatu). Występuje w zachodniej i południowej części gminy na powierzchni 3918,56 ha.

Uzupełnieniem walorów przyrodniczych gminy są walory antropogeniczne. Do najcenniejszych obiektów, które zostały wpisane do rejestru zabytków należą: drewniany kościół wraz z dzwonnica z XVII wieku w Kraszewie, pałac z XVIII wieku w Luberadzu, park podworski krajobrazowy z XIX wieku w Młocku oraz Zespół podworski z XIX-XX wieku w Żochach.

Gmina Ojrzeń posiada korzystne położenie komunikacyjne, będąc ponadlokalnym węzłem drogowym, z którego rozchodzą się drogi, łączą ją z wszystkimi okolicznymi powiatami oraz z resztą kraju dzięki pobliskim drogom krajowym nr 60 i S7. Komunikację z terenami gmin sąsiednich oraz główne powiązania wewnątrzgminne uzupełnia sieć dróg powiatowych, stanowiąc wraz z drogą krajową nr 50 nadrzędny układ powiązań drogowych.

Najważniejszym ciągiem komunikacyjnym przebiegającym przez teren gminy i przez sam Ojrzeń jest droga krajowa nr 50 relacji Ciechanów – Sochaczew – Grójec – Ostrów Mazowiecka, tworząca obwodnicę Warszawy i stanowiąca główne zewnętrzne powiązanie drogowe gminy Ojrzeń²⁸:

- ze stolicą powiatu - Ciechanowem,
- z magistralną linią kolejową E-65 Gdańsk - Warszawa (stacja kolejowa w Ciechanowie),
- z drogą krajową nr 60 Kutno - Płock - Ciechanów - Ostrów Mazowiecka (w Ciechanowie),
- z drogą krajową nr 7 Gdańsk - Płońsk - Warszawa (w Płońsku).

Dla gminy Ojrzeń sporządzony został Program Rewitalizacji dla Gminy Ojrzeń na lata 2016-2023, przyjęty uchwałą Nr XXX/188/2017 Rady Gminy Ojrzeń z dnia 22 września 2017 r. Program został poprzedzony szczegółową diagnozą czynników i zjawisk kryzysowych. Diagnozą objęto zjawiska w sferze społecznej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej i technicznej. Na podstawie szerokiej analizy powyższych zagadnień określono granice obszaru zdegradowanego oraz obszaru rewitalizacji. O zakwalifikowaniu danego obszaru do rewitalizacji decydują dwie kwestie – szczególna koncentracja negatywnych zjawisk oraz istotne znaczenie obszaru dla rozwoju gminy.

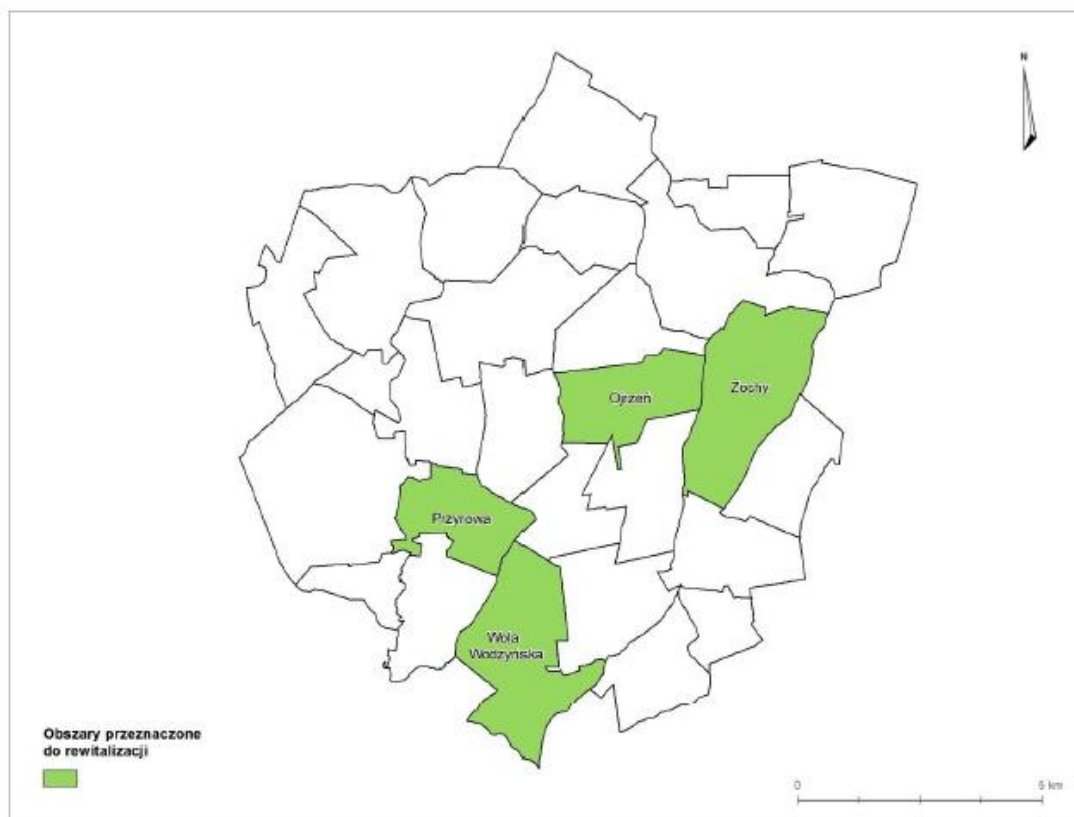
Na podstawie przeprowadzonych analiz wyznaczono obszar zdegradowany na terenie Gminy Ojrzeń, w których oprócz negatywnych zjawisk społecznych, zdiagnozowano występowanie negatywnych zjawisk w co najmniej jednej ze sfer: gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej lub technicznej. Wyznaczony obszar rewitalizacji stanowi 18% powierzchni gminy i jest zamieszkiwany przez 29% ludności. Wyznaczony obszar rewitalizacji obejmuje cztery następujące podobszary: Ojrzeń, Przyrowa, Wola Wodzyńska i Żochy.

Wizja obszaru rewitalizacji zawiera w sobie opis pożądanego stanu docelowego we wszystkich sferach, tj. społecznej, gospodarczej, przestrzenno-funkcjonalnej, technicznej i środowiskowej.

²⁸ Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego..., *op.cit.*

Działania rewitalizacyjne ukierunkowane będą na powstrzymanie odpływu ludzi młodych z obszaru rewitalizacji, gdyż na obszarze rewitalizacji w porównaniu ze wskaźnikami dla całej gminy, mniejszy jest odsetek dzieci i młodzieży 17% o 2 p.p mniej niż w gminie, a większy odsetek osób starszych 22,7% o 3,7 p.p więcej niż w gminie. W populacji rośnie udział osób starszych. Działania rewitalizacji powinny być skierowane także na osoby starsze, gdyż często są to osoby nieaktywne, wymagające opieki lub samotne, nie radzące sobie po zakończeniu pracy zawodowej. Konieczne jest podjęcie działań, które będą dążyły do zatrzymania osób młodych, poprzez zwiększenie atrakcyjności obszaru rewitalizacji jako miejsca przyjaznego z zagospodarowaną i uporządkowaną przestrzenią publiczną oraz budynkami mieszkalnymi w dobrym stanie technicznym z technologią przyjazną środowisku. Przedsięwzięcia odpowiadają na potrzebę ożywienia obszarów zmarginalizowanych poprzez przywrócenie lub nadanie im nowych funkcji społeczno-gospodarczych wspieranie integracji społecznej, odnowę przestrzeni publicznych oraz wyłączenie społeczne, pozwalające zmniejszać odpływ ludzi młodych poza obszar gminy, aktywizację osób starszych.

Rysunek 2. Obszar rewitalizacji w Gminie Ojrzeń

Źródło: Program Rewitalizacji dla Gminy Ojrzeń na lata 2016-2023

Obszar rewitalizacji stanie się obszarem zapewniającym mieszkańcom atrakcyjne warunki do życia, aktywności społecznej i zawodowej oraz integracji. Poprawa jakości życia mieszkańców obszaru rewitalizacji pozytywnie wpłynie na całą społeczność gminy. Podejmowane działania w zakresie opieki nad osobami starszymi spowodują, iż nie będą one wykluczone społecznie oraz umożliwi podjęcia pracy osobom młodym, opiekującym się osobami starszymi. Zakładana organizacja przestrzeni publicznych powinna zachęcić wszystkie grupy społeczne, tj. rodziny, dzieci i młodzież, seniorów, osoby niepełnosprawne do integracji społecznej poprzez udział w formach aktywności proponowanych na terenie gminy, tj. imprezy kulturalne, sportowe i rekreacyjne, co powinno doprowadzić do chęci zmiany postaw u osób długotrwale bezrobotnych, jako wyniku wzajemnej wymiany doświadczeń i postaw.

W sferze gospodarczej nastąpi aktywizacja gospodarcza mieszkańców, prowadzone będą działania skierowane na wsparcie mieszkańców w zakresie przedsiębiorczości, a gmina będzie obszarem,

gdzie istnieją korzystne warunki do prowadzenia działalności gospodarczej, w szczególności w sektorze agroturystyki i usług towarzyszących.

W sferze środowiskowej gmina będzie dążyła do jakościowej poprawy terenów zielonych i rekreacyjnych, termomodernizacji budynków i przechodzenia w kierunku gospodarki niskoemisyjnej, pozwalającej na zmniejszenie zanieczyszczenia powietrza na terenie gminy dwutlenkiem węgla, a także usuwania wyrobów zawierających azbest z budynków na terenie Gminy. Walory środowiskowe są mocną stroną gminy, która może zaważyć na decyzji młodych osób o pozostaniu w miejscu zamieszkania, a nie w miejscu pracy. Dlatego też tak istotne jest dbanie o tę sferę oraz zapewnienie odpowiedniej infrastruktury do prowadzeniu działalności gospodarczej w zakresie agroturystyki.

W sferze przestrzenno-funkcjonalnej oraz technicznej obszar rewitalizacji będzie cechował się wysokiej jakości strukturą przestrzenną, nastąpi poprawa stanu obiektów mieszkalnych i zabytkowych, estetyki przestrzeni, infrastruktury drogowej oraz zagospodarowania przestrzeni publicznej. Zrewitalizowane obszary będą atrakcyjne dla mieszkańców i przedsiębiorców, a odnowiona przestrzeń i infrastruktura będzie stanowiła przyczynek do podejmowania działań, zmierzających do poprawy estetyki pozostałych obszarów gminy i rozwoju agroturystyki. Większość respondentów wskazywała na konieczność poprawy estetyki miejsc publicznych, zagospodarowania terenów zielonych, miejsc rekreacji i terenów sportowych. Odpowiednia jakość dróg, ścieżek rowerowych i kanalizacja to niezbędna infrastruktura do rozwoju turystyki. Poprzez te działania, obszary rewitalizacji mają szansę na zwiększenie liczby mieszkańców, przede wszystkim młodych i wyjście z sytuacji kryzysowej.

Ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w gminie

Podstawowe kierunki zagospodarowania przestrzennego i główne działania w wydzielonych strefach przedstawiają się następująco:

Strefa A - zainwestowania i rozwoju miejscowości gminnej - tworzenie warunków dla rozwoju funkcji osadniczej i aktywizacji gospodarczej w oparciu o korzystne położenie w układzie komunikacyjnym oraz ukierunkowanie, istniejących już, sporych tendencji rozwojowych.

Główne kierunki działań, zmierzające do realizacji celów na tym obszarze:

- tworzenie warunków dla lokalizacji zakładów przetwarzających produkty rolne oraz punktów zbytu surowców rolnych (magazyny, przechowalnie, hurtownie),
- rozwój zorganizowanej bazy ogólnodostępnej dla obsługi funkcji rekreacyjno -wypoczynkowej
- przygotowanie oferty terenów - ukierunkowanie gospodarki gruntami na tworzenie zasobów komunalnych z przeznaczeniem na poszczególne funkcje,
- intensyfikacja użytkowania terenów przy równoczesnym likwidowaniu konfliktów funkcjonalno - przestrzennych,
- usprawnienie tranzytowego ruchu drogowego, przy równoczesnym uwzględnieniu konieczności optymalnej obsługi terenów rozwojowych,
- rozbudowa systemów infrastruktury technicznej w celu podniesienia standardu istniejącej zabudowy oraz zapewnienia odpowiedniego wyposażenia infrastrukturalnego terenów rozwojowych.

Strefa B - rozwoju rolnictwa i funkcji rolno - leśnych - optymalizacja zagospodarowania przestrzennego obszaru dla jego wykorzystania na te cele przy założeniu pełnej zgodności zagospodarowania z wymogami ochrony środowiska przyrodniczego.

Główne kierunki działań, zmierzające do realizacji celów na tym obszarze:

- ochrona terenów o najwyższych wartościach bonitacyjnych gleb przed zmianą przeznaczenia na cele nierolnicze (ograniczanie rozpraszania zabudowy),
- racjonalne wykorzystanie walorów agrotechnicznych dla rozwoju i unowocześniania produkcji rolnej,

- tworzenie warunków dla lokalizacji zakładów przetwórstwa rolno-spożywczego oraz punktów zbytu surowców rolniczych,
- wprowadzanie zalesień przydrożnych i śródpolnych celem utrzymania i poprawy warunków agroklimatycznych,
- tworzenie warunków (podnoszenie standardu wyposażenia mieszkań) dla rozwoju agroturystyki,
- zwiększenie, a przynajmniej utrzymanie na obecnym poziomie udziału trwałych użytków zielonych, jako miejsca poważnej retencji wód,
- podjęcie prac dokumentacyjnych w celu racjonalnego wykorzystania surowców mineralnych oraz eksploatacja złóż z równoczesną rekultywacją terenu w kierunku określonym w projekcie gospodarowania złożem,
- ochrona wód powierzchniowych i gruntowych przed zanieczyszczeniem związkami pochodzącymi z działalności rolniczej,
- rozbudowa systemów infrastruktury technicznej w celu podniesienia standardu istniejącej zabudowy oraz zapewnienia odpowiedniego wyposażenia infrastrukturalnego terenów przewidzianych do zabudowy.

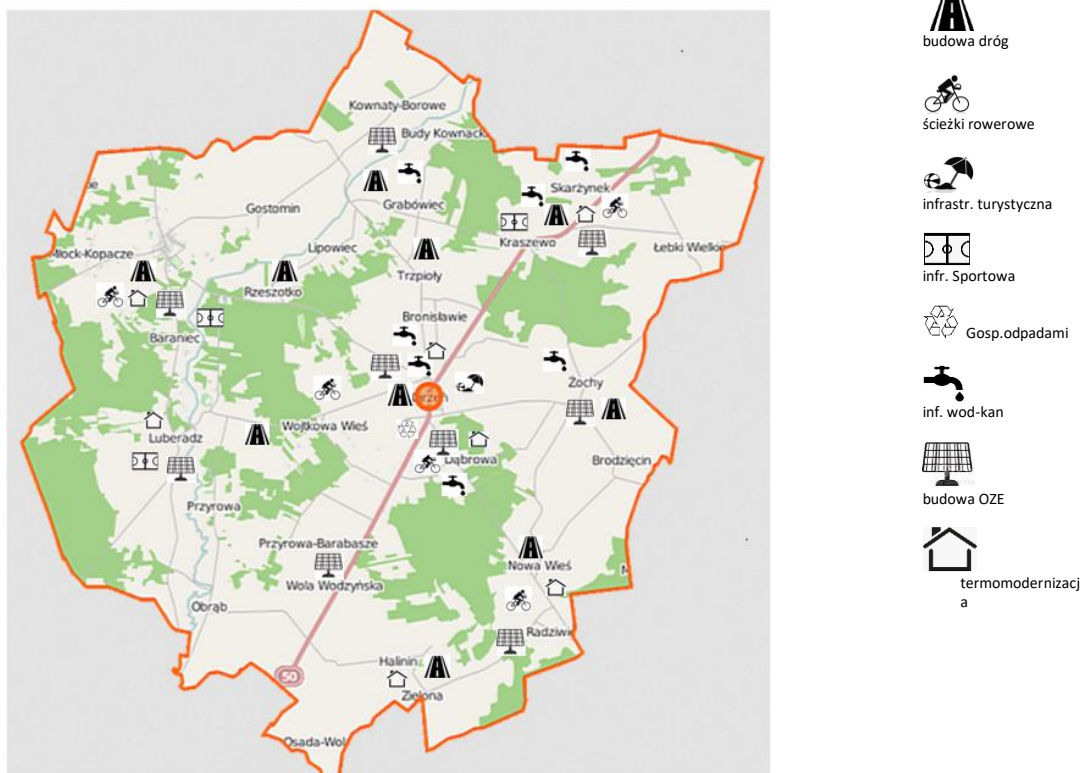
Strefa C - rozwoju funkcji leśno - rolnych i rekreacyjno - wypoczynkowych - zachowanie i rozwój funkcji rolniczej i leśnej obszar przy równoczesnym wykorzystaniu walorów krajobrazowo - przyrodniczych do rozwoju funkcji rekreacyjno - wypoczynkowych.

Główne kierunki działań, zmierzające do realizacji celów na tym obszarze:

- poprawa stanu czystości wód powierzchniowych jako podstawowy warunek racjonalnego rozwoju tego rejonu w zakresie funkcji: ochronnej, rekreacyjnej i gospodarczej,
- zwiększenie zasobów dyspozycyjnych wód powierzchniowych poprzez realizację programu małej retencji,
- zapewnienie optymalnych warunków dla funkcjonowania przyrody poprzez utrzymanie istniejących ciągów przyrodniczych szczególnie doliny rzeki Łydyni. Celem ochrony jest wzmocnienie powiązań ekologicznych, zachowanie głównej rynny przewietrzającej oraz poprawa stanu czystości wód,
- zwiększenie walorów przyrodniczych terenu poprzez wprowadzanie zalesień w bezpośrednim sąsiedztwie istniejących już powierzchni leśnych przeznaczając na ten cel grunty nieprzydatne dla rolnictwa (nieużytki, enklawy leśne) oraz takie, na których produkcja rolna jest nieopłacalna (grunty jakościowo najgorsze),
- przestrzeganie zasad gospodarowania na terenach objętych ochroną chronionego krajobrazu, pozwoli zachować wysokie walory przyrodnicze i estetyczne krajobrazu,
- zalesianie gleb najgorszych jakościowo,
- optymalne wykorzystanie walorów agrotechnicznych dla rozwoju produkcji rolnej,
- preferowanie rozwoju rolnictwa ekologicznego i produkcji surowców rolniczych o wysokich parametrach jakościowych,
- utrzymanie w dotychczasowym użytkowaniu trwałych użytków zielonych oraz racjonalne ich wykorzystanie jako bazy paszowej dla produkcji zwierzęcej,
- wprowadzanie funkcji uzupełniających względem rolnictwa np. agroturystyki.

Przedstawiony powyżej model struktury funkcjonalno - przestrzennej Gminy wraz z rekomendacjami w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w gminie jest w pełni zgodny z Planem Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Mazowieckiego.

Rysunek 3. Rozmieszczenie planowanych kluczowych inwestycji w przestrzeni Gminy Ojrzeń

Opracowanie własne

OBSZARY STRATEGICZNEJ INTERWENCJI

Przejawem polityki rozwoju ukierunkowanej terytorialnie są obszary strategicznej interwencji. Zgodnie z definicją ustawową, obszar strategicznej interwencji (OSI) to określony w strategii rozwoju obszar o zidentyfikowanych lub potencjalnych powiązaniach funkcjonalnych lub o szczególnych warunkach społecznych, gospodarczych czy przestrzennych, decydujących o występowaniu barier rozwoju lub trwałych, możliwych do aktywowania, potencjałów rozwojowych, do których kierowana jest interwencja publiczna łącząca inwestycje, w szczególności gospodarcze, infrastrukturalne albo w zasoby ludzkie, finansowane z różnych źródeł, czy też rozwiązania regulacyjne.

W Strategii Rozwoju Województwa Mazowieckiego 2030+ zidentyfikowano obszary strategicznej interwencji (OSI), które odnoszą się do problemów utrudniających rozwój poszczególnych podregionów bądź potencjałów możliwych do wykorzystania w celu pobudzenia procesów rozwojowych w określonych częściach województwa. Wyznaczenie OSI umożliwia lepszą koordynację działań strategicznych wpisujących się w politykę rozwoju i planowania przestrzennego regionu. Ułatwi także przyporządkowanie właściwych narzędzi interwencji publicznej, co warunkuje większą skuteczność i efektywność podejmowanych działań.

W związku z powyższym, w województwie mazowieckim na poziomie regionalnym zostały wyznaczone dwa typy OSI :

- **bieguny wzrostu – miejskie obszary funkcjonalne:**

- ~ miejski obszar funkcjonalny Warszawy (region Warszawski stołeczny) jako istniejący biegun wzrostu,
- ~ miejskie obszary funkcjonalne miast średnich tracących funkcje społeczno-gospodarcze oraz Płocka, Siedlec i Żyrardowa jako potencjalne bieguny wzrostu.

- **problemowe – podregiony NUTS 3:**

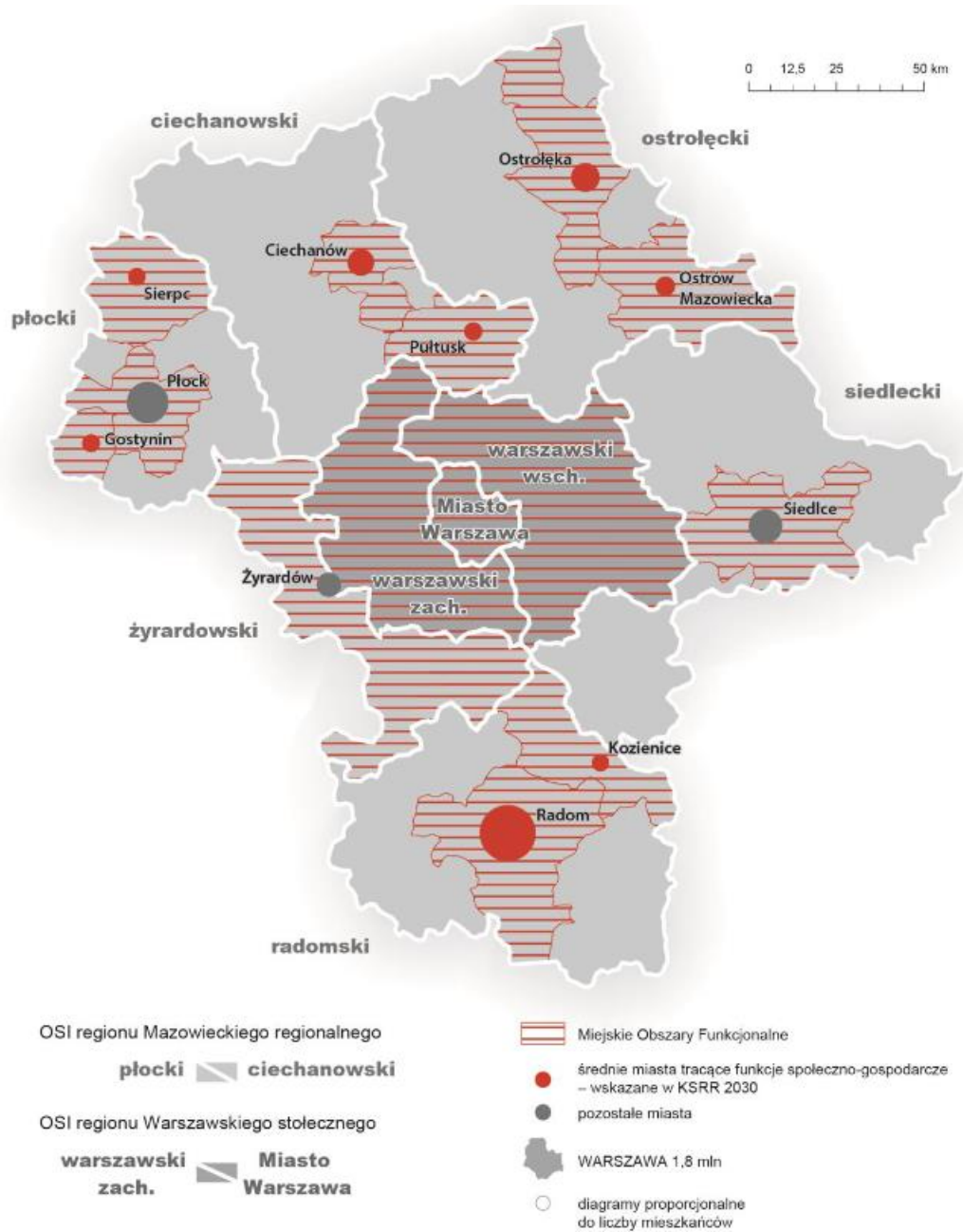
- ~ ciechanowski, ostrołęcki, płocki, radomski, siedlecki, żyrardowski,
- ~ warszawski zachodni, warszawski wschodni i miasto Warszawa

OSI określone na poziomie województwa obejmują także OSI z poziomu krajowego, wskazane w SOR oraz KSRR 2030 tj. obszary zagrożone trwałą marginalizacją (101 gmin w województwie mazowieckim) oraz miasta średnie tracące funkcje społeczno-gospodarcze – Radom, Ciechanów, Ostrołęka, Pułtusk, Ostrów Mazowiecka, Gostynin, Sierpc, Koźienice.

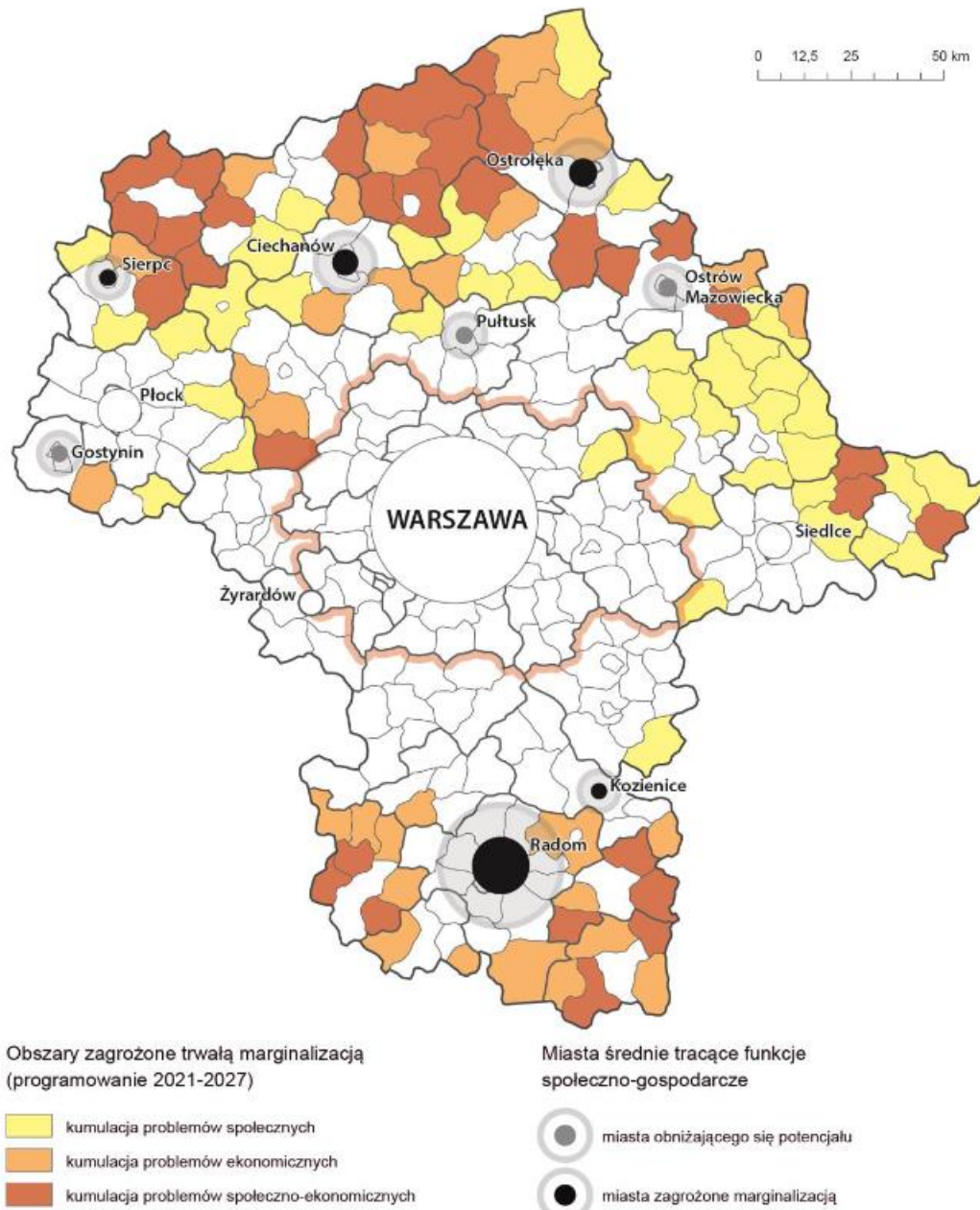
OSI problemowe obejmują podregiony NUTS 3 województwa mazowieckiego. Wyznaczone zostały w celu zniwelowania istniejących problemów i barier dla rozwoju nowych lub istniejących funkcji i poprawy warunków życia mieszkańców w podregionach województwa mazowieckiego. Interwencję w każdym OSI problemowym ograniczono do dwóch kluczowych obszarów tematycznych, których potencjał jest niedostatecznie wykorzystany bądź które z uwagi na kumulację niekorzystnych czynników, negatywnie oddziałują na pozostałe sfery życia społeczno-gospodarczego, uniemożliwiając efektywne wykorzystanie istniejących potencjałów rozwojowych podregionów.

Drugim typem OSI wojewódzkich, określonym w Strategii, są bieguny wzrostu (istniejące i potencjalne). Obejmują one miasta wraz z obszarami funkcjonalnymi (MOF). Istniejącym biegunem wzrostu jest Obszar Metropolitalny Warszawy, z Warszawą jako miastem centralnym obszaru i jednocześnie ośrodkiem metropolitalnym rangi europejskiej. Potencjalne bieguny wzrostu tworzą miasta średnie tracące funkcje społeczno-gospodarcze – Radom, Ciechanów, Ostrołęka, Pułtusk, Ostrów Mazowiecka, Gostynin, Sierpc i Koźienice oraz pozostałe miasta subregionalne – Płock, Siedlce i Żyrardów, wraz z obszarami funkcjonalnymi. OSI – bieguny wzrostu oparte są na potencjale miast jako centrów rozwoju społeczno-gospodarczego wraz z powiązanymi z nimi funkcjonalnie obszarami otaczającymi. Wsparcie kierowane do tego typu OSI będzie obejmować głównie działania ukierunkowane na efektywną współpracę między miastem a obszarami otaczającymi, ukierunkowaną na przewyższanie wspólnych problemów bądź wzmocnianie potencjałów w wymiarze ponadlokalnym.

Rysunek 4. Obszary strategicznej interwencji województwa mazowieckiego

Rysunek 5. Obszary zagrożone trwałą marginalizacją i miasta średnie tracące funkcje społeczno-gospodarcze

1. OSI Bieguny wzrostu

Miasta wraz z obszarami funkcjonalnymi pełnią rolę biegunów wzrostu (MOF Warszawy) lub potencjalnych biegunów wzrostu (pozostałe miasta, dla których wskazano obszary funkcjonalne) w skali krajowej i wojewódzkiej (Warszawa), subregionalnej (Radom, Płock, Ciechanów, Siedlce, Ostrołęka, Żyrardów) i lokalnej (pozostałe miasta – Kozienice, Pułtusk, Sierpc, Gostynin, Ostrów Mazowiecka).

Ukierunkowanie planowanych działań dotyczyć będzie doskonalenia zintegrowanego zarządzania i współzrządzenia w miejskich obszarach funkcjonalnych, w szczególności na rzecz:

- Uporządkowania gospodarki przestrzennej i przywrócenia ładu przestrzennego,
- Rozwoju efektywnego systemu transportowego opartego na transporcie zbiorowym i niezmotoryzowanym,
- Poprawy jakości powietrza,
- Rozwoju usług publicznych w skali ponadlokalnej

a) MOF Warszawy – istniejący biegun wzrostu

Warszawa wraz z miejskim obszarem funkcjonalnym, obejmującym region NUTS 2 Warszawski stołeczny, pełni funkcję ośrodka metropolitalnego o znaczeniu europejskim. W przypadku Warszawy i jej obszaru funkcjonalnego niezbędne jest dalsze wzmacnianie współpracy metropolitalnej, dla podtrzymania i rozwoju roli obszaru jako istniejącego bieguna wzrostu, zarówno w skali województwa jak i kraju. Efektywna współpraca metropolitalna pozwoli na lepszą koordynację i skuteczność prowadzonych działań, zwłaszcza w obliczu wysokiej dynamiki procesów rozwojowych zachodzących w MOF Warszawy. Przełoży się także pozytywnie na wzmacnianie powiązań MOF Warszawy z całym obszarem województwa mazowieckiego. Ponadto przyczyni się do rozwoju funkcji metropolitalnych obszaru i budowania jego pozycji konkurencyjnej w skali europejskiej i światowej.

b) MOF miast subregionalnych i miast średnich tracących funkcje społeczno-gospodarcze – potencjalne bieguny wzrostu

W przypadku miast średnich tracących funkcje społeczno-gospodarcze (Radom, Ciechanów, Ostrołęka, Pułtusk, Ostrów Mazowiecka, Gostynin, Sierpc, Kozienice) i pozostałych miast subregionalnych (Płock, Siedlce, Żyrardów), niezbędne jest efektywne wykorzystanie istniejącego potencjału tych miast i wzmacnianie współpracy w obszarach funkcjonalnych, tak aby miasta te mogły pełnić rolę biegunów wzrostu w swoim otoczeniu – w przypadku Radomia, Płocka, Siedlec, Ostrołęki, Ciechanowa i Żyrardowa w skali subregionalnej, natomiast w przypadku pozostałych miast – w skali lokalnej. Efektywna współpraca i współzrządzenie w miejskich obszarach funkcjonalnych, skoncentrowana na niwelowaniu ponadlokalnych problemów i barier rozwojowych, przyczyni się do wzmocnienia powiązań funkcjonalnych między miastami i obszarami otaczającymi, w tym w wymiarze miasto – obszary wiejskie. Pozwoli to na włączenie obszarów wiejskich w procesy rozwojowe i pobudzenie gospodarcze tych obszarów, zwłaszcza gmin zaliczonych do grupy obszarów zagrożonych trwałą marginalizacją, wskazanych na poziomie krajowym. W przypadku miast średnich tracących funkcje społeczno-gospodarcze, kluczowe będzie zatrzymanie lub przynajmniej spowolnienie utraty ich dotychczasowych funkcji oraz rozwój nowych gałęzi gospodarki, które pozwolą na wzmocnienie ich pozycji konkurencyjnej oraz poprawę sytuacji społeczno-gospodarczej, przy jednoczesnej poprawie stanu środowiska.

2. OSI obszary problemowe

OSI – obszary problemowe oparte zostały o granice podregionów (NUTS 3) województwa mazowieckiego. Skoncentrowane są na szczególnych wyzwaniach o charakterze sektorowym, charakterystycznych dla poszczególnych podregionów, określonych w oparciu o analizę zawartą w diagnozie sytuacji społeczno-gospodarczej województwa mazowieckiego. Interwencja skierowana

do obszarów problemowych powinna brać pod uwagę specyfikę każdego z podregionów, wynikającą z uwarunkowań społeczno-gospodarczych i przestrzennych, kształtujących ich wyzwania rozwojowe i potencjały. Takie podejście pozwoli na większą efektywność i lepszą koordynację prowadzonych działań w ramach polityki rozwoju województwa mazowieckiego.

a) Ciechanowski obszar strategicznej interwencji (obejmujący Gminę Ojrzeń)

Polityka skierowana do tego obszaru powinna skutkować podniesieniem poziomu przedsiębiorczości, rozwojem firm i poprawą oferty inwestycyjnej podregionu, czego efektem będzie wzrost liczby miejsc pracy i wzmocnienie bazy dochodowej samorządów lokalnych. Działania ukierunkowane będą na wykorzystanie istniejącego potencjału bazy przemysłowej miast, uczelni wyższych, sektora rolno-spożywczego i walorów środowiska przyrodniczego w celu przywrócenia atrakcyjności obszaru w sferze gospodarczej. Istotne jest wzbogacenie bazy dydaktycznej uczelni podregionu z naciskiem na innowacyjność, współpracę z otoczeniem biznesowym, gospodarczym i społecznym. Wspieranie przedsiębiorczości oraz możliwości rozwoju z zapewnieniem edukacji, ochrony zdrowia, opieki społecznej, usług administracji oraz kultury i rekreacji stwarza szansę na pozostanie osób aktywnych zawodowo w podregionie ciechanowskim. Istotne jest także zwiększenie wewnętrznej dostępności komunikacyjnej obszaru, w szczególności poprzez rozwój infrastruktury komunikacyjnej i rozwój zintegrowanego, niskoemisyjnego transportu zbiorowego.

b) Ostrołęcki obszar strategicznej interwencji

Polityka skierowana do tego obszaru powinna skutkować poprawą warunków dla prowadzenia działalności gospodarczej i zwiększeniem zdolności absorpcyjnych podregionu, z wykorzystaniem wewnętrznych potencjałów obszaru, w tym miast Ostrołęki i Ostrowi Mazowieckiej. Kluczowe w tym zakresie są działania na rzecz poprawy skomunikowania podregionu z resztą województwa, zwłaszcza poprzez budowę obwodnic miast na rzecz zwiększenia przepustowości dróg i oddzielenia ruchu tranzytowego i lokalnego, rozwój sieci kolejowej oraz budowę przepraw mostowych (szczególnie w przypadku m. Ostrołęki). Oprócz infrastruktury komunikacyjnej, dla poprawy jakości życia mieszkańców obszaru istotne jest zwiększenie dostępności do sieciowej infrastruktury komunalnej, w szczególności gazowej i kanalizacyjnej. Z uwagi na wysokie walory przyrodnicze i kulturowe, zasadne jest także wspieranie rozwoju infrastruktury turystycznej w celu bardziej efektywnego wykorzystania potencjału turystycznego dla rozwoju gospodarki podregionu.

c) Płocki obszar strategicznej interwencji

Polityka skierowana do tego obszaru powinna skutkować niwelacją deficytów komunikacyjnych, w tym związanych z wyprowadzeniem transportu materiałów niebezpiecznych poza tereny zurbanizowane, co przyczyni się do zwiększenia bezpieczeństwa i lepszego skomunikowania – szczególnie Płocka – z pozostałą częścią kraju. Lepsza dostępność pozwoli na wykorzystanie zasobów środowiska przyrodniczego i kulturowego, w tym Zbiornika Włocławskiego. Istotne jest także zmniejszenie emisji zanieczyszczeń do środowiska pochodzących m.in. z sektora transportu, w tym poprzez wzrost udziału zero- i niskoemisyjnych środków komunikacji publicznej oraz rozwój tras i infrastruktury rowerowej. Ważnym obszarem wsparcia w podregionie pozostaje zwiększenie dostępności do usług ochrony zdrowia, w tym m.in. w zakresie profilaktyki, leczenia onkologicznego i opieki geriatrycznej. Dla powstrzymania emigracji młodych ludzi z podregionu istotne będzie wspieranie kształcenia zawodowego przy jednoczesnym dostosowaniu do istniejących potrzeb i możliwości rozwoju na rynku pracy, w oparciu o istniejące gałęzie przemysłu.

d) Radomski obszar strategicznej interwencji

Polityka skierowana do tego obszaru powinna skutkować pobudzeniem społeczno-gospodarczym obszaru, w tym restrukturyzacją branż przemysłowych, aktywizacją zawodową osób długotrwale bezrobotnych, wzmocnieniem bazy dochodowej samorządów lokalnych i poprawą ogólnej jakości warunków życia. Wysoki potencjał w postaci bazy przemysłowej miast oraz funkcjonowanie uczelni wyższych, instytucji naukowych i klastrów powinny stanowić podstawę dla rozwoju nowych branż, w tym w obszarze przemysłu 4.0, w celu rozwoju lokalnych rynków pracy. Ponadto szansę na rozwój i wzmocnienie konkurencyjności przedsiębiorstw, w tym w zakresie przetwórstwa żywności, stwarzają specjalizacje produkcji rolniczej podregionu. Poprawa dostępności komunikacyjnej wewnątrz obszaru, zwłaszcza za pomocą zintegrowanego, niskoemisyjnego transportu publicznego przyczyni się do zwiększenia mobilności mieszkańców i wpłynie pozytywnie na ich aktywizację społeczną oraz zawodową. Wspierane będą działania na rzecz podniesienia jakości kapitału ludzkiego i społecznego, zwłaszcza poprzez rozwój oferty edukacyjnej, w tym ukierunkowanej na podnoszenie lub zmianę kwalifikacji zawodowych osób dorosłych. Zapewnienie atrakcyjnej oferty edukacyjnej będzie także kluczowe dla zatrzymania ludzi młodych w podregionie. W tym celu niezbędne będą także działania podnoszące ogólne warunki życia w miastach i na obszarach wiejskich, m.in. poprzez rewitalizację zdegradowanej tkanki miejskiej, poprawę dostępności do usług publicznych i rozwój infrastruktury społecznej, zwłaszcza w zakresie ochrony zdrowia i usług wyższego rzędu.

e) Siedlecki obszar strategicznej interwencji

Polityka skierowana do tego obszaru powinna skutkować poprawą warunków na rzecz zwiększenia liczby inwestycji w podregionie, wzmocnieniem postaw przedsiębiorczych i rozwojem lokalnych rynków pracy w oparciu o istniejący potencjał i specjalizacje gospodarcze w obszarze sektora rolnego, przetwórstwa rolno-spożywczego, a także przemysłu maszynowego, metalowego i chemicznego. Ponadto, istotne jest wzmocnienie zdolności obszaru do rozwoju nowych branż w celu dywersyfikacji gospodarki podregionu, zwłaszcza na obszarach wiejskich, aktywizacji zawodowej ludności i wzmocnienia bazy dochodowej samorządów lokalnych. Działania powinny koncentrować się na tworzeniu spójnej, skoordynowanej oferty inwestycyjnej obejmującej m.in. poprawę konkurencyjności przedsiębiorstw na rynkach krajowych i zagranicznych, zwiększenie dostępności uzbrojonych terenów inwestycyjnych, a także budowanie potencjału B+R, ze szczególnym wykorzystaniem potencjału siedleckich uczelni. Atrakcyjność turystyczna miast i obszarów wiejskich położonych w pasmach przyrodniczo-kulturowych: Wisły, Bugu, Liwca i Wilgi pozwala na rozwój konkurencyjnej oferty turystycznej. W podregionie niezbędne są także działania na rzecz rozbudowy i modernizacji infrastruktury technicznej. Ze względu na problem zanieczyszczenia powietrza, ważne będzie także ograniczenie niskiej emisji z sektora komunalno-bytowego i transportowego. Ukierunkowanie planowanych działań w siedleckim obszarze strategicznej interwencji dotyczyć będzie w szczególności:

1. Rozwoju gospodarczego obszaru poprzez:

- wzmocnienie potencjału uczelni wyższych, w tym w zakresie B+R,
- wzmocnienie wykształconych specjalizacji gospodarczych, m.in. sektora rolnego, przetwórstwa rolno-spożywczego, przemysłu maszynowego, metalowego i chemicznego,
- tworzenie warunków do rozwoju i dywersyfikacji działalności gospodarczej, w tym rozwój terenów inwestycyjnych,
- wzmocnienie atrakcyjności turystycznej w oparciu o walory przyrodnicze i kulturowe, m.in. poprzez rozwój infrastruktury turystycznej, tworzenie i promocję zintegrowanych ofert turystycznych.

2. Poprawy stanu środowiska poprzez:

- rozbudowę i modernizację infrastruktury technicznej, zwłaszcza na obszarach wiejskich,
- ograniczenie emisji zanieczyszczeń, m.in. poprzez rozwój niskoemisyjnych instalacji do produkcji energii oraz zwiększenie wykorzystania odnawialnych źródeł energii
- wdrażanie gospodarki odpadami o obiegu zamkniętym.

f) Żyrardowski obszar strategicznej interwencji

Polityka skierowana do tego obszaru powinna skutkować rozwojem gałęzi gospodarki opartych na istniejącym potencjale podregionu. Z uwagi na predyspozycje i możliwości produkcyjne obszaru, działania powinny obejmować m.in. rozwój nowoczesnej bazy skupowo-przetwórczej, wdrażanie rozwiązań technologicznych i organizacyjnych podnoszących konkurencyjność przedsiębiorstw rolnych, wspieranie usieciowienia i rozwoju klastrów oraz grup producenckich na bazie istniejących specjalizacji rolnych, a także ich promocję i ukierunkowanie na eksport. Ponadto, w podregionie należy rozwijać, w sposób spójny i skoordynowany, ofertę inwestycyjną dla rozwoju dużych przedsiębiorstw, wykorzystując dogodne warunki komunikacyjno-geograficzne. W kontekście poprawy warunków życia mieszkańców, ważne jest zwiększenie dostępności do infrastruktury sieciowej, zwłaszcza kanalizacyjnej i gazowej. Kluczowe są także inwestycje w niskoemisyjne źródła ciepła i transport publiczny w celu poprawy jakości powietrza w podregionie. Dla rozwoju społeczno-gospodarczego duże znaczenie ma także rewitalizacja miast, bezpośrednio przyczyniając się do poprawy jakości życia mieszkańców, jak również zwiększenia walorów estetycznych miejscowości, istotnych z punktu widzenia atrakcyjności turystycznej. Z uwagi na wysokie walory turystyczno-rekreacyjne, wspierany będzie rozwój spójnej oferty i infrastruktury turystycznej.

g) Warszawski obszar strategicznej interwencji

Polityka skierowana do tego obszaru powinna skutkować wsparciem transformacji gospodarki regionalnej w kontekście przemysłu 4.0, cyfryzacji i rozwoju nowych kompetencji potrzebnych na rynku pracy przyszłości. Warszawa jako główny ośrodek naukowy w kraju posiada największy potencjał do rozwoju i wdrażania innowacji, przy czym wzmocnienia wymaga poziom umiędzynarodowienia uczelni i skala oraz intensywność współpracy między uczelniami a biznesem i sektorem publicznym. Działania powinny obejmować kształcenie wysoko wyspecjalizowanych kadr dostosowanych do potrzeb gospodarki podlegającej cyfrowej i technologicznej transformacji. Istotne jest wzmocnianie potencjału uczelni wyższych i instytucji badawczo-naukowych, w szczególności pod kątem wdrażania wyników badań. W celu wsparcia współpracy między sektorem nauki, administracji i biznesu kluczowe jest także tworzenie i rozwój nowoczesnego ekosystemu innowacji. Dynamiczny charakter procesów demograficznych zachodzących na obszarze miasta, obejmujących zarówno wysoki przyrost naturalny, jak również postępujące w szybkim tempie starzenie się społeczeństwa wymaga zapewnienia dostępności infrastruktury społecznej do potrzeb wszystkich grup wiekowych, zwłaszcza osób ze specjalnymi potrzebami. Także wzrost liczby obcokrajowców w strukturze ludnościowej miasta generuje potrzebę podejmowania inicjatyw ukierunkowanych na integrację i włączenie społeczne w celu zapewnienia dobrych warunków życia i funkcjonowania lokalnych społeczności. W celu podniesienia jakości, efektywności i poprawy dostępności infrastruktury społecznej kluczowe będzie wdrażanie innowacyjnych rozwiązań dotyczących deinstytucjonalizacji sektora usług publicznych, w tym rozwój sektora ekonomii społecznej.

h) Warszawsko-wschodni obszar strategicznej interwencji

Polityka skierowana do tego obszaru powinna skutkować poprawą wartości wskaźników rozwoju społeczno-gospodarczego obszaru. Wsparcie będzie ukierunkowane na rozwój infrastruktury społecznej, komunalnej i komunikacyjnej, które są słabiej dostępne w porównaniu z podregionem warszawskim zachodnim. Skoordynowane działania ukierunkowane na tworzenie nowych i rozwój istniejących przedsiębiorstw w podregionie przełożą się pozytywnie na poprawę sytuacji na rynku pracy oraz wzmocnienie bazy dochodowej samorządów. Na potrzebę prowadzenia działań w zakresie aktywizacji zawodowej wskazuje stosunkowo wysoka stopa bezrobocia na tle Warszawy i podregionu warszawskiego zachodniego. W podregionie występuje znaczący potencjał wynikający z walorów kulturowych, krajobrazowych i przyrodniczych, który może stać się podstawą do rozwoju form turystyki i rekreacji opartych na turystyce wellness i spa, konferencyjnej, biznesowej i agroturystyce. Wsparcie procesów rewitalizacji miast i obszarów zdegradowanych wpłynie pozytywnie na jakość życia mieszkańców podregionu, jak również zwiększy ich atrakcyjność

inwestycyjną i turystyczną. Ze względu na potencjał wynikający z sąsiedztwa Warszawy, podregion jako ważny obszar tranzytowy wymaga skoordynowanej współpracy samorządów na rzecz rozwoju oferty inwestycyjnej w celu zapewnienia terenów pod nowe inwestycje, przy jednoczesnym poszanowaniu walorów środowiska przyrodniczego i ładu przestrzennego.

i) Warszawsko-zachodni obszar strategicznej interwencji

Polityka skierowana do tego obszaru powinna skutkować poprawą koordynacji rozwoju nowych funkcji, związanych z intensywnym procesem urbanizacji, prowadzącym do powstawania konfliktów przestrzennych i chaosu przestrzennego. Istotna jest koordynacja w zakresie rozwoju oferty inwestycyjnej w podregionie w miejscach o wysokiej atrakcyjności dla lokowania działalności gospodarczej, w sposób który nie wywierałyby negatywnego wpływu na jakość życia mieszkańców i środowisko przyrodnicze. Rosnąca koncentracja ludności i firm w podregionie powoduje potrzebę zapewnienia dostępności infrastruktury społecznej i usług publicznych na odpowiednim poziomie, jak również wydajności infrastruktury komunikacyjnej i komunalnej. W tym celu niezbędna jest m.in. budowa, rozbudowa i modernizacja istniejącej infrastruktury komunalnej, a także rozwój sektora ochrony zdrowia, edukacji, opieki senioralnej, które będą decydować o jakości życia w podregionie. Ważnym obszarem wsparcia będzie także współpraca na rzecz ograniczania negatywnego wpływu rozwoju funkcji osadniczych na środowisko m.in. poprzez rozwój efektywnego systemu gospodarki odpadami i zwiększanie udziału energii pochodzącej z OZE. Mając na uwadze wysokie walory środowiska przyrodniczego w podregionie (Puszcza Kampinoska, uzdrowisko Konstancin-Jeziorna), kluczowe będzie ich umiejętne wykorzystanie, powiązanie z ochroną najcenniejszych zasobów.

ZGODNOŚĆ STRATEGII ROZWOJU GMINY OJRZEŃ NA LATA 2022-2030 Z WYTYCZNYMI I ZAŁOŻENIAMI ZAWARTYMI W DOKUMENTACH WYŻSZEGO RZĘDU

Strategia Rozwoju Gminy Ojrzeń na lata 2022-2030 z perspektywą do 2035 jest spójna z dokumentami strategicznymi szczebla krajowego, regionalnego i ponadlokalnego, m.in.:

- Strategią na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.);
- Krajową Strategią Rozwoju Regionalnego 2030;
- Strategią Rozwoju Województwa Mazowieckiego 2030+

Tabela 6. Zgodność Strategii Rozwoju Gminy Ojrzeń na lata 2022-2030 z perspektywą do 2035 z wytycznymi i założeniami zawartymi w dokumentach wyższego rzędu

Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju z perspektywą do 2030	Cele strategiczne Strategii Rozwoju Gminy Ojrzeń na lata 2022-2030 z perspektywą do 2035	Cel strategiczny 1: Zachowanie walorów środowiska naturalnego poprzez rozwój infrastruktury technicznej w Gminie Ojrzeń			Cel strategiczny 2: Zrównoważony rozwój gospodarczy Gminy oparty na lokalnych zasobach przyrodniczych, walorach turystycznych i wykorzystujący szanse rozwojowe			Cel strategiczny 3: Zapewnienie mieszkańcom gminy komfortu życia i dostępu do usług publicznych na wysokim poziomie.		
	Cele operacyjne Strategii Rozwoju Gminy Ojrzeń na lata 2022-2030 z perspektywą do 2035	1.1. Poprawa jakości powietrza dzięki podwyższeniu standardu i rozwojowi infrastruktury komunikacyjnej	1.2. Rozwój systemów infrastruktury technicznej oraz zapobieganie skutkom zmian klimatu	1.3. Zwiększenie wykorzystania odnawialnych źródeł energii w sektorze publicznym i prywatnym	2.1. Zachowanie i promocja walorów przyrodniczych i kulturowych Gminy	2.2. Rozwój infrastruktury i oferty turystycznej	2.3. Wsparcie rozwoju i warunków prowadzenia oraz dywersyfikacji działalności rolniczej i gospodarczej a także przeciwdziałanie bezrobociu	3.1. Zapewnienie wysokiego standardu usług społecznych	3.2. Przeciwdziałanie zjawisku wykluczenia społecznego, integracja społeczna.	3.3. Zwiększenie udziału społeczności lokalnej w życiu społecznym, kulturalnym i sportowym
	Cele i priorytety nadrzędnych dokumentów strategicznych									
I. Trwały wzrost gospodarczy oparty coraz silniej o wiedzę, dane i doskonałość organizacyjną.										
II. Rozwój społecznie wrażliwy i terytorialnie zrównoważony.										

III. Skuteczne państwo i instytucje służące wzrostowi oraz włączeniu społecznemu i gospodarczemu.										
1.1 Wzmacnianie szans rozwojowych obszarów słabszych gospodarczo										
1.2 Wykorzystywanie potencjału rozwojowego miast średnich tracących funkcje społeczno-gospodarcze.										
1.3 Przyspieszenie transformacji profilu gospodarczego Śląska.										
1.4 Przeciwdziałanie kryzysom na obszarach zdegradowanych.										
1.5 Rozwój infrastruktury wspierającej dostarczanie usług publicznych i podnoszącej atrakcyjność inwestycyjną obszarów.										
2.1 Rozwój kapitału ludzkiego i społecznego.										
2.2 Wspieranie przedsiębiorczości na szczeblu regionalnym i lokalnym.										
2.3 Innowacyjny rozwój regionu i doskonalenie podejścia opartego na Regionalnych Inteligentnych Specjalizacjach.										
3.1 Wzmacnianie potencjału administracji na rzecz zarządzania rozwojem.										
3.2 Wzmacnianie współpracy i zintegrowanego podejścia do rozwoju na poziomie lokalnym, regionalnym i ponadregionalnym.										

	3.3 Poprawa organizacji świadczenia usług publicznych.										
	3.4 Efektywny i spójny system finansowania polityki regionalnej.										
Strategia Rozwoju Województwa Mazowieckiego 2030+	1. Wspieranie rozwoju przedsiębiorczości										
	2. Rozwój zintegrowanego systemu sprzyjającego generowaniu i absorpcji innowacji										
	3. Cyfryzacja gospodarki										
	4. Rozwój wyspecjalizowanej gospodarki										
	5. Rozwój miast jako centrów aktywności gospodarcze										
	6. Aktywizacja gospodarcza obszarów wiejskich										

Komórki, które zaznaczono mocniejszym cieniowaniem dotyczą celów dokumentów nadrzędnych, z którymi cele Strategii Rozwoju Gminy Ojrzeń są komplementarne.

SYSTEM REALIZACJI, MONITOROWANIA I EWALUACJI STRATEGII ROZWOJU GMINY OJRZEŃ NA LATA 2022-2030 (Z PERSPEKTYWĄ DO 2035)

Instytucjonalna struktura systemu realizacji strategii

Instytucjonalną strukturę systemu wdrażania, jak również monitorowania, ewaluacji oraz aktualizacji strategii tworzą:

- Wójt Gminy Ojrzeń, jako organ wykonawczy, którego rola polega na stymulowaniu i koordynacji działań podejmowanych przez różnorodne podmioty i środowiska, jak również na mobilizowaniu oraz integrowaniu zasobów pozostających w ich dyspozycji – na rzecz realizacji celów oraz kierunków interwencji,
- Rada Gminy Ojrzeń, jako organ uchwałodawczy, będący wsparciem merytorycznym w zakresie dbałości o osiągnięcie założonych w strategii celów, jej ewaluacji i podejmowania decyzji strategicznych dla realizacji zapisów strategii (jak np. aktualizacja strategii). Ponadto, Rada Gminy posiada uprawnienia do proponowania nowych kierunków działań i rozwiązań realizacyjnych, bazujących na opiniach przedstawicieli społeczności lokalnych z poszczególnych części gminy, podejmowanie uchwał w zakresie finansowania i aktualizacji dokumentu, w szczególności na bazie wniosków z monitoringu i ewaluacji.
- Sekretarz Gminy Ojrzeń odpowiedzialny za koordynację realizacji kierunków działań, w tym harmonizowanie i poszerzanie partnerstwa, poszukiwanie nowych źródeł finansowania działań, a także monitoring i ewaluację oraz przygotowywanie zmian w ramach strategii czy zapewnienie działań w zakresie informacji i promocji przyjętej wizji rozwoju gminy i sposobów jej urzeczywistnienia
- pozostałe komórki w ramach Urzędu Gminy oraz jednostki gminne w odniesieniu do poszczególnych projektów,
- wykonawcy i partnerzy realizacyjni określani w strategii rozwoju – w odniesieniu do poszczególnych projektów.

Wdrażając Strategię, Gmina Ojrzeń będzie dbała o dobrą współpracę z otoczeniem społeczno-gospodarczym, w tym z lokalnymi organizacjami pozarządowymi, ale również z innymi jednostkami samorządu terytorialnego oraz administracją rządową. Dodatkowo Gmina będzie aktywnie uczestniczyć w konsultacjach innych Strategii przyjmowanych przez podmioty z jej otoczenia, do których należy w szczególności powiat grójecki. W chwili przyjęcia dokumentów przez ww. podmioty, Gmina dokona analizy zgodności zapisów swojej Strategii i w razie potrzeby dokona ich aktualizacji.

Skuteczna realizacja strategii wymaga integracji różnych środowisk wokół wspólnych celów oraz synchronizacji działań realizowanych przez różne podmioty, tak aby ich działania uzupełniały się i dawały efekt synergii. Podstawę partnerskiego modelu realizacji strategii stanowi właściwie zorganizowany przepływ informacji pomiędzy wszystkimi podmiotami zaangażowanymi w kreowanie lokalnego rozwoju oraz faktyczna współpraca na rzecz osiągania wspólnych celów. Dlatego wszyscy partnerzy realizujący zadania i projekty zdefiniowane w dokumencie są proszeni o aktywną współpracę z gminą, w szczególności z Urzędem Gminy Ojrzeń.

Zasady realizacji strategii

Skuteczność proponowanych działań będzie zależała od poziomu zrozumienia treści strategii oraz skali aktywności i zintegrowania wielu środowisk, dlatego jej realizacja będzie się opierać o następujące zasady:

- zasada partycypacji i partnerstwa, czyli współpraca i równorzędne traktowanie reprezentantów różnych środowisk i instytucji, przy zachowaniu ich suwerenności, z założeniem stałego dążenia do wzajemnego rozumienia się,

- zasada otwartości, pozwalająca uczestniczyć jak największej liczbie osób i organizacji w partnerstwie, gwarantująca jego zróżnicowany skład (jeden z kluczowych warunków kreatywności i innowacyjności),
- zasada zintegrowanej aktywności, będąca efektem dzielenia wspólnej wizji rozwoju gminy,
- zasada transparentności, czyli przejrzystość działań, założenie dialogu, informowanie i konsultowanie decyzji oraz rozwiązań rozwojowych,
- zasada determinacji, rozumiana jako konsekwencja i odpowiedzialność we wdrażaniu przyjętych priorytetów i działań,
- zasada elastyczności reagowania, zakładająca możliwość modyfikacji i dostosowania strategii w zależności od zmian zachodzących w gminie i jej otoczeniu,
- zasada efektywności, oznaczająca dokonywanie takich wyborów sposobu wykorzystania zasobów, który zapewni celowość i oszczędność realizacji działania przy uzyskaniu najlepszych efektów z poniesionych nakładów,
- zasada rozwoju odpowiedzialnego, łączącego konkurencyjność gospodarki, dbałość o środowisko naturalne i jakość życia mieszkańców, przy jednoczesnym zachowaniu stabilności finansów publicznych,
- zasada podejścia zintegrowanego, zakładająca kompleksową interwencję publiczną łączącą w sobie zróżnicowane typy działań (infrastrukturalnych i tzw. miękkich) oraz integrującą wymiar społeczno-gospodarczy i przestrzenny w ramach podejmowanych interwencji,
- priorytet finansowania dla programów i projektów wpisanych wprost do strategii oraz tych, które z niej bezpośrednio wynikają, dotyczący zarówno budżetu gminy jak i środków zewnętrznych²⁹.

Mechanizmy i instrumenty realizacji strategii

Projekty i zadania w ramach Strategii Rozwoju Gminy Ojrzeń na lata 2022-2030 (z perspektywą do 2035) będą realizowane przy wykorzystaniu różnych mechanizmów wdrażania strategii, w tym w ramach partnerstw, np. współpraca subregionalna w ramach Stowarzyszenia Lokalna Grupa Działania „Północne Mazowsze”. Niniejsza Strategia pozostaje w zgodności ze Strategiami ww. organizacji.

Strategia Rozwoju Gminy Ojrzeń na lata 2021-2030 (z perspektywą do 2035) będzie wdrażana przy wykorzystaniu zróżnicowanych instrumentów. Podstawowe instrumenty realizacji strategii to:

- wdrożeniowe, np. gminne strategie sektorowe/branżowe, plany, modele, procedury, projekty, uszczegóławiające priorytety oraz strategie postępowania w ramach konkretnych obszarów rozwojowych,
- organizacyjno-zarządcze, np. regulaminy wydziałów i jednostek, wydział lub zespół zarządzający strategią, finansowe, np. uchwały budżetowe i inne dokumenty finansowe, określające krótko- i długofalowe kierunki koncentracji środków finansowych, budżet zadaniowy, projekty społeczne realizowane w ramach funduszy europejskich, otwarte konkursy ofert dla organizacji pozarządowych, system małych grantów dla organizacji pozarządowych, budżet obywatelski, inicjatywa lokalna, fundusze kierowane, np. senioralny, młodzieżowy, podatki i opłaty,
- prawne, wynikające z przepisów ustawowych, np. stosowne uchwały rady, regulacje w postaci aktów prawa miejscowego, decyzje administracyjne,
- planowania przestrzennego, np. miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego, procedury zapewniające udział mieszkańców w planowaniu przestrzennym,
- społeczne, np. działania edukacyjne, kampanie społeczne i informacyjne, działania promocyjne, konsultacje wewnętrzne, konsultacje społeczne, strony internetowe, profile w mediach społecznościowych, systemy informacji przestrzennej,
- kadrowe, np. kadra kierownicza, koordynatorzy programów i projektów, liderzy lokalni, system doskonalenia kadr, wymiana doświadczeń, dobre praktyki,
- ekonomii społecznej, np. klauzule społeczne w konkursach i przetargach, system przekazywania lokali mieszkalnych z zasobów gminy na cele społeczne,

²⁹ Strategia Rozwoju Gminy – poradnik praktyczny, Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej

- koordynacji, np. ciała o charakterze opiniodawczo-doradczym (rada działalności pożytku publicznego, rada przedsiębiorczości, rada seniorów), partnerstwa lokalne, regionalne, krajowe, międzynarodowe, w różnych konfiguracjach, w tym o charakterze międzysamorządowym, międzysektorowym i międzyorganizacyjnym, uwzględniając również partnerstwo publiczno-prywatne, zespoły zadaniowe i wdrożeniowe,
- kontrolne, np. aktualizacja ewidencji i rejestrów, monitoring stanu zagospodarowania przestrzennego.

Wytyczne do sporządzania dokumentów wykonawczych

Tabela 7.

Obszar tematyczny	Rodzaj dokumentu	Wytyczne wynikające ze Strategii
Planowanie przestrzenne	<ul style="list-style-type: none"> • Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Ojrzeń, aktualność potwierdzona Uchwałą Nr XVI/93/2016 Rady Gminy Ojrzeń z dnia 10 czerwca 2016 r. 	Aktualnie studium uwarunkowań jest zgodne z modelem struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy, określonym w strategii.
	<ul style="list-style-type: none"> • Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego dla działki o nr ewid. 55/1 położonej w m. Kraszewo opublikowany w Dz. Urz. Woj. Maz. 2022 r.11017 • Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego dla fragmentów miejscowości: Przyrowa, Kicin, Obrąb gm. Ojrzeń opublikowany w Dz. Urz. Woj. Maz. 2022 r.11016 • Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego dla działki o nr ewid. 55/1 położonej w m. Kraszewo opublikowany w Dz. Urz. Woj. Maz. 2022 r.11017 • Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego dla miejscowości Osada Wola gm. Ojrzeń, opublikowany w Dz. Urz. Woj. Maz. 2020.12521 • Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego dla fragmentów miejscowości Nowa Wieś opublikowany w Dz. Urz. Woj. Maz. 2020.12520 • Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego dla fragmentów miejscowości Kicin, Wola Wodzyńska, Halinin gm. Ojrzeń, opublikowany w Dz. Urz. Woj. Maz. 2020.12519 • Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego dla miejscowości Zielona gm. Ojrzeń opublikowany w Dz. Urz. Woj. Maz. 2020.12522 • Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego wsi Żochy • Miejscowy Plan Zagospodarowania dla m. Kownaty Borowe gm. Ojrzeń 	Miejscowe Plany Zagospodarowania są zgodne z modelem struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy, określonym w strategii.

Energetyka	<ul style="list-style-type: none"> • Założenia do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe przyjęty Uchwałą XIV/85/04 Rady Gminy Ojrzeń z dnia 27 kwietnia 2004 r. 	Brak – dokument powinien być przygotowany na podstawie o bilansu energetycznego gminy, z uwzględnieniem inwestycji w zakresie termomodernizacji, modernizacji i instalacji nowych źródeł ciepła, wykorzystania OZE planowanych do realizacji w okresie obowiązywania planu.
Gospodarka komunalna	<ul style="list-style-type: none"> • Wieloletni plan rozwoju i modernizacji urządzeń wodociągowych i urządzeń kanalizacyjnych; 	Wieloletni plan rozwoju i modernizacji urządzeń wodociągowych i urządzeń kanalizacyjnych opracowuje przedsiębiorstwo wodociągowo-kanalizacyjne. W przypadku sporządzania planu w Gminie Ojrzeń będzie on zgodny z kierunkami rozwoju gminy określonymi w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy, w miejscowych planach zagosp. przestrzennego oraz Strategią Rozwoju Gminy.
Ochrona i opieka nad zabytkami oraz zarządzanie dziedzictwem	<ul style="list-style-type: none"> • Gminny program opieki nad zabytkami na lata 2020-2023 przyjęty Uchwałą nr XVIII/125/2020 Rady Gminy Ojrzeń 	Brak – rekomendacja opracowania programu, celem wypełnienia obowiązku ustawowego i zapewnienia jego spójności z przedstawionymi w strategii założeniami dotyczącymi ochrony dziedzictwa materialnego Gminy. Program opracowuje Wójt Gminy na okres 4 lat, zostaje on uchwalony przez Radę Gminy, po uzyskaniu opinii wojewódzkiego konserwatora zabytków.
Ochrona środowiska i adaptacja do zmian klimatu	<ul style="list-style-type: none"> • Program ochrony środowiska dla Gminy Ojrzeń; 	Brak - rekomendacja opracowania dla spełnienia obowiązku ustawowego - art. 17 i 18 Ustawa Prawo ochrony środowiska oraz zapewnienia jego spójności z przedstawionymi w strategii założeniami dotyczącymi ochrony walorów przyrodniczych Gminy.
	<ul style="list-style-type: none"> • Plan Gospodarki Niskoemisyjnej dla Gminy Ojrzeń przyjęty uchwałą XIII/64/2015 Rady Gminy Ojrzeń z dnia 21 grudnia 2015 r. 	W Planie uwzględniono działania przewidzianych w Strategii, dotyczących ograniczania niskiej emisji (termomodernizacja budynków, zwiększenie wykorzystania OZE, wymiana oświetlenia ulicznego, budowa ścieżek rowerowych). Dokument stanowi także podstawę pozyskiwania środków zewnętrznych m.in. na ww. działania.
Transport	<ul style="list-style-type: none"> • Strategia rozwoju elektromobilności. 	Brak – rekomendacja opracowania programu, celem uszczegółowienia i zintegrowania działań mających na celu rozwój elektromobilności w Gminie z zachowaniem zgodności z celami przedstawionymi w Strategii. Dokument stanowi także podstawę pozyskiwania środków zewnętrznych m.in. na ww. działania.

Polityka społeczna	<ul style="list-style-type: none"> Gminny program przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie dla Gminy Ojrzeń na lata 2022 – 2024 	Projekt programu jest spójny z celami strategii, w szczególności z celem operacyjnym 3.2. Strategii sformułowanym jako „Przeciwdziałanie zjawisku wykluczenia społecznego, integracja społeczna.”
	<ul style="list-style-type: none"> Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii dla Gminy Ojrzeń na rok 2023. 	Program spójny z celami strategii, w szczególności z celem operacyjnym 3.2. Strategii sformułowanym jako: „Przeciwdziałanie zjawisku wykluczenia społecznego, integracja społeczna.”
	<ul style="list-style-type: none"> Program Rewitalizacji dla Gminy Ojrzeń na lata 2016-2023, przyjęty uchwałą Nr XXX/188/2017 Rady Gminy Ojrzeń z dnia 22 września 2017 r. 	Program dostosowujący infrastrukturę społeczną i techniczną Gminy w celu nowelizacji zjawisk kryzysowych (zakłada działania termomodernizacyjne i ograniczające zużycie energii, dzięki którym ograniczona zostanie emisja zanieczyszczeń do atmosfery). Dokument jest zgodny z założeniami Strategii.
Rozwój lokalny	<ul style="list-style-type: none"> Roczny Program współpracy z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami wymienionymi w art. 3 ust. 3. Ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie przyjęty uchwałą Nr XLIX/321/23 Rady Gminy Ojrzeń z dnia 03 marca 2023 r. 	Program przyjmowany corocznie powinien zachować spójność z celami operacyjnymi 3.2. i 3.3. Strategii określonymi jako: 3.2. Przeciwdziałanie zjawisku wykluczenia społecznego, integracja społeczna. 3.3. Zwiększenie udziału społeczności lokalnej w życiu społecznym, kulturalnym i sportowym.
Finanse publiczne	<ul style="list-style-type: none"> Wieloletnia prognoza finansowa gminy Ojrzeń na lata 2022-2034 zmieniona uchwałą XL/263/22 Rady Gminy Ojrzeń z dnia 28 kwietnia 2022 r. 	Dokument aktualny, zgodny z zapisami Strategii. Aktualizacja zgodnie z potrzebami i założeniami Strategii.

Monitoring, ewaluacja i aktualizacja dokumentu

Podstawą skutecznego wdrażania strategii jest dysponowanie wiedzą na temat postępów osiągniętych w zakresie realizowanych działań oraz zdolność do reagowania na pojawiające się różnice pomiędzy przyjętymi założeniami a uzyskiwanymi efektami. Monitoring jest prowadzony w celu zapewnienia ciągłości, prawidłowości i efektywności realizacji strategii – pozwala wykryć zagrożenia i ewentualną konieczność modyfikacji planowanych działań lub podmiotów odpowiedzialnych/ współpracujących przy realizacji.

Sprawozdawczość będzie prowadzona przez osobę zatrudnioną na stanowisku ds. inwestycji Urzędu Gminy Ojrzeń w szczególności w oparciu o analizę wskaźnikową na podstawie własnych danych i informacji, statystyki publicznej (przede wszystkim generowanej przez Główny Urząd Statystyczny w ramach Banku Danych Lokalnych oraz gminę i jej jednostki), a także statystyk realizatorów i partnerów. Analiza powinna uwzględniać określone w dokumencie wskaźniki, być realizowana dla każdego z nich z wykorzystaniem jednego źródła danych, prowadzona w sposób dynamiczny, wskazując zmianę, jej zakres

i kierunek (w tym w odniesieniu do roku bazowego) oraz – w przypadku niepożądanych tendencji – rekomendacje zmierzające do poprawy funkcjonowania systemu wdrażania. Analiza wskaźnikowa powinna być realizowana co najmniej raz w roku.

Tabela 8.

Tabela ewaluacyjna osiągnięcia celu strategicznego 1			
Cel operacyjny	Oczekiwane rezultaty planowanych działań	Wskaźniki oceny osiągnięcia rezultatów	Realizacja TAK/NIE Uwagi
1.1.1	Rozwój gminnej infrastruktury drogowej Poprawa wewnętrznej dostępności komunikacyjnej gminy Poprawa bezpieczeństwa w ruchu drogowym	Długość wybudowanych i zmodernizowanych dróg i chodników gminnych Poziom zadowolenia mieszkańców ze stanu dróg i chodników gminnych [oczekiwany trend: ↗] Liczba wypadków i kolizji na drogach gminnych, w tym z udziałem pieszych [oczekiwany trend: ↘]	
1.1.2.	Rozwój lokalnego układu drogowego Integracja różnych form transportu Zwiększenie mobilności mieszkańców	Czas dojazdu do Warszawy [oczekiwany trend: ↘]	
1.1.3	Poprawa bezpieczeństwa mieszkańców Ekologiczne oświetlenie - zmniejszenie zużycia energii na oświetlenie uliczne Zmniejszenie kosztów eksploatacji oświetlenia	Odczuwalny przez mieszkańców poziom bezpieczeństwa publicznego [oczekiwany trend: ↗] Roczne zużycie energii na oświetlenie uliczne Roczne koszty eksploatacji oświetlenia [oczekiwany trend: ↘]	
1.1.4.	Integracja różnych form transportu	Liczba miejsc integrujących różne formy transportu [oczekiwany trend: ↗]	
1.1.5	Rozwój gminnej infrastruktury komunikacyjnej Poprawa wewnętrznej dostępności komunikacyjnej gminy Poprawa bezpieczeństwa w ruchu drogowym	Długość wybudowanych i zmodernizowanych szlaków rowerowych Poziom zadowolenia mieszkańców i turystów z infrastruktury dla rowerów [oczekiwany trend: ↗]	
1.1.6	Ekologiczny transport - zmniejszenie niskiej emisji	Poprawa jakości powietrza [oczekiwany trend: ↗]	
1.2.1	Zwiększenie dostępności i jakości usług w zakresie dostarczania wody	Odsetek mieszkańców posiadających dostęp do sieci wodociągowej	

	Poprawa warunków życia mieszkańców	Ocena gminy jako miejsca do życia [oczekiwany trend: ↗]	
1.2.2	Zwiększenie dostępności usług kanalizacyjnych i oczyszczania ścieków Zwiększenie przepustowości oczyszczalni ścieków, zabezpieczenie możliwości przyjęcia i oczyszczenia ścieków z nowych i planowanych odcinków kanalizacji sanitarnej Poprawa warunków życia mieszkańców Ochrona i poprawa stanu środowiska	Odsetek mieszkańców posiadających dostęp do sieci kanalizacji sanitarnej Odsetek mieszkańców posiadających dostęp do innych systemów oczyszczania ścieków Ocena gminy jako miejsca do życia Poziom zadowolenia mieszkańców z ochrony środowiska [oczekiwany trend: ↗] Poziom zanieczyszczenia wód [oczekiwany trend: ↘]	
1.2.3	Poprawa gotowości interwencyjnej służb ratowniczych Poprawa bezpieczeństwa publicznego	Odczuwalny przez mieszkańców poziom bezpieczeństwa publicznego [oczekiwany trend: ↗] Czas dojazdu służb na miejsce zdarzenia [oczekiwany trend: ↘]	
1.2.4	Poprawa retencji Ochrona zasobów wodnych Przeciwdziałanie skutkom suszy i powodzi	Liczba gospodarstw domowych, które zrealizowały inwestycję w zakresie poprawy retencji Pojemność obiektów retencji, w tym małej retencji [oczekiwany trend: ↗]	
1.2.5	Poprawa efektywności energetycznej budynków lub mieszkań prywatnych Likwidacja nieekologicznych źródeł ciepła na terenie gminy Poprawa jakości powietrza	Liczba gospodarstw domowych, które dokonały poprawy efektywności energetycznej budynku lub mieszkania [oczekiwany trend: ↗] Liczba gospodarstw domowych korzystających z nieekologicznych źródeł ciepła Poziom zanieczyszczenia powietrza [oczekiwany trend: ↘]	
1.2.6	Poprawa efektywności energetycznej budynków użyteczności publicznej	Wskaźniki straty ciepła	

	Dywersyfikacja źródeł ciepła	[oczekiwany trend: ↓] Wytworzona energia odnawialna i jej udział w ogólnym bilansie energetycznym gminy [oczekiwany trend: ↑]	
1.2.7	Promocja i kształtowanie postaw proekologicznych Wzrost świadomości ekologicznej mieszkańców	Liczba godzin zajęć z zakresu edukacji ekologicznej i/lub liczba projektów na rzecz ochrony środowiska i limitacji zmian klimatycznych realizowanych przez szkoły oraz ich uczestników Liczba lokalnych organizacji działających na rzecz szeroko pojętej ekologii Odpady zebrane selektywnie w relacji do ogółu odpadów [oczekiwany trend: ↑]	
1.3.1.	Poprawa efektywności energetycznej budynków użyteczności publicznej i urzędzeń w gminie Zwiększenie wykorzystania OZE w Gminie Poprawa jakości powietrza	Liczba obiektów, które wykorzystują energię z OZE [oczekiwany trend: ↑] Poziom zanieczyszczenia powietrza [oczekiwany trend: ↓]	
1.3.2.	Poprawa efektywności energetycznej mieszkań prywatnych Zwiększenie wykorzystania OZE przez mieszkańców Poprawa jakości powietrza	Liczba gospodarstw domowych, które produkują energię z OZE [oczekiwany trend: ↑] Poziom zanieczyszczenia powietrza [oczekiwany trend: ↓]	
Tabela ewaluacyjna osiągnięcia celu strategicznego 2			
2.1.1	Ochrona krajobrazu kulturowego gminy Poprawa stanu technicznego obiektów zabytkowych Zwiększenie dostępności zabytków dla mieszkańców, jak również turystów i gości	Liczba zabytków pozostających w złym stanie technicznym [oczekiwany trend: ↓] Liczba odnowionych zabytków oraz obiektów udostępnionych do zwiedzania lub w których zorganizowano wydarzenia kulturalne [oczekiwany trend: ↑]	

2.1.2	Zachowanie niematerialnego dziedzictwa kulturowego gminy Aktywizacja kulturalna mieszkańców Wzmocnienie tożsamości lokalnej mieszkańców	Liczba osób należących do grup kultywujących dziedzictwo kulturowe gminy Poziom przywiązania mieszkańców do gminy jako miejsca zamieszkania [oczekiwany trend: ↗]	
2.1.3	Zachowanie niematerialnego dziedzictwa kulturowego gminy	Liczba obiektów udostępnionych do zwiedzania Liczba nowoutworzonych obiektów turystycznych [oczekiwany trend: ↗]	
2.1.4	Promocja i upowszechnienie informacji na temat lokalnego dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego Wzmocnienie potencjału rekreacyjno-turystycznego gminy	Liczba miejsc, zabytków oznaczonych na platformach informacji przestrzennej Liczba osób odwiedzających poszczególne miejsca, zabytki i atrakcje [oczekiwany trend: ↗]	
2.1.5.	Promocja i upowszechnienie informacji na temat lokalnego dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego Wzmocnienie potencjału rekreacyjno-turystycznego gminy	Liczba osób odwiedzających poszczególne miejsca, zabytki i atrakcje [oczekiwany trend: ↗]	
2.2.1	Wzmocnienie potencjału rekreacyjno-turystycznego gminy Rozwój gospodarczy, wspieranie przedsiębiorczości, tworzenie nowych miejsc pracy	Liczba osób odwiedzających poszczególne miejsca, zabytki i atrakcje [oczekiwany trend: ↗] Liczba mieszkańców gminy uzyskujących dochody z obsługi ruchu turystycznego [oczekiwany trend: ↗]	
2.2.2	Rozwój gospodarczy, wspieranie przedsiębiorczości, tworzenie nowych miejsc pracy Wzmocnienie potencjału rekreacyjno-turystycznego gminy	Liczba podmiotów świadczących usługi związane z wykorzystaniem walorów turystycznych Gminy [oczekiwany trend: ↗]	
2.3.1	Wzrost zainteresowania ofertą produktów lokalnych Wzrost obrotów wśród lokalnych producentów, hodowców, sprzedawców i przedsiębiorców	Liczba producentów, których produkty promowane są podczas lokalnych targów i wydarzeń Wysokość dochodów gminy pochodzących z tytułu udziału we wpływach z podatku dochodowego od osób fizycznych zamieszkałych na jej obszarze [oczekiwany trend: ↗]	
2.3.2	Poprawa warunków zakładania i prowadzenia działalności gospodarczej na terenie gminy	Liczba przedsiębiorców, którzy skorzystali z oferty IOB Liczba przedsiębiorców z terenu gminy, który uzyskali wsparcie finansowe w	

	Zwiększenie kompetencji lokalnych przedsiębiorstw w zakresie korzystania z finansowego wsparcia w ramach środków unijnych	ramach środków unijnych na rozwój swojej działalności [oczekiwany trend: ↗]	
2.3.3	Wzrost przedsiębiorczości wśród osób do 30 roku życia	Liczba działalności gospodarczych założonych przez osoby fizyczne do 30 roku życia [oczekiwany trend: ↗]	
2.3.4	Wzrost przedsiębiorczości lokalnej	Liczba nowych podmiotów wpisanych do rejestru REGON na terenie gminy Liczba podmiotów wpisanych do rejestru REGON na 1 tys. mieszkańców [oczekiwany trend: ↗]	
Tabela ewaluacyjna osiągnięcia celu strategicznego 3			
3.1.1	Zwiększenie dostępności opieki nad dziećmi w wieku do lat 3	Odsetek dzieci objętych opieką w żłobkach, oddziałach żłobkowych i klubach dziecięcych [oczekiwany trend: ↗]	
3.1.2	Poprawa warunków nauki Wyrównywanie szans edukacyjnych	Poziom zadowolenia rodziców z bazy oświatowej [oczekiwany trend: ↗]	
3.1.3	Poprawa jakości kształcenia, poprawa wyników egzaminów końcowych Zwiększenie oferty edukacyjnej dla dzieci i młodzieży Wyrównywanie szans edukacyjnych	Poziom zadowolenia rodziców z jakości kształcenia Wyniki egzaminów końcowych [oczekiwany trend: ↗]	
3.1.4	Wzrost aktywności ruchowej mieszkańców Poprawa zdrowia i kondycji fizycznej mieszkańców, w tym osób starszych	Liczba mieszkańców biorących udział w zajęciach do liczby mieszkańców ogółem [oczekiwany trend: ↗]	
3.1.5	Zwiększenie dostępności i jakości oferty spędzania czasu wolnego dla osób starszych i z niepełnosprawnościami Aktywizacja (kulturalna, społeczna, ruchowa) osób starszych i z niepełnosprawnościami Przeciwdziałanie marginalizacji i wykluczeniu społecznemu	Liczba projektów aktywizacji zawodowej, społeczno-kulturalnej i ruchowej osób starszych oraz z niepełnosprawnościami oraz ich uczestników [oczekiwany trend: ↗]	
3.1.6	Wzrost poziomu dostępności do usług publicznych świadczonych zdalnie Zwiększenie liczby spraw załatwianych elektronicznie Podniesienie jakości usług publicznych	Liczba e-usług publicznych [oczekiwany trend: ↗]	
3.2.1	Wsparcie oraz poprawa jakości życia i codziennego funkcjonowania osób	Liczba oraz odsetek osób korzystających z pomocy społecznej, w tym z usług	

	starszych, chorych, z niepełnosprawnościami, samotnych, niesamodzielnym itp.	opiekuńczych i specjalistycznych usług opiekuńczych [oczekiwany trend: ↗]	
3.2.2	Wsparcie oraz poprawa jakości życia i codziennego funkcjonowania osób starszych, chorych, z niepełnosprawnościami, samotnych, niesamodzielnym itp. Wsparcie członków rodzin lub opiekunów sprawujących bezpośrednią opiekę nad osobami starszymi, chorymi, z niepełnosprawnościami, samotnymi, niesamodzielnymi itp. Przeciwdziałanie marginalizacji i wykluczeniu społecznemu	Liczba oraz odsetek osób korzystających z pomocy społecznej, w tym z powodu niepełnosprawności Liczba osób korzystających z usług opieki wytchnieniowej [oczekiwany trend: ↗]	
3.2.3	Promocja rodziny, wsparcie osób i rodzin w przezwyciężeniu trudnej sytuacji życiowej Przeciwdziałanie marginalizacji i wykluczeniu społecznemu	Liczba oraz odsetek osób/rodzin korzystających z pomocy społecznej, w tym objętych pomocą psychologiczną / terapeutyczną / rehabilitacyjną [oczekiwany trend: ↗]	
3.2.4	Wsparcie osób i rodzin w przezwyciężeniu trudnej sytuacji życiowej Przeciwdziałanie marginalizacji i wykluczeniu społecznemu	Liczba oraz odsetek osób/rodzin korzystających z pomocy społecznej [oczekiwany trend: ↗]	
3.3.1	Rozwój oferty kulturalnej dla różnych grup mieszkańców Poprawa jakości oferty kulturalnej dla różnych grup mieszkańców Wzrost aktywności kulturalnej mieszkańców	Liczba nowych zajęć stałych i czasowych oraz liczba ich uczestników w ofercie GOK Liczba nowych projektów kulturalnych realizowanych w partnerstwie co najmniej 2 podmiotów oraz liczba ich uczestników Poziom zadowolenia mieszkańców z oferty kulturalnej na terenie gminy [oczekiwany trend: ↗]	
3.3.2	Poprawa jakości bazy kulturalnej Poprawa dostępności bazy kulturalnej, w tym dla osób z niepełnosprawnościami Zmniejszenie kosztów utrzymania (energia) bazy kulturalnej	Poziom zadowolenia mieszkańców z bazy kulturalnej na terenie gminy Liczba budynków w ramach bazy kulturalnej dostosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami [oczekiwany trend: ↗]	
3.3.3	Zwiększenie oferty spędzania czasu wolnego	Liczba imprez na terenie gminy, w tym realizowanych w przestrzeniach publicznych, oraz ich uczestników Poziom zaufania społecznego	

	Promocja i kształtowanie postaw aktywnych i prospołecznych Wzrost integracji i spójności społecznej	[oczekiwany trend:]	
--	--	--	--

Sprawozdawczość zostanie skoordynowana z nałożonym na gminy, zgodnie z dyspozycją art. 28aa. Ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym, obowiązkiem opracowania i przedstawienia w terminie do dnia 31 maja każdego roku raportu o stanie gminy. Raport powinien obejmować odniesienie się do strategii. Ponadto, zakłada się, że w połowie okresu obowiązywania i wdrażania Strategii Rozwoju Gminy Ojrzeń na lata 2022-2030, tj. w roku 2026, oraz po zakończeniu jej realizacji, tj. po roku 2030 - dokonana zostanie ewaluacja, rozumiana jako ocena interwencji według jej rezultatów, oddziaływania oraz potrzeb, które miała spełnić.

RAMY FINANSOWE I ŹRÓDŁA FINANSOWANIA

Ramy finansowe

Podstawę do określenia ram finansowych działań strategicznych stanowi budżet Gminy Ojrzeń oraz Wieloletnia Prognoza Finansowa. Gmina będzie realizować inwestycje przy zachowaniu możliwości utrzymania nadwyżki budżetowej oraz w sposób nie zagrażający dyscyplinie finansów publicznych i umożliwiającą spłatę wcześniej zaciągniętych zobowiązań. Na realizację zaplanowanych inwestycji przeznaczane będą środki budżetowe Gminy oraz środki zewnętrzne. W celu oddania realności prognozy oraz rzetelności finansowego przedstawienia planowanych działań, wieloletnia prognoza finansowa uwzględniać będzie wszystkie wydarzenia, które mają lub mogą mieć wpływ na gospodarkę finansową Gminy tj. czynniki makroekonomiczne, takie jak: PKB, inflacja, tempo wzrostu wynagrodzeń, czy planowane zmiany systemowe np. w podatkach dochodowych. Na tej podstawie wyznaczone będą możliwe do przeznaczenia limity wydatków w poszczególnych latach na wyznaczone przedsięwzięcia zaplanowane do realizacji w Strategii. W przypadku zaciągania zwrotnych źródeł finansowania, kształt wskaźnika obsługi zadłużenia określonego w art. 243 ustawy o finansach publicznych w każdym roku prognozy powinien uwzględniać obsługę dodatkowych zobowiązań Gminy. Aktualnie niski wskaźnik zadłużenia Gminy w WPF - wskazuje na zdolność do zaciągania zobowiązań na potrzeby przyszłych inwestycji.

Zgodnie z Wieloletnią Prognozą Finansową Gminy Ojrzeń na lata 2023-2029, Gmina posiada potencjał inwestycyjny Gminy rozumiany jako suma środków finansowych pozostałych do dyspozycji, po pokryciu wszystkich bieżących kosztów funkcjonowania (wydatków bieżących) oraz spłacie obecnie zaplanowanych rat kapitałowych (rozchodów), w latach realizacji Strategii.

Potencjalne źródła finansowania działań określonych w Strategii

Gmina Ojrzeń na bieżąco analizuje potencjalne źródła finansowania na realizację planowanych inwestycji. Obejmują one przede wszystkim:

- środki budżetu jednostek samorządu terytorialnego, w tym regionalne, powiatowe oraz środki własne gminy,
- środki pochodzące z budżetu państwa (pozostające w dyspozycji poszczególnych ministerstw, dedykowane fundusze i programy),
- środki funduszy celowych, np. pochodzące z Narodowego i Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej,
- fundusze europejskie dostępne w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Funduszu Spójności, Europejskiego Funduszu Społecznego, Inicjatyw Wspólnotowych oraz Wspólnej Polityki Rolnej (programy operacyjne 2021-2027 na poziomie krajowym i regionalnym),
- inne fundusze ze źródeł europejskich jak np. fundusze Europejskiego Obszaru Gospodarczego,
- środki sektora prywatnego, w tym formuła partnerstwa publiczno-prywatnego oraz fundusze sektora pozarządowego,
- kredyty bankowe, pożyczki oraz inne instrumenty finansowe,
- dodatkowe formy wsparcia dostępne w ramach specjalnych linii budżetowych, np. tarcz antykryzysowych.

Z punktu widzenia dostępności środków zewnętrznych oraz optymalnego poziomu dofinansowania, najistotniejszym źródłem finansowania, zarówno w zakresie zadań inwestycyjnych, jak i projektów społecznych, ukierunkowanych na rozwój zasobów ludzkich, są fundusze europejskie. Polityka spójności na lata 2021-27 obejmuje następujące fundusze: Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego (EFRR), Fundusz Spójności (FS), Europejski Fundusz Społeczny+ (EFS+). Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego służy wzmocnieniu spójności gospodarczej i społecznej Unii Europejskiej. Ma on łagodzić dysproporcje w rozwoju europejskich regionów i zmniejszać braki w zakresie rozwoju regionów znajdujących się w najmniej korzystnej sytuacji.

- Fundusz Spójności służy redukowaniu dysproporcji gospodarczych i społecznych oraz promowaniu zrównoważonego rozwoju. W jego ramach realizowane są strategiczne projekty w obszarach ochrony środowiska i transportu, w tym transeuropejskich sieci transportowych (TEN-T).
- Europejski Fundusz Społeczny+ ma być głównym narzędziem UE służącym zwiększaniu spójności społecznej i gospodarczej, odpowiadaniu na wyzwania rynku pracy i wyzwania społeczne oraz stymulowaniu zrównoważonego rozwoju gospodarczego poprzez inwestowanie w kapitał ludzki. EFS+ będzie obejmować obecnie rozproszone instrumenty: EFS, Inicjatywę na rzecz osób młodych (YEI), Europejski Fundusz Pomocy Najbardziej Potrzebującym (FEAD) oraz Europejski Program na rzecz Zatrudnienia i Innowacji Społecznych (EaSI).

Podobnie jak w latach 2014-2020 również w nowej rozpoczynającej się perspektywie około 60% funduszy z polityki spójności trafi do programów realizowanych na poziomie krajowym. Pozostałe 40% otrzymają programy regionalne, zarządzane przez marszałków województw. Podział środków na programy krajowe przedstawia się następująco:

- Fundusze Europejskie na Infrastrukturę, Klimat, Środowisko (FENIKS) – następca Programu Infrastruktura i Środowisko (POLIŚ). Program przyczyni się do rozwoju gospodarki niskoemisyjnej, ochrony środowiska oraz przeciwdziałania i adaptacji do zmian klimatu. FENIKS wesprze również inwestycje transportowe oraz dofinansuje ochronę zdrowia i dziedzictwo kulturowe. Planowany budżet to: ponad 25 mld euro.
- Fundusze Europejskie dla Nowoczesnej Gospodarki (FENG) – program jest kontynuacją dwóch wcześniejszych programów: Innowacyjna Gospodarka 2007-2013 (POIG) oraz Inteligentny Rozwój 2014-2020 (POIR). FENG będzie wspierał realizację projektów badawczo-rozwojowych, innowacyjnych oraz takich, które zwiększają konkurencyjność polskiej gospodarki. Z programu będą mogli skorzystać m.in. przedsiębiorcy, instytucje z sektora nauki, konsorcja przedsiębiorstw oraz instytucje otoczenia biznesu, w szczególności ośrodki innowacji. Planowany budżet to ok 7,9 mld euro.
- Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego 2021-2027 (FERS) - następca Programu Wiedza Edukacja Rozwój (POWER). Główne obszary działania FERS to: praca, edukacja, zdrowie oraz dostępność. Program będzie wspierał projekty z zakresu: poprawy sytuacji osób na rynku pracy, zwiększenia dostępności dla osób ze szczególnymi potrzebami, zapewnienia opieki nad dziećmi, podnoszenia jakości edukacji i rozwoju kompetencji, integracji społecznej, rozwoju usług społecznych i ekonomii społecznej oraz ochrony zdrowia.
- Fundusze Europejskie na Rozwój Cyfrowy (FERC) - jest następcą programu Polska Cyfrowa (POPC), który w latach 2014-2020 wspierał cyfryzację w Polsce. FERC będzie koncentrował się przede wszystkim na: zwiększeniu dostępu do ultraszybkiego internetu szerokopasmowego, udostępnieniu zaawansowanych e-usług pozwalających w pełni na elektroniczne załatwienie spraw obywateli i przedsiębiorców, zapewnieniu cyberbezpieczeństwa w ramach nowego dedykowanego obszaru interwencji, rozwoju gospodarki opartej na danych, wykorzystującej najnowsze technologie cyfrowe, rozwoju współpracy międzysektorowej na rzecz tworzenia cyfrowych rozwiązań problemów społeczno-gospodarczych, wsparciu rozwoju zaawansowanych kompetencji cyfrowych, w tym również w obszarze cyberbezpieczeństwa dla jednostek samorządu terytorialnego (jst) i przedsiębiorców. Planowany budżet FERC to ok. 2 mld euro.
- Fundusze Europejskie dla Polski Wschodniej (FEPW) – nowy program dla makroregionu Polski Wschodniej będzie koncentrował się na czterech głównych obszarach: wzmocnienie konkurencyjności i innowacyjności przedsiębiorstw, energia i ochrona klimatu, spójna sieć transportowa i zwiększenie dostępności transportowej oraz aktywizacja kapitału społecznego, rozwój turystyki i usługi uzdrowiskowe. Oprócz 5 województw dotychczas objętych wsparciem: lubelskiego, podkarpackiego, podlaskiego, świętokrzyskiego i warmińsko-mazurskiego, z nowego programu będzie korzystać także województwo mazowieckie bez Warszawy i dziewięciu otaczających ją powiatów. W puli FEPW jest ok. 2,5 mld euro.

- Wspólna Polityka Rolna na lata 2021-2027 – możliwości dofinansowania w ramach interwencji Infrastruktura na obszarach wiejskich oraz w ramach Leader/Rozwój Lokalny kierowany przez społeczność.
- Program Regionalny: Fundusze Europejskie dla Mazowsza 2021-2027 – biorąc pod uwagę harmonogram prac zamieszczony na stronie internetowej: www.funduszedlamazowsza.pl , Program zostanie przekazany do zatwierdzenia Komisji Europejskiej do końca 2021 r. Ogłoszenie pierwszych konkursów planowane jest na II połowę 2022 r.

Ramowe obszary wsparcia obejmują:

- ~ Priorytet I – Bardziej konkurencyjne i inteligentne Mazowsze.
- ~ Priorytet II – Bardziej zielone Mazowsze.
- ~ Priorytet III – Lepiej połączone Mazowsze.
- ~ Priorytet IV – Wyższa jakość życia na Mazowszu.
- ~ Priorytet V – Aktywne zawodowo Mazowsze.
- ~ Priorytet VI – Nowoczesna i dostępna edukacja na Mazowszu.
- ~ Priorytet VII – Aktywna integracja oraz rozwój usług społecznych i zdrowotnych na Mazowszu.
- ~ Priorytet VIII – Mazowsze bliższe obywatelom.